

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Andersen, Anton.

Skuffede Haab : Fortællinger og Skitser.

Odense : Hempelske Boghandels Forlag, 1894

188 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

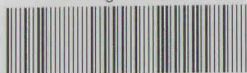
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

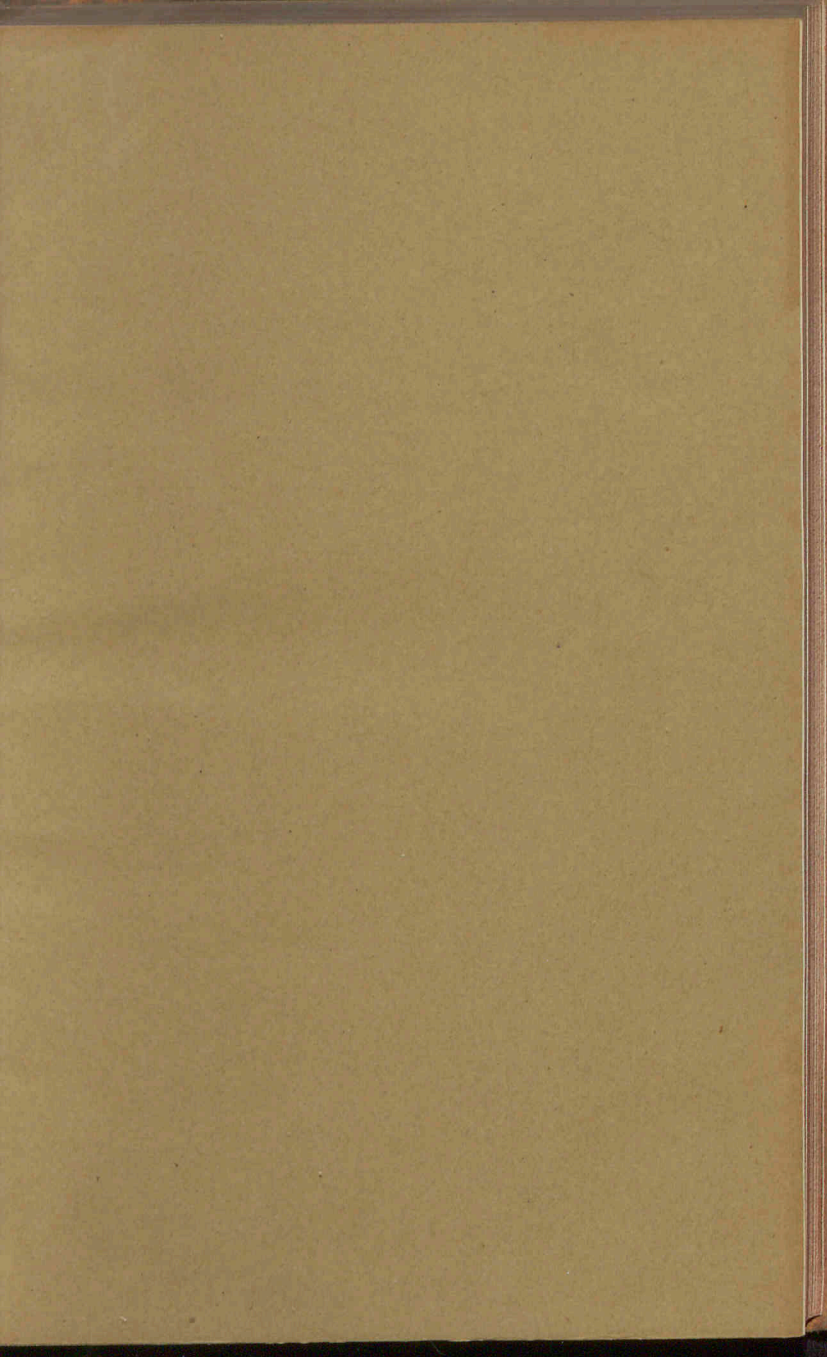
57.-61.

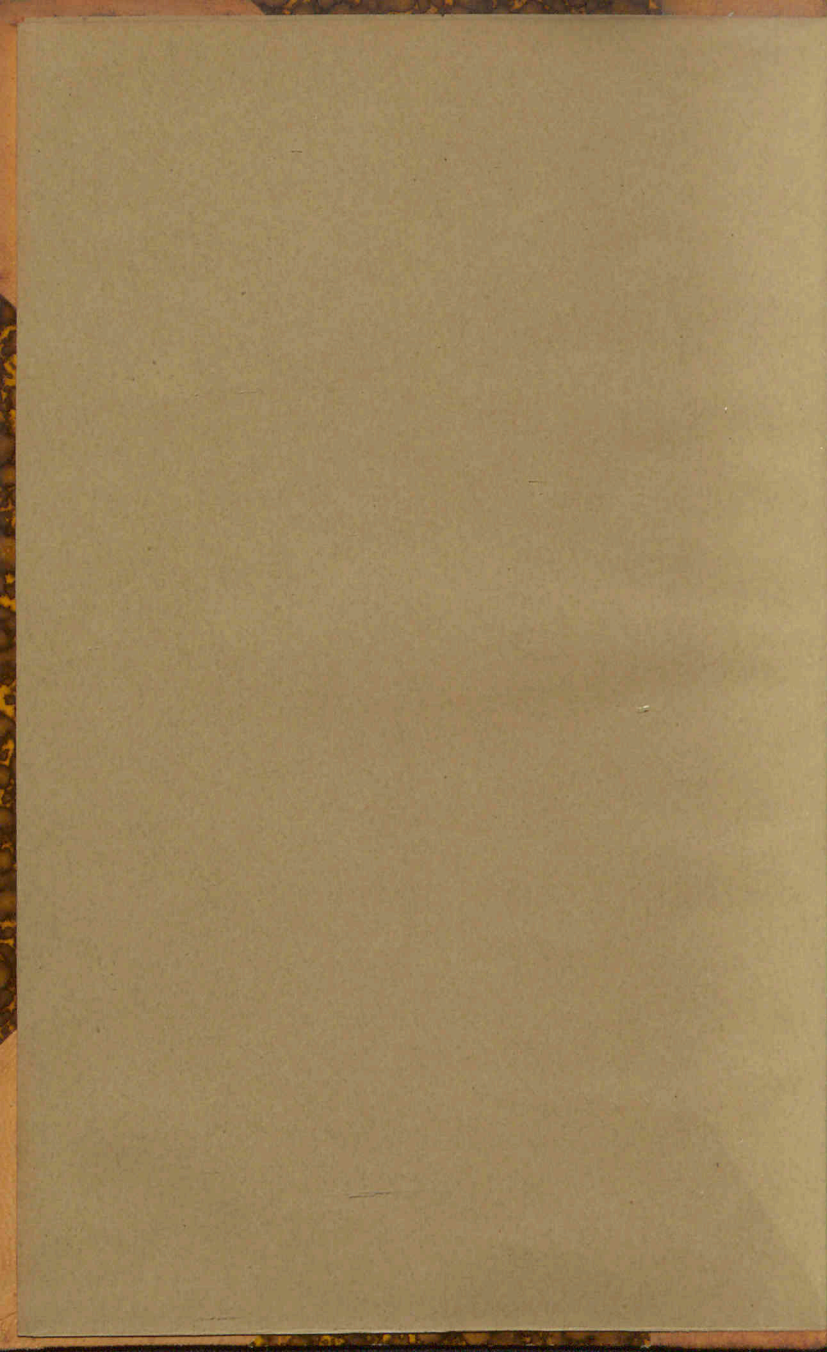
Det Kgl. Bibliotek

130025487568

London: Printed by J. Smith, 1785.

SKITFEDE HEAR

For the People of the World.

Printed by J. Smith, 1785.
London: Printed by J. Smith, 1785.
For the People of the World.

Skuffede Haab.

Fortællinger og Skitser

af

Anton Andersen.

EXHIBIT 1330

1924-1925

1924-1925

Svundne Drømme.

Han var fostret af de store, stille Skove, var blød og veg som den grønne, mossede Bund.

Der var noget højtideligt over ham, noget præsteligt, sagde man. Man vidste, at han havde været umaadelig flittig, hvorfor han stundom af Kammeraterne var bleven kaldet for »Læsehesten«, at han til sine to første Eksaminer havde erholdt Udmærkelse og var teologisk Kandidat med *Laud*. Men det var ogsaa omtrent alt, hvad man kendte til ham. Hans Liv havde været ført temmelig indadvendt, og det var derfor kun meget faa, som kendte ham nøjere.

At den unge Kandidat engang kunde blive en fortræffelig Landsbypræst og værdig Ordets Forkynder, det var der ingen, som tvivlede om; men at han ejede Digtergeni, at der under det saa rolige, beherskede og næsten altid alvorlige Ydre kunde ulme baade Glød og Lidenskab, det havde ingen anet.

Det vakte derfor en ikke ringe Forbavselse, navnlig blandt hans jævnaldrende i Studenterverdenen, at han en skønne Dag debuterede i Litteraturen med et Bind lyriske Digte, der baade indeholdt mange ny og oprindelige Tanker, bevægede sig paa temmelig udyrkede Felter og fremtraadte i en sjælden nobel og smuk Form. Der taltes og skreves i lang Tid meget om denne Debut, der fra alle Sider betegnedes som ualmindelig lovende. Men han lod sig dog heldigvis ikke deraf forlede til at udsende litterære Arbejder som Fabrikvarer *en gros*. Han begrænsede tværtimod stærkt sin Produktion, vejede og vragede med en egen fin Selvkritik og lod kun gennemtænkte og vel affilede Arbejder se Lyset. Det varede derfor heller ikke længe, før man var fuldt paa det rene med, at alt, hvad der bar det Holm'ske Navn, ejede Lødhedens uforfalskede Stempel.

Saa gik der nogle Aar.

I Digterens Indre havde der imidlertid hersket en stærk Gæring og Brydning. Det knoppedes og løvedes som i den gryende, løfterige Vaartid, og endelig vandt han ved sit prægtige Drama »Lukretia« en fremragende Plads blandt de unge.

Just paa denne Tid var han bleven indført i den rige Grosserer Hallers komfortable Hjem i Amaliegade, hvor en Mængde Kunstnere og Skønaander jævnlig samledes om den rundhaandede Mæcen. Haller havde to voksne, meget smukke og meget begavede Døtre, og det varede ikke længe, før Erik Holm blev klar over, at han elskede den ældste af disse, Frøken

Augusta, der lidt efter lidt havde beriget hans Hjerter med en hidtil ukendt Følelse, Kærligheden, der fyldte ham med en aldrig anet Fryd og Lykke.

Det Alvorspræg, der til de fleste Tider hvilede over hans kønne Ansigt og gav dette et noget ældre Udtryk, end hans otte og tyve Aar berettigede, forsvandt efterhaanden og gav Plads for et lyst og tiltalende Smil, der i høj Grad forskønnede hans Træk. Han blev tillige livlig og talende; man fandt ham nu alle Vegne indtagende og smuk og kunde slet ikke begribe, hvor man hidtil havde haft sine Øjne.

Med en utrolig Tankeløshed og et uforstaaeligt Letsind kommer en Mængde Forlovelser i Stand. Frøken Augusta fandt paa sin Side den unge Digter uimodstaaelig, og saaledes stiftedes der hurtig en Forbindelse mellem de to, der vel var indtagne i hinanden, men for øvrigt kun havde et yderst overfladisk Kendskab til hinanden.

Augusta Haller var en høj og stadselig, noget aristokratisk Skikkelse med et prægtigt formet Hoved og et forunderligt skønt, blødt og gyldenblankt Haar. Hver Linie i hendes Ansigt var nobel og fint tegnet, Munden havde den mest fuldendte Læbebue, og Øjnene var mørke og dybe med et klogt og aandrigt Skær.

Erik Holm var meget stærkt optaget af hende, og han følte det mere og mere, alt som Tiden skred, at han elskede hende alvorligt. Hun var den første Kvinde, han havde følt virkelig Kærlighed til, og for hver Dag, der gik, voksede denne og blev rigere og fastere. Hans Liv gik nu hen i Længsel fra Møde til Møde,

han tænkte kun paa hende, drømte kun om hende, og det var ham næppe muligt at rive sig løs og faa sagt Farvel, naar han dvælede hos hende. Hun var efterhaanden bleven hans Gud her paa Jorden; ja, han maatte virkelig tilstaa for sig selv, at hun var den eneste, han tilbad og ofrede sine helligste Tanker og Følelser; hun var den eneste, han nu lovpriste og besang. Han omgav hende med en formelig Helgen-glorie, laante hende af sine egne idealske Dyder og Fortrin, tilskrev hende Fuldkommenheder, hun aldrig havde været i Besiddelse af; og saa digtede han om hende og til hende: erotiske, glødende og malende Sonetter, der siden i hans ny Digtsamling blev betegnet som Perler af første Rang.

Saaledes gik der et lykkeligt Aar.

Men lidt efter lidt kom Erik Holm til at se noget mere ædrueligt paa Forholdet; den straalende Glans fordunkledes, og Augusta Haller kom til at staa for ham i et noget andet Lys end før. Han fandt om-sider, at hun jo egentlig kun var et almindeligt Menneske, og det oven i Købet et Menneske, der havde adskillige skarpe Kanter, og hvis Natur i Grunden var temmelig forskellig fra hans egen.

Nu begyndte han derfor mere og mere at studere hende skarpt; han vilde udgranske hendes Væsen og trænge til Bunds i hendes Karakter; men dette blev ikke saa let for ham, som han oprindelig havde tænkt sig. Samtalerne, der før let blev alt for lange, vilde nu ikke rigtig gaa, men blev snarest for korte. De maatte begge i Stilhed erkende, at de ikke havde

forstaaet at holde Maade med Kærligheden. Det var ligesom den første Tids alt for voldsomme Inderlighed havde udtømt Hjertets Kilder og affødt en vis Slaphed.

Augusta Haller havde glimrende Evner, det maatte Holm snart erkende; og der var hos hende en ualmindelig Grundighed paa næsten alle Omraader. Aldrig kunde hun nøjes med, hvad *han* sagde og mente, eller hvad *andre* sagde og mente; hun maatte selv trænge ind i alt, og det ofte med en Ihærdighed og Energi, der stødte ham. Tit fremkom ogsaa herved i hendes Domme noget vel selvstændigt og brysk afvejende. Ikke saa sjælden kom hun ham slempt paa tværs med sine kritiske, tit meget realistiske Bemærkninger, der kunde gøre ham saa uendelig flad, naar han i let vakt Begejstring sporede sin Pegasus.

Og saa var der som oftest en vis fornem Kølighed over hende, en Afmaalthed, som irriterede ham og forhindrede ham fra rigtig at trænge frem i sine Undersøgelser. Han kom aldrig længere end til et vist Punkt. Men naar hun saa var rigtig elskværdig, naar hun lagde sine slanke Arme om hans Hals og saa ham ind i Øjnene, medens Ordene faldt milde og bløde som dæmpet, betagende Musik, da følte han ogsaa dobbelt, at ingen anden *kunde* være som hun, og hans Kærlighed blussede op med forøget Styrke.

Men alligevel kunde det gamle harmoniske Forhold ikke komme i Stand igen. Der kom hyppigere og hyppigere smaa Kurrer paa Traaden imellem dem; der var saa meget, som stødte ham, saa meget i hendes Væsen, der var ham fremmed, at han godt

føjte det, at hun gled mere og mere bort fra ham. Og dog paa samme Tid kendte han, hvor uendelig højt han elskede denne stolte, skønne Kvinde med den ejendommelig sammensatte, men rige Natur.

Det lader sig ikke forklare, hvad det er for en forunderlig Magt hos visse Mennesker, der tiltrækker os, just idet den frastøder.

Men Trygheden var borte. Han ængstedes mere og mere for et endeligt Brud. Hvor var det muligt? Var den da kun en Boble, der glimrer og fryder en lille Tid, den saa højt lovpriste Kærlighed? Var der maaske slet ingen *virkelig* Kærlighedslykke til her paa Jorden? Havde han maaske Ret hin gamle Digter, der sagde, at »alt er Forsvinden, Forsvinden?« Aa nej, saa haabløs kunde Tilværelsen da ikke være, og saa grusomt kunde han dog umuligt selv have taget fejl. Han *vilde* tro anderledes, synge anderledes!

Og dog, der indtraadte alligevel et aabentbart Brud mellem de to. Dette vakte megen Opsigt overalt i Hovedstaden; selv Bladene, der jo nu til Dags kun lidet respekterer Privatlivets Fred, skrev derom. Erik Holm var som lammet efter dette.

Hvad der egentlig havde skilt dem ad?

Ja, han vidste det i Grunden ikke selv? Lutter *smaa* Ting, *smaa* Uoverensstemmelser, *smaa* Ubedeligheder, *smaa* Urimeligheder, daglige *smaa* Naalestik, slet ingen store eller alvorlige Spørgsmaal.

Dertil kom saa endvidere gensidig Stolthed; den ene *vilde* ikke bøje sig for den anden.

Men aldrig havde Erik Holm troet, at et Menneske kunde blive saa dybt bedrøvet, saa fattigt, saa nedbøjet af Sorg og Skuffelse! I den første Tid efter, at Augusta Haller havde hævet sin Forbindelse med ham, følte han sig aldeles sønderknust, modløs, livstræt, fortvivlet.

Livet havde, syntes han, tabt alt Værd for ham, han sygnede formelig hen, og blev omsider saa angrebet af nervøse Lidelser, at hans Læge maatte tage alvorlige Forholdsregler. Selv havde han kun eet Ønske: at kunne lukke sig inde i et snævert Kammer og aldrig se noget Menneske mere for sine Øjne. Og saaledes sad han virkelig i nogen Tid, stængende sig ude fra alt og alle.

Omsider vandt han dog saa meget Herredømme over sig selv, at han kunde tænke roligt over Forholdene. Saa meget kom han snart paa det rene med, at i København *kunde* han ikke blive; han maatte bort, langt bort, i det mindste for længere Tid. Han vilde ikke udsætte sig for at møde hende paa Gaden eller anden Steds. Kunde han vel overhovedet gaa forbi hende som en *fremmed*, en ligegyldig Person, hende, hans stolte, herlige Augusta, med hvem han havde levet saa rig en Tid som aldrig før. Nej, *det*, følte han, *var* umuligt.

Det var bleven den sidste Aften.

Næste Morgen skulde han rejse. Han havde bestemt sig for at tage til Norge; og det var hans

Haab, at han der oppe blandt de høje, stille Fjælde, i Ensomhedens Øde, skulde finde Lise og Forglemmelse for sin Sorg. Han sad ved Skrivebordet med Dagbogen for sig. Længe havde han forsømt at skrive i den, men i Aften vilde han gøre det til Afsked. Ordene skulde da staa der som et varigt Minde om hans brudte Haab, og engang, naar han var død, vilde man maaske tage dem frem og ihukomme den feterede Digers korte Kærlighedslykke.

Han samlede alt det vemodige og smertefulde, alt det, der nu i saa lang en Tid havde tynget paa hans Sjæl, samlede det paa et enkelt lille Mindeblad og skrev:

»Hvor svandt de hurtigt, disse to korte, men rige Aar af mit Liv, da jeg knyttede hvert mit Haab og hver min Fremtidstanke til dig, der tog min hele Sjæl til Fange, bar mig paa bløde Arme, drømte saa dejlige Drømme med mig og løftede mig op til hidtil ukendte, ikkun anede, sollyse Højder, lærte mig at leve! Jeg ser dig endnu bestandig for mig, saa ung og saa glad, med disse dybe, mørke Øjne, hvis Blik evnede at smelte alt det haarde i min Sjæl. Jeg ser dig fuld af Mod og Tro paa Livet, og begge var vi saa sejsersstolte i Forvisningen om, at *Kærlighed gør tryg!* Men nu, ak! Naar jeg nu i Tanken gæster hine kære Steder, hvor vi mødtes i den første Kærligheds forjættende Morgenrøde, histude paa det venlige Landsted, naar jeg ser de kendte Buske ved den rindende Aa og Bænken paa Skrænten, ja, da forekommer det mig, som hver en lykkelig Drøm, vi drømte der, som hvert Haandtrykks Varme, hvert

løfterigt Ord er gledet bort med Strømmen! Det hele er for mig, som var det *kun* en Drøm, en vidunderlig dejlig Drøm under den stjernedryssende Aftenhimmels rene Bue!

Men jeg ved jo, at det er fuld Virkelighed alt sammen, at jeg *har* haft en lykkelig Kærlighedens Sommer, oven paa hvilken der er fulgt en knugende Vinter med Is og Sne og med Rim over alle sarte Blomster.

Dog, alt det mørke skal nu være glemt, alle smaa Krænkelser tilgivne, alle Misforstaaelser udslettede. Alt, hvad der har været imellem os af tungt og svært, skal vige for Mindet om et første Møde en herlig Foraarsdag under Æblehavens Træer, skal vige for en Sommers usigelig rige, farvelødige Pragt, der fik alt det bedste og dybeste i min Sjæl til at modnes, dufterigt og kernesundt. I mit Farvel til dig, som vandt den højeste Plads i mit Hjerte, blander sig med inderlig Smerte over, at vi ødte vort Kærlighedspund og maatte skilles, tillige et Hjertes varmeste Tak for en svunden Tid fuld af Jubel og Lykke! Vel er jeg bleven uendelig fattig, det føler jeg; jeg er at ligne med en fordums Millionær, der nu er tinget i Kost paa Ladegaarden. Men jeg skal ikke dømme, du kunde vel ikke handlet anderledes?

Det er i den stille Aften, jeg skriver, og Freden sænker sig om mig og over mig. Der hersker en forunderlig Stilhed omkring mig nu: denne store, sært betagende Stilhed, der fylder Sjælen med en unævnelig Blanding af lønlig Gru og høje Anelser, og fra

denne Aftentimens hellige Stilhed sender jeg dig et langt Levvel!»

Han sad længe og saa paa det skrevne. Han havde alligevel ikke faaet *det* sagt, som han ønskede, men nu fik det staa der. Han tog frem et sirligt og smukt Manuskript, der laa paa Bordet. Han havde just lagt sidste Haand paa det umiddelbart før Bruddet med Augusta Haller og kaldt det »Hjertets Melodier«. Det indeholdt en større Cyklus lyrisk-erotiske Digte, der skulde tilegnes Augusta, hans Brud. Hun var jo den, som havde givet ham Impulsen til dem alle, og selv var hun Nerven i den hele Digtning. Han havde glædet sig meget til denne Samlings Udgivelse, ikke i Haabet om, at den yderligere skulde øge Glansen om hans Digternavn, men fordi han aldrig før, saaledes som her, havde skrevet lige ud af sit inderste Hjerte og af sin hele Sjæl.

Nu tog han Haandskriftet frem, bladede lidt deri og følte sig nu og da fristet til at gøre Ændringer hist og her, men han betvang sig. Han vilde ikke rette eller forandre, alt skulde staa saaledes, som det oprindelig var følt og nedskrevet. Men det skulde aldrig faa Lov at komme frem for Offentligheden nu, det skulde faa Lov at hvile urørt.

Han greb sin Pen og slog en tyk Streg over Titelen; derpaa skrev han paa det forreste Blad, nu og da stærkt bevæget, men tilsidst kæmpende sig frem til mere og mere Sindsligevægt:

Lad dem hvile disse »Hjertets Melodier«,
som har Klang af Kærlighedens Lyst!
Lad dem hvile som en skrinlagt Glæde,
en Ruin af Lykkens Tempel i mit Bryst!
Lad dem hvile som et dejligt Minde
om en Vaartid, blomsterrig og smuk,
de har Glans fra Hjertets Sejrsdage,
de har Jubel kun — og ingen Suk!

Lad dem hvile disse Hjertets Melodier,
al min unge Kærlighed i Sang!
Lad dem hvile som et dæmpet Ekko
af, hvad lifligst jeg har sunget ud engang.
Lad dem hvile som en smuk Erindring
om, hvad herligst jeg i Livet vandt,
om, hvad jeg engang har rigest ejet,
som kom med Vaaren, men med Høsten svandt!

Lad dem hvile disse Hjertets Melodier,
uforandrede, som her de staar;
de har Genlyd fin af Sjælens Strenge,
saadan som de stemtes i et Jubelaar!
Lad dem gemmes kun og lad dem glemmes,
den, jeg skrev dem til og for engang,
lytter mer ej henrykt til min Lyre,
har forglemt min varme Elskovssang!

Lad dem hvile disse Hjertets Melodier
til mig Plektret falder ud af Haand,
da de vidne skal for den, som kærligt
sysler med og mindes min henfarne Aand.
O, da vaagner Hjertets Melodier
og genfødes ny som Vaarens Løv,
de vil tone da som Jubelhymne
hen over Graven med mit muldne Støv!

Solen stod lavt paa Himmelen, og dens sidste orangefarvede Lys glødede oppe paa Toppen af de høje, bratte Fjælde, der som en Mur indhegnede Dalen, hvori Bygden laa. Kun paa et enkelt Sted var der ligesom sprængt en Aabning gennem Fjældets Sider, saa det tillodes Øjet at se ud over den fjerne snævre Lavning, i hvilken Dalen fortsatte sig. Hist og her saas enlige, nedstyrtede, eller ligesom lunefuldt henkastede Klippeblokke af nogle faa Fods Højde, og der langt mod Øst, hvor den trange Vej bugtede sig opad, lukte den tungsindige, mørke Enebærskov for Synet. Igennem Dalslugtet brusede og sladrede en lille Elv, og paa begge Sider strakte sig den tætte, alvorsfulde Fyrreskov langs Skraaningerne helt ned til Dalen, hist og her isprængt med lyse Birketræer. Der var helt ejendommeligt smukt her i Dalen, skønt ensom og afsondret laa den.

Erik Holm havde alt boet en Maaned i Bygden, hvor han havde lejet sig ind paa en større Bondegaard. Det var hans Agt at blive der Sommeren over og da tillige benytte Lejligheden til at studere Naturen og Sæterlivet oppe i Fjældene.

Det stille Sted og de fremmede, usædvanlige Omgivelser bragte lidt efter lidt Fred og Ligevægt i hans Sind, saa han begyndte at leve op. Hver Dag gik han sin ensomme Spadseretur op ad Fjældet, hvor de snævre Stier bugtede sig mellem de lave Træer og nu og da lod en henrivende Udsigt til Syne; ja, han gik helt bort til Sæteren, hvor Kvæget græssede, og den enlige Jente sang sine vemodige Folkesange

eller blæste paa Luren, saa det gav Genlyd fra Fjældets Sider trindt omkring, og Tonen klang vidt ud over Dalen og Bygden.

Hele Timer kunde han ligge paa et eller andet ensomt Sted og stirre ned i Græsset eller paa den brunliggrønne Krækling ved hans Fod, helt fordybet i sine mørke, triste Tanker. Han søgte at frigøre sig for de tunge, bitre Minder og kun dvæle ved de lyse; men atter og atter kom Skuffelsen over ham og lagde sig som en knugende Byrde over hans Bryst.

Som han en Dag sad i saadanne triste Tanker, et temmelig langt Stykke fra Bygden ved den smalle Vej, der førte op til Sæteren, vakttes han lidt brat, idet Lyden af en høj, klingende Latter, saa kaad og saa ungdomsfrisk, som han kun sjælden havde hørt den, naaede hans Øren. Han kunde ingen se, men kort efter hørte han Fodtrin og Lyd af Kvinderøster i nogen Afstand; der kom nogle ny Latterudbrud, et lille Skrig og saa en Sang, der lød smukt ned til ham. Han kunde ikke ret fatte Ordene, men han sad alligevel andægtig og lyttede efter. Den syngende kom nærmere; nu kunde han tydelig høre Ordene:

- »Ja Kærligheta ho' ka' bedrøve,
- Gud bæ're den, der ska' faa a' prøve!
- Ja, Kærligheta ho' æ' saa heit,
- ho' smerter, saarar ell noken veit!»

Et Øjeblik efter kom en ung Pige til Syne. Holm saa, at det var Gerda, Datteren i Gaarden, hvor han boede. Hun var en halvvoxen Jente, paa Overgangen mellem Barn og Jomfru; hun havde et fagert

Ansigt og to skælmske blaa Øjne, der lyste en i Møde med Frejdighed og den inderligste Livsglæde. Det lyse Haar hang i viltre Lokker om Hovedet, og en Buket af Blomster og Græs havde hun stukket i Brystet.

»Ah, er det dig, Gerda«, udbrød Holm, idet han rejste sig og hilste paa hende, »har du været paa Sæteren?«

»Ja, jeg har«, gensvarede hun muntert, »jeg maatte op for at se, om Aase stelte godt deroppe, for hun er slig mærkelig Jente, hun«.....

»Saa!«

»Ja, for hun er Stund imellem lidt tungsindig«.

»Saa—aa!«

»Ja, for jeg skal sige dig, hun havde en Kæreste engang.«

»Naa—aa! Og saa?«

»Aa, saa løb han bort med Marrit!..... Det graater nu Aase bestandig over, Stakkar!«

»Hun maa altsaa have elsket Kæresten oprigtigt, det var jo da smukt af Aase«, sagde Holm.

»Ja, hun sørger svært. Men jeg kan nu ikke begribe, at hun vil blive ved at sørge over den dumme Karl. Der er da Unggutter nok baade her i Bygden og andet Steds, ved jeg«..... Og Gerda lo igen med sin friske, klare Latter.

»Men ingen er Herre over sit Hjertes Følelser«, svarede Holm, »og man kan da ikke snart elske en og snart en anden. Har Kærligheden været ægte, da kan den ikke dø, og da elsker man kun een Gang.«

»Hm!« kom det lidt mistroisk fra Gerda, »I

Digtere taler slig, men det er bare køn Snak! Nej, jeg liker*) snart en og snart en anden, det er morsomt det.«

»Gerda«, svarede Holm alvorlig, »du er endnu kun halvvejs et Barn og ved ikke, hvad Kærlighed er, skønt jeg hørte dig synge om den før«.

Hun svarede intet hertil, men bare lo. Derpaa satte hun med et Spring forbi ham og løb nogle Skridt ned ad Stien, men standsede saa med et, vendte sig om imod Holm med sit mest indtagende Smil og sang igen:

»Ja, Kærligheta ho' ka' bedrøve,
Gud bæ're den, der ska' faa a' prøve!«

Erik Holm saa imidlertid lige alvorlig ud, men han forsøgte dog at smile og truede ad hende med Fingeren. Saa gik hun baglængs nogle Skridt nedad Stien, lagde Hovedet lidt paa skraa og raabte saa op til ham, medens hun lo:

»Farvel Digter; du graater nok ogsaa for Jenten din!« Derpaa løb hun hurtig ned ad Stien og var snart ude af Sigte.

Holm kunde ikke nægte for sig selv, at Gerda var et mærkeligt indtagende Naturbarn, der baade i Dag og nogle Gange før havde bragt ham halvt ud af Ligevægten og Alvoret og smittet ham ved sit muntre, friske Lune.

*) lider.

Sommeren gik saa hurtig for Erik Holm, at han slet ikke kunde forstaa, hvor Tiden var bleven af. Efteraaaret havde allerede meldt sit Komme med Stormlurstoner. Det peb og hvinede i Fjældrifterne; og gennem Skovene gik en sælsom tungsindig Susen, medens de falmede Birkeblade for ned over de mørke Naaletræers Masser og spættede dem med gult og brunt i talløse fine Farveovergange. Endnu dvælede Holm fremdeles paa den norske Bondeggaard. Trods det ublide Vejrlig, der som oftest herskede paa denne Kant af Landet, besluttede han sig dog til at blive Vinteren over. Der var kommen Ro over ham; han havde begyndt at genoptage sit afbrudte Arbejde og vilde allerede til Julen udgive et nyt Værk derhjemme i København, og skønt han ikke formaaede at glemme, hvad der var sket, nærede han nu dog selv godt Haab om at rejse sig igen af Sløvheden, der — det kunde han ikke skjule for sig selv — alt længe havde hæmmet ham.

Gerdas Fader, Knud paa Birkegaarden, som han gerne kaldtes, var Sognets mægtigste Bonde, og Gerda var hans eneste Barn. Han havde anvendt en Del mere paa hendes Uddannelse, end det almindeligt var Skik blandt Bønderne. Ikke blot havde Skolemesteren læst med hende et helt Aar efter Konfirmationen, men hun havde ogsaa nydt særskilt Undervisning i Præstegaarden hos en dygtig Lærerinde. Nu skulde alt dette imidlertid til at høre op, og det vilde blive et Savn for Gerda, der vel ikke var særlig anlagt for de boglige Sysler, men som dog levende

føjte sig hendraget til allehaande Læsning. Erik Holm havde nu lovet i Vinterens Løb at tage sig lidt af hende og blandt andet oplæse nogle Digterværker for hende, hvad hun meget glædede sig til. Knud paa Birkegaarden sad paa tiende Aar Enkemand, og Gerda, der saa tidligt havde mistet sin Moder, var lidt for rask af Væsen, og hendes kaade Luner stødte ikke saa sjælden Digteren. Men han havde lidt efter lidt vænnet sig til at irettesætte hende og lære paa hende. Der udviklede sig derfor efterhaanden et ligefremt, fortroligt og venskabeligt Forhold mellem Jenten og Digteren. Hun rettede sig efter ham, blev i hans Nærværelse alvorligere og lagde Baand paa sit viltre Væsen.

Medens den lange, triste Vinter lagde sin iskolde, frostblaa Haand over Bygden og stængede hver lille fattig Solstraale ude, sad de to lunt og hyggeligt i Dagligstuen paa Birkegaarden. Han læste for hende, mange forskellige litterære Arbejder, der vel ikke altid blev fuldt forstaaede, men som desuagtet efterlod i Sjælen en Stemning, fin og lykkelig, saa Gerda føjte, at denne Tid alligevel for hende var en aandelig Vokse-tid, hun ikke vilde have undværet for alt i Verden. Holm læste ogsaa jævnlig nogle af sine egne Arbejder for hende, og dette glædede hende allermest; hun vidste ikke selv hvordan, men hun føjte Hjertets varme, raske Slag, naar hun andægtig lyttede til disse skønne, rigt begejstrede Ord, som Digteren raadede over. Timevis kunde de bagefter sidde i fortrolig Samtale,

som var det gamle Barndomsvenner, der opfriskede de kære, svundne Minder.

Flere Gange i Vinterens Løb var der Lag eller Gilde paa Gaarden; men Gerda kunde aldrig formaa Holm til at deltage i disse, hvor meget hun end bad ham derom. Paa saadanne Aftener stængede han sig inde paa sit Kammer og vilde ikke engang lade sig se, hvad Gerda var uendelig ærgerlig over, for hun vilde nu absolut danse med ham. Hvad brød hun sig om alle de mange Tilbedere, der greb efter hende med deres store, grove Hænder. Nej, bare at faa danset med ham, det var noget! Han var saa smuk og fin og dannet; alle de andre vilde misunde hende, naar han førte hende i Dansens lette Slingren, og saa — at han slet ikke vilde danse!

Hen i Slutningen af Februar blev det en rigtig strygende Vinter, med knitrende Frost, med tæt Sne-lag og prægtige, maanelyse Nætter. Nu slap Holm ikke for at age i Kelke*) med Gerda, og han maatte med ud at se, hvorledes Gutter og Jenter kunde løbe paa Ski, hvad han ogsaa selv fik Lyst til at prøve. Gerda var baade dristig og forvoven. Som en Pil for hun af Sted, altid omgivet af de smukkeste og rigeste Karle, der mange Gange havde ondt ved at indhente hende. Holm, der ikke før havde set denne Sport, kunde uvilkaarlig udstøde et lille Skrig, naar Gerda blev alfor dristig i sine Løb og Spring. Men da lo hun bare med den skære, sølvklare Latter, han

*) Kane.

kendte saa godt, og blev end yderligere ægget til stedse vildere Farter med Gutterne.

Som de en Dag var ude, blev det pludselig foreslaaet, at alle skulde følges ad ud til det saakaldte »Bratfjæld«, nedenfor hvilket en ret anselig Indsø strakte sig. Her skulde Skøjterne prøves. Opfordringen blev straks efterkommet, og man befandt sig efter en halv Times Forløb ved Maalet; men ikke uden en betydelig Omvej kunde man komme ned til Søen, da Fjældet, som Navnet antydede, faldt brat af mod denne. Ingen turde imidlertid forsøge en Skifærd ned ad den næsten lodrette Skraaning. Alle stod derfor og saa ud over Søen, der laa skinnende og blank, dybt nede ved Foden af den snedækte Fjældside, der forøvrigt var aldeles træløs. Man talte om det halsbrækkende ved en Fart ned ad den stejle Skrænt, og Holm mindede om Sagnet om Palnatokes Løb ned ad Kullen. Der var ingen i Flokken, der havde Lyst til et sligt Vovestykke; man bare rystede paa Hovedet, naar man talte derom. Men da traadte Gerda frem til Randen, saa ned mod Afgrunden og udbrød kækt:

»Det er jo egentlig slet ikke saa stejlt endda. Er der virkelig ingen, som tør vove Springet?«

Man saa ned mod Søen, man saa paa hinanden, lidt underlig forlegne; men ingen svarede noget.

»Saa faar nok Gerda være den første«, raabte hun og lo med sin klare Latter, saa det gav Genlyd hinsides Søen i den tætte Naaleskov.

Men da gik Erik Holm frem. Han saa ogsaa

ned mod Søen, men følte, hvorledes alt Blodet veg tilbage fra hans Kinder.

»Gerda«, sagde han venlig; »for Guds Skyld, lad dette Vovestykke fare. Her er alt for stejlt, det er jo den visse Død.«

»Haa, haa«, lo hun; »jeg er nok min egen Herre, jeg, og nu vil jeg vove Springet.«

Før nogen kunde forhindre det, for det kaade Barn ned ad det bratte Fjæld, medens det gullige Haar bølgede hende om Hovedet.

Men med et lød der et Angstens Skrig fra den forsamlede Ungdom; Jenterne græd og holdt Hænderne for Øjnene, Karlene skreg op. Gerda var, som venteligt, styrtet, og Skierne var bleven knuste mod en stor Sten under Sneen.

Nu laa hun dernede paa Skrænten — tilsyneladende som død.

Erik Holm var bleven saa underlig til Mode; nu raabte han med stærk Røst:

»Til Hjælp, Gutter! Hurtigt, red hende dog!«

Men ingen gjorde Mine til at hjælpe hende. Jenterne bare hvinte, Gutterne alkede saa underlig meningsløst frem og tilbage paa Skierne.

Da lod Holm sig langsomt glide ned ad Fjæld-siden, ikke uden stor Fare for at knække Halsen. Men det lykkedes, og han stod endelig ved Gerdas Side. Der laa hun nu paa Ryggen, med Hovedet noget nedad, og det lyse, prægtige Haar som en gulrød Strøm ud over den hvide Sne. Han maatte uvilkaarlig tænke paa Augusta Hallers Haar; det lignede Gerdas,

men var noget mørkere. Han satte sig paa Stenen og løftede Gerda op til sig. Blodet flød fra den ene Tinding og Kind. Han bøjede sig ned over hende og hviskede:

»Gerda, stakkels lille Gerda! gør det meget ondt!«

Han gentog sit Spørgsmaal, men fik intet Svar. Dog var han vis paa, at hun levede. Han tog sit Lommetørklæde og bandt det over Saaret i Tindingen, løsnede Skiernes Rester fra hendes Fødder og forsøgte at klavre opad med hende. Men det lod sig ikke gøre. Han gled næsten mere nedad, end han vandt opad; udmattet maatte han opgive Forsøget og sætte sig til Hvile paa Stenen. Et Øjeblik efter vovede dog et Par af Karlene sig ned imod ham. Den ene rutschede ned over Sten og knudrede Jordklumper og blev stærkt forslaaet i Faldet, medens den anden, der medførte et Tov, lykkelig naaede Holm og Gerda. Ved Hjælp af de ovenfor staaende, der fik firet flere Tov, som de havde hentet i Bygden, ned til Holm, lykkedes det tilsidst at faa Bugt med Vanskelighederne, og Gerda var reddet.

Hendes Fader var imidlertid kommen til, og i Forening bar man nu den næsten bevidstløse Pige til Birkegaarden. Hun slog ikke en eneste Gang Øjnene op, men af og til fortrak hun Ansigtet som i heftig Smerte.

Da Hjemmet var naaet, vilde Faderen selv bære Gerda ind; men Holm tog hende i sine Arme og bar hende ind paa Sengen i den varme Stue. Her laa hun nu i det dunkle Halvlys, bleg om den fine Kind,

med hans Tørklæde om Hovedet, og det kraftige, skønne Haar helt udslaget. Erik Holm havde aldrig kendt det saaledes som i Dag; det var jo ikke Barnet, Gerda, som laa der, det var en moden Kvinde i fristende Skønhed!

Han bøjede sig stille ned imod hende, saa hans varme Aande strøg hen over hendes Mund og Kind. Da slog hun Øjnene op og saa paa ham med et lykkeligt Smil, lukkede dem imidlertid straks igen og hviskede dæmpet, men, som han syntes, ømt:

»Tak! Jeg vidste nok, at du var vakker, du!«

Gerda havde i Faldet brækket den venstre Arm. og Slaget i Tindingen bevirkede heftig Hovedpine og Feber. Hun maatte desaarsag i lang Tid holde Sengen, hvad hun rigtignok slet ikke syntes om, men selvfølgelig maatte finde sig i.

Erik Holm levede derimod op i denne Tid som ikke før, siden hans Ankomst til Birkegaarden. Han vaagede hos hende, samtalede med hende om alle mulige Emner, læste for hende og var hende i det hele til megen Trøst og Opmuntring. Livlig, som hun var af Natur, havde hun ondt ved at finde sig i det lange, trættende Sygeleje, da Smerterne omsider tog af; men han havde en ejendommelig Magt over hende, saa hvad han sagde, var som en Lov for hende. Først da Vinteren var paa Flugt for Lysets og Vaarens Høvding, og de kære Solstraaler atter tittede ind ad de lave Vinduer paa Birkegaarden, kunde Gerda begynde at sidde lidt oppe hver Dag.

Men hun var i disse Par Maaneder bleven en

anden. Hun begyndte at forstaa, hvad Digteren hin Dag havde sagt til hende paa Fjældstien om Kærligheden. Den Gang kendte hun den kun af Navn, men skønt der ikke endnu var gaaet et Aar siden, følte hun dog, hvorledes den Dag for Dag voksede sin stille, stærke Vækst. Som Blomsten bøjer sig mod Lyset, saaledes bøjede hun sig med hele sin fyrige unge Sjæl imod den fremmede, danske Digter, der paa saa forunderlig en Maade var bleven kastet ind paa hendes Livsvej.

Ogsaa han begyndte at mærke til en Kamp i sit Indre, naar han mødte dette varme, dragende Blik fra hendes Øje, et Blik, der tydelig nok sagde ham, at hun havde ham kær. Men saa skød et andet Billede sig frem til Højsædet i hans Sjæl, et Billede, han een Gang havde optaget i sig, og som han aldrig mere kunde rive ud. Mon hun ikke ogsaa bar hans Billede dybt i sin Sjæl? Det havde han dog troet saa vist engang!

Gerda begyndte at blive farlig for ham, og det forekom ham da som Synd, at han havde givet sig saa meget af med dette lille livsglade Barn, der var uforsøgt med Verdens Skuffelser; nu havde han maaske røvet hendes Hjertefred og fremkaldt hos hende stærkere og varmere Følelser, end han var i Stand til at besvare; thi elske nogen anden Kvinde saaledes, som han havde elsket Augusta Haller, det, følte han, vilde være ham umuligt. I saadanne Øjeblikke, naar Selvbefrejdelse stormede ind paa ham, besluttede han at rejse sporenstregs hjem, eller drage

langt bort til fremmede Egne, før det blev for sent. Men med den ham egne Viljeveghed undlod han alligevel at gøre Alvor deraf; han kunde ikke saa brat rive sig løs, syntes han, og han blev ved at dvæle, hvor han nu engang havde slaaet sig til Ro.

Det var bleven Maj. Solen lyste ned over Bygden, Stæren sang paa Kirkefløjen, og Skæren*) skrattede i Trætoppene. Hist og her saas et lille dunet Blad, der lige var krøbet ud af Svøbet. Ved Fjældets Fod aabnede Smaablomsterne deres fine Kalke for det varme, forfriskende Solskin, der i fulde Strømme gød sig ud over Mark og Fjæld. Op ad Skraaningerne i Syd stod Birken allerede i Sommerdragt og prangede i det sarteste lysegrønne Silkeskrud, medens de mørkere Fyrretræer strakte de unge Skud i Vejret som smaa Fingre, der famler i Luften.

Paa Fjældvejen, der førte op til Sæteren, gik Erik Holm hver Dag en Tur med Gerda, der nu atter sprang om, glad og lystig som et ungt, overgivent Kid. Hun hang efter Digteren overalt, saa hvor han var, der kunde man træffe Jenten ogsaa.

Som de nu en varm Solskinsdag gik sammen hjem fra Sæteren og var naaet til det Sted, hvor de første Gang havde mødtes, standsede Gerda med

*) Skaden.

et og saa op til Holm med et ejendommeligt brændende Blik, for saa i næste Nu hen og slog Armene om hans Hals. Han følte hendes varme Læber mod sine; men han drog sig ikke ud af hendes Favns. Han saaned paa dette lille rødmende Pigeansigt, der nu, ligesom med en vis Skyhed, lagde sig ind imod hans Bryst, saa ind i disse barnlige, blaa Øjne, der syntes at bede om Tilgivelse.

Solen forsvandt bag Fjældtinderne; det var ganske stille omkring dem, kun som en dæmpet, fjern Musik hørtes Elvens Rislen. Han kom til at tænke paa Huldren! Var det maaske Huldren, han favnede, var det hende, der havde daaret og tryllet ham. og vilde hun maaske forvandles til Skum i hans Arme?

Nej, det var virkelig Gerda, der ejede disse dejlige Lemmer! Han havde aldrig før lagt Mærke dertil som i Dag. Han lod Blikket strejfe ned over Kindens og Halsens blødt dunede Runding, ned over Barmens fyldige Former til Beltet, hun bar om Livet, og i hvilket hun havde fæstet en fiks lille Buket af »Hvidsimmer«^{*)} og »Marienøgle.«^{**)}

»Gerda«, udbrød han, »du er jo virkelig nydelig!«

»Jeg«, svarede hun skælmsk og lukte hans Mund med et Kys, »nej, sikke Snak, men Kors, hvor du er vakker!« Og nu lo hun med sin gamle, friske Latter, og saa ham ind i Øjnene, mere forførende end nogen Sinde før.

Da kunde han ikke længer staa imod. Han

^{*)} Annemone. ^{**)} Kodriver.

kyssede ikke blot hendes Mund, men hendes Pande, Øjne, Kind og det lyse, flagrende Lokkehaar.....

Men den Nat efter kunde Erik Holm ikke sove, eller finde Hvile paa sit Leje. Han havde Samvittighedskvaler, følte sig skamfuld og var i det hele meget misfornøjet med sig selv. Han følte det godt, at Augusta Haller var og blev den eneste, han nogen Sinde helt og fuldt kunde elske; og Gerda kunde aldrig i Verden erstatte ham, hvad han havde tabt i Augusta. Han maatte se at komme bort, jo før jo hellere. Det var allerede for sent, han vidste det nok, og det smertede ham, naar han tænkte derpaa; men han maatte se at rive sig løs nu, drage til Danmark igen, fortsætte sin digteriske Virksomhed og saa for Resten leve paa Minderne.

Næste Dag vilde han ikke med Jenten paa Fjældvejen. Hun blev bedrøvet og mut, og saa gik den Dag hen i dræbende Tristhed for dem begge. Men næste Dag bad Gerda saa længe og indtrængende om denne hendes »vagre« Tur, at han, blød og veg, som han altid var, tilsidst gav efter og fulgte med hende, som han ellers plejede. Det undgik imidlertid ikke Gerdas forskende Blik, at han var forstemt og uoplagt. Hun opbød da ogsaa al sin Evne for at bringe ham i bedre Humør; men hendes Opfindsomhed nyttede intet, han blev mere og mere tavs og kold, hun havde ingen Magt over ham i Dag. Men da de naaede Stedet for den forrige Dags Begivenhed, hvor hun havde vunden saa let en Sejr over ham, forsøgte hun en ny Tilnærmelse, greb først hans Arm og

hængte sig fast ved den, lagde saa Hovedet ind mod hans Bryst og hviskede:

»Kan du huske?..... Det var her«.....

Men da skød med et noget underligt haardt op i Digteren; Gerda blev pludselig fremmed for ham. Han stødte hende temmelig ublidt tilbage og sagde med ligefrem Kulde:

»Gerda dog, du maa virkelig være mere anstændig.«

Da blev hun paa en Gang mere tavs og undselig, pillede forlegen ved de viltre Krøller og vovede ikke at se op. Hun trak sig tilbage og stod nu næsten ydmyg med nedslagne Øjne, ventende paa, at han skulde sige et forsonende Ord. Men da han ikke gjorde Mine dertil, holdt hun Hænderne for Øjnene; store, blanke Taarer piblede frem, og — saa gav hun sig pludselig til at løbe fra ham, alt hvad hun kunde, ned ad Fjældvejen.

Han blev staaende en Stund og saa efter hende. Egentlig havde han ondt af Gerda; men hvad var nu herved at gøre? Han kastede sig omsider ned og laa saa i flere Timer paa Stien, et Bytte for de forskellige Tanker og Følelser.

Da Gerda havde naaet Dalen, satte hun sig ned ved Foden af Fjældet og græd bitre Taarer. Saa bedrøvet havde hun aldrig været før; hvor kunde han dog ogsaa nænne at saare hende saaledes? Havde han da rent glemt, at han selv for en Dag siden havde taget hende i Favn, overdænget hende med Kys og vakt et Haab hos hende, saa stort, saa usigelig dejligt? Og nu disse haarde, koldt afvisende

Ord, denne skærende Klang i Røsten! Hvad var vel alle krænkende Ord, hun i hele sit tidligere Liv havde hørt, imod disse, der kom fra den, hun elskede højere end sin egen Sjæl!

Der voksede nogle smaa nys udsprungne Tusindfryd ved hendes Fod. Hun rev en af dem op og begyndte at afplukke de smaa hvide Kronblade, et efter et, idet hun sagte hviskede for sig selv: »Han elsker, af Hjertet, med Smerte, overmaade meget, ganske lidt«, og da hun tog det sidste lille Blad mellem Fingrene, var hun just kommen til Ordene: »slet ikke«.

»Han elsker mig slet ikke«, sagde hun, »bryder sig ikke det mindste om mig; men jeg kan ikke undvære ham, kan ikke leve uden ham.«

Og atter fik Taarerne frit Løb.

Da Erik Holm langt om længe kom ned fra Fjældet, fandt han Gerda siddende der, med Skødet fuldt af sønderrevne Tusindfrydblomster, med vaade Hænder og røde, ophovnede Øjne, der var anstrængte af Graad.

Han standsede og saa paa hende.

»Græder du?« spurgte han.

Hun saa op paa ham med de store, taarefyldte Øjne, i hvilke der laa noget af Barnets ængstelige Spørgen og Kvindens fængslende Magt, og svarede saa:

»Ja, jeg graater, fordi du er vond*).*«

»Er jeg? Nej aldeles ikke!«

»Naa, saa du er ikke vred?..... Jo, saamænd

*) vred.

er du saa, og du bryder dig slet ikke om mig mere... Nu forstaar jeg saa godt, hvorfor Aase graat for sin Ven«.....

Hun hulkede lydelig.

»Stakkels lille Gerda«, sagde nu Holm, idet han tog Plads paa Græsset ved hendes Side, »du maa ikke græde og være bedrøvet..... Du er jo ung og glad, og jeg har da ikke skræmt Glæden af din Vej hidindtil, har jeg vel?«

Der var i hans Røst noget ømt, som gjorde Pigen godt.

»Nej, det har du ikke«, svarede hun og saa paa ham med et taknemligt Blik, »du var jo altid saa kærlig imod mig, hvorfor er du da nu saa slem?«

»Det er jeg heller ikke, kære Gerda, jeg holder af dig, som jeg altid har gjort«.....

»Gør du?« og hun smilte vemodigt.

»Ja, jeg holder af dig som af en kær Søster, og du kan tro, at jeg tit vil tænke paa dig, naar jeg nu rejser hjem til Danmark igen.«

»Vil du rejse?« spurgte hun forfærdet.

»Ja, jeg maa..... jeg skal rejse, jeg er nødt dertil, Gerda; men jeg vil meget ofte tænke paa dig og paa de glade Timer, vi har haft heroppe, og«.....

Men nu fik Graaden Magt over Gerda som aldrig før. Hun vred fortvivlet sine Hænder og lagde sin Kind ned mod den kølige Grønsvær. Holm forsøgte at tale hende til Rette; men han var som ude af sig selv; hun vilde intet høre, og hendes fine Lemmer skælvede som i Febersitren. Endelig brød det frem:

»Naar du rejser bort, er der ingen Glæde for mig mere, jeg vil altid sørge og graate, ja, altid graate, aa, var jeg dog hellere død!«

Ogsaa Holm var stærkt bevæget. Han kunde ikke finde passende Ord og tav derfor stille.

»Du var mit et og alt«, begyndte hun igen, »du var Solen, som lyste over min Vej, naar du er borte, maa jeg dø af Kulde her bag disse mørke Fjælde.«

Der blev en Pavse, saa fortsatte hun:

»Kan du huske den Gang, du sad her paa Fjældstien og læste for mig af ham, den blege, syge, danske Digter, som vi begge elskede saa højt, han, som nu er død. Det var «Kormaks Saga«, du læste; aldrig glemmer jeg det Vers:

Engang i dit Hjerte
lukkede du mig ind,
did bestandig længes
nu mit tunge Sind!«

Hun saa op. Han sad og drejede Tømmelfingrene i endeløse Kredse om hinanden, men rejste sig derpaa op og gik lidt frem og tilbage, standsede saa foran Gerda og sagde med en egen Fasthed:

»Nu maa du være fornuftig og tage dig sammen, Gerda.«

»Fornuftig«, gentog hun bittert, »har du været fornuftig? Var det fornuftigt, at du fulgte mig tidlig og sildig, at du læste for mig, gjorde mig til din fortrolige og tog mig tilsidst i Favn som din Brud og kyssede mig? Og nu, da du fortryder det, vil du rejse. Var alt det fornuftigt? O, Holm, rejs ikke, hører du!«

»Jeg maa rejse, Gerda, og du maa se at glemme mig og at tilgive mig. Jeg kan ikke være det for dig, som du ønsker; tænk paa mig med Venlighed. Jeg kan ikke blive her længer, og kan det lade sig gøre, har jeg bestemt mig til at tage herfra allerede i Morgen tidlig.«

Men nu sprang ogsaa Gerda op. Hun saa forunderlig ophidset ud med dette forgrædte og forgræmmede lille Ansigt, de røde Øjne og det forpjuskede Haar. Hun løftede begge Armene imod ham, da han begyndte at gaa ned mod Bygden og næsten skreg det ud:

»Aa, tag mig med, tag mig med!«

Erik Holm blev den Nat længe oppe, efter at han havde pakket sine Sager sammen; han kunde dog ikke sove alligevel. Saa gik han hen og aabnede Vinduet i Gavlværelset, hvor han boede. Det var en mild, stjernelys Nat. Enkelte Skymasser drev for en svag Vind hen over den dybblaa Himmel, dannende allehaande sælsomme Skikkelser: store Skibe med høje Master og uhyre Sejl, med støtte Kæmper ved Roret og taagede Kvindeskikkelser i uformelige Dragter paa Dækket. Hist oppe højnede sig Fjældet i storladne Majestæt, der var Stien, ad hvilken han saa mange Gange havde gaaet med Gerda, og der var Græs-bænken, hvor de havde siddet sammen og læst

»Kormaks Saga« og »Niels Lyne.« Han kunde skelne enhver Enkelthed i Maanelyset lige til de udgaaede Graner, der hang ud over Kløften og fremviste de flossede, vindtørre Rødder, der var blottede, fordi Underlaget var skredet ned. Hans Blik fæstede sig atter paa de skiftende Skydannelser, og Tanken vandrede med, helt bort til Danmark og til hans stolte, skønne Augusta. Ja, han syntes endogsaa at se hende selv med det rige, gyldenblanke Haar flagrende om det klassisk skønne Hoved og med udbredte Arme. Billedet fik mere og mere Liv. Tilsidst forekom det ham virkelig, som hun sad histoppe paa Græsbænken ved Fjældvejen, lyslevende for hans Øjne. Han stirrede en Stund betagen herpaa, men lukkede saa med sær Hast sit Vindue og rullede Gardinet ned. Han havde nemlig set Gerda paa Fjældstien lige over for. Vilde hun vaage der i Nåt? Stakkels lille Gerda!

Næste Morgen var Erik Holm tidlig paa Færde. Han havde om Aftenen opgjort sit Regnskab med Knud paa Birkegaarden og i Korthed forklaret sin bratte Bortrejse. Heller ikke om Morgen blev der vekslet mange Ord mellem dem; men Gerdas Fader forstod jo nok halvkvædet Vise. Han saa snart barsk og snart bedrøvet ud. Gerda havde ikke talt til Faderen om sin Kærlighed til Digteren, og han havde vel i al sin Travlhed ikke tænkt synderligt over, hvad Forhold der bestod imellem dem; men han forstod dog straks tilfulde Stillingen og indsaa, hvilken Kamp, der nu vilde begynde for hans stakkels

Barn, og den stolte Bonde var ved Afskeden myg og tavs.

Det var Holms Hensigt at tage af Sted ved Dag-gry, og allerhelst vilde han undgaa at sige Farvel til Gerda. Han vidste jo, at det kun vilde forøge hendes Smerte, og han frygtede ligefrem for en lignende Scene, som den, han i Gaar havde oplevet. Men alligevel var han ikke fri for at føle noget af en Skoledrengs Skamfuldhed, da han listede forbi hendes Kammerdør derude i Gangen.

Solen kom alligevel højt paa Himlen, før Holm kom af Gaarde. Han havde skrevet et Par Ord til Gerda og bad ved Afskeden Faderen om at give hende Brevet, naar han var borte. Hun havde imidlertid tilbragt en søvnløs Nat og var oppå, før nogen af de andre. Hun havde fra Kammervinduet set Holms Kofferter og øvrige Rejsegods blive bragt ud paa Vognen, hun saa Hestene blive forspændte, saa ogsaa Digteren stige til Vogns, saa ham hilse af med Faderen og nikke hen til Folkene, der var komne ud i Gaarden. Men ikke en Hilsen eller et Nik blev sendt mod hendes Ruder, bag hvilke hun hulkede fortvivlet.

Saasnart Digteren var rejst, gik Faderen ind paa Gerdas Kammer med Brevet; men saa snart han rørte ved Døren, havde hun gemt sig; hun kunde ingen se i dette Øjeblik. Knud lagde da Brevet paa hendes Bord og gik bort i den Tro, at hun alt var ved sin Gerning i Huset. Saasnart hun blev alene, greb hun den lille sirlige Konvolut, rev

den op med rystende Hænder og læste: »Lev vel, kære Gerda, tilgiv mig, om jeg har syndet imod dig! Jeg kommer maaske engang igen; jeg skriver i alt Fald til dig.« Hun stak Papiret ind paa sit Bryst, smuttede saa ud af Døren, ned over Gaarden og Toften og op paa Fjældet. Solen stod rød i Øst og farvede Himlen med et gyldent Skær, medens alle de smaa Dugdraaber fra Blomster og Straa lyste som lige saa mange glinsende Taarer imod hende.

Heroppe fra kunde hun se ud over hele Dalen og Bygden; hun kunde følge Hovedvejen, der snoede sig forbi den fredelige Kirke, ned mellem Gaarde og Huse, forsvandt mellem Lars Brede's tætløvede Popler og kom atter til Syne hist oppe paa den stejle Bakke i Øst, hvor tilsidst de mørke Ener lukte for Synet.

Hun vilde følge den elskede med et sidste Blik. Ganske rigtig! Derude bag »Furugaardene« vandt Vognen sig langsomt op ad Bakken, og med den drog hendes korte Lykke bort for stedse.

Saa længe hun evnede at se et Glimt af Køretøjet, fulgte hun det med Øjnene, skyggende med Haanden for den blændende Morgensol. Men aldrig saa snart var det ude af Sigte, før hun kastede sig ned paa det haarde Fjæld og græd, som skulde hendes lille Hjerte briste.

Linda.

Det er kun en simpel lille Historie, vemodig som Vindenes Suk paa en Høstaften. Men jeg skal fortælle den lige saa ukunstlet og virkelighedstro, som den gamle Etatsraad meddelte mig den, den sidste Gang jeg besøgte ham.

»Sæt Dem, sæt Dem«, udbrød han med den ham egne Livlighed, »nej her, saadan, lige over for mig«.

Han skød en Lænestol hen til mig og tog selv Plads i en anden. Jeg ser ham endnu saa levende for mig, med dette intelligente Hoved, de milde, gode Øjne og det hvide Haar om den høje Pande. Han lagde sin Cigar fra sig og lænede sig tilbage i Stolen, sad saa lidt, for ligesom at samle sig, og begyndte:

Naar jeg nu sidder her hjemme i ensomme Timer, dvæler jeg ofte og gerne i Erindringen om den fjerne, forsvundne Barndoms- og Ungdomstid. Jeg er opvokset

i et virkeligt godt og lykkeligt Hjem, et saadant, der har tegnet sine guldrandede Spor i Sjælegrunden med saa klare, stærke Linier, at de siden aldrig har kunnet udviskes. Der er over Minderne fra hin Tid et saadant Væld af Poesi, at Livets triste Prosa aldrig har formaaet at udtørre det. Jeg genkalder mig endnu bestandig med forunderlig Nøjagtighed store og smaa Begivenheder fra hine lykkelige Dage; og hvor meget jeg end siden har oplevet, hvor vidt jeg end har færdedes paa Rejser rundt om i Europas forskellige Lande, saa siger jeg dog med Stolthed, at den skønneste og kæreste Plet paa Jorden er for mig hin venlige, gamle Præstegaard, mit Barndomshjem, derovre i en af Østjyllands skønneste Egne, hvor jeg blev født.

Jeg ser den endnu i denne Stund saa tydelig for mig, tittende frem af Kastaniernes Bladgitter, med den lille, hyggelige Kirke paa den ene Side og Gadekæret paa den anden. Hvert Træ og hver Busk spørger mig, om jeg husker den Gang og den Gang, og jeg husker det alt sammen saa godt og glæder mig derved. Men mellem alle kære Minder, er der særlig et, hvortil jeg atter og atter kommer tilbage, og det er Mindet om den Dag, da jeg, et Aars Tid efter min Faders Død, for sidste Gang skulde sige Farvel til Barndomshjemmet og de kendte Omgivelser, for med min Moder og mine Søsken de at rejse til Hovedstaden.

Jeg var dengang ung juridisk Student og var kommen hjem for at hjælpe min Moder i Anledning af Opbruddet fra det kære Hjem. Jeg havde Sjælen

fuld af knoppende Haab og dristige Fremtidsplaner, men var tillige opfyldt af uklar Higen og ubestemte Længsler. Den Formiddag, da Afrejsen skulde finde Sted, gik jeg, lidt tung om Hjertet og med den ejendommelige Vemod, som Afskeden fra et kært Sted og fra Venner og Minder altid vækker, ned gennem den gamle, kønne Have med de mange store, skyggefulde Træer. Jeg satte mig omsider paa en Bænk under et Par anselige, ældgamle Lindetræer, der hvælvede deres kuplede Kroner over mig som et prægtigt Telt; af og til spejdede jeg til alle Sider, for jeg ventede. Og straks efter kom en ung, smuk Pige henimod mig fra den modsatte Kant af Haven. Hun tog Plads ved Siden af mig, og vi forsøgte at faa Samtalen i Gang. Jeg husker godt, hvor trykket Stemningen var i Begyndelsen. Ingen af os kunde finde de rette Ord, som passede til Øjeblikkets Stemning, men vi følte begge des mere.

Da jeg endelig maatte rive mig løs, tog jeg hende i mine Arme, og idet jeg længe og ømt saa paa hende, sagde jeg med al den Inderlighed, jeg evnede at lægge i min Røst:

»Linda! Vi vil aldrig svinge hinanden! Vel?«

Hun svarede intet direkte herpaa, men trykkede sig tæt ind til mig og hviskede mig de ømmeste Navne i Øret. Jeg maatte gaa, og hun svømmede naturligvis hen i Taarer.

Ja, det er længe siden nu, og dog, jeg mindes det saa levende, som var det sket i Gaar.

Lige bag Præstegaardens Have, tæt op til Byens store, fælles Grusgrav, laa et gammelt, duknakket Hus med vindskæve Vægge og Stolper med gabende Revner. Mønningen var klædt med Lyngtørv, der ogsaa hist og her var anvendt for at dække Hullerne i Taget. Men uden for Huset fandtes en sjælden velplejet og smuk Have, med en Mængde forskellige Blomster, der her syntes at trives med en egen struttende Frodighed. Mangen en standsede da ogsaa uden for, naar hans Vej faldt forbi, og betragtede det sære, gamle Hus i de saa venlige Omgivelser.

Her havde i Begyndelsen af Fyrrerne et ejendommeligt Ægtepar bosat sig. Manden, som hed Karl Lundkvist, var en Svensker, medens Konen, Anna, var dansk af Fødsel. De havde kun et eneste Barn, en lille Pige, ved Navn Linda. Det var et ualmindeligt smukt og tiltalende Barn, opvakt og meget skælmsk, dertil af en i høj Grad livlig Natur; der stod i en besynderlig Modsætning til Bønderbørnenes støtte Sindighed og brede Jævnhed.

Der gik forøvrigt de sælsomste Rygter om Ægteparrets Fortid, skønt ingen med Bestemthed vidste noget. Det hed sig almindeligt, at Manden havde været Kunstberider, men havde paa Grund af Drik maattet opgive sin Stilling. Andre vilde gøre ham til Spillemand, der med Liren havde trasket Landet rundt, eller til Bjørnetrækker, og man vilde vide, at han var fra Smaaland. Konen derimod hørte fuldstændig hjemme i Ukendthedens Regioner. Men netop derfor dannede der sig efterhaanden om hende en

æventyrlig Saga med sælsomt indviklede Kapitler. Den almindelige Mening var dog den, at hun maatte have kendt bedre Dage og utvivlsomt var kommen af god Familie. Dette mystiske, lidt romantiske Slør, der saaledes hvilede over Familien, gav den en vis Interesse, som den formentlig, under andre Omstændigheder, ikke vilde have vakt. Konen havde utvivlsomt en Gang været meget smuk, hvad vistnok ogsaa havde været Tilfældet med Manden, hvis oprindelige Træk imidlertid var stærkt skæmmede af Drik og andre Udskejelser.

Karl Lundkvist levede af tilfældigt Arbejde, naar han overhovedet gad bestille noget, og naar nogen vilde have »Svenskeren«, som han kaldtes, i Arbejde. Somme Tider gik han ogsaa paa Vandring for ubestemt Tid, og ingen vidste da, hvor han færdedes; men han havde altid paa disse Udflugter en smuk Guitar med sig, hængende i et grønt Baand om Halsen. Naboerne sagde da spottende om ham, at han var ude at synge for »Flæskebrød«, og ikke saa sjældent kunde man, naar han var paa Hjemvandring, finde ham liggende i Grøfterne, hvor han sov Rusen ud.

Ogsaa til daglig drak han, saa det var en be-
drøvelig Tilværelse, Moderen og den lille begavede Linda førte i Hjemmet, hvor der altid herskede Fattigdom og ofte Nød. Moderen var efterhaanden bleven sløvet i den haarde Kamp for Tilværelsen, og ikke altid formaaede hun at holde sig oprejst, men sank ofte helt hen i Selvopgivelsens Haabløshed. Da sad den lille Linda hele Dage uden for Huset og stirrede hen for

»Naar du rejser bort, er der ingen Glæde for mig mere, jeg vil altid sørge og graate, ja, altid graate, aa, var jeg dog hellere død!«

Ogsaa Holm var stærkt bevæget. Han kunde ikke finde passende Ord og tav derfor stille.

»Du var mit et og alt«, begyndte hun igen, »du var Solen, som lyste over min Vej, naar du er borte, maa jeg dø af Kulde her bag disse mørke Fjælde.«

Der blev en Pavse, saa fortsatte hun:

»Kan du huske den Gang, du sad her paa Fjældstien og læste for mig af ham, den blege, syge, danske Digter, som vi begge elskede saa højt, han, som nu er død. Det var «Kormaks Saga«, du læste; aldrig glemmer jeg det Vers:

Engang i dit Hjerte
lukkede du mig ind,
did bestandig længes
nu mit tunge Sind!«

Hun saa op. Han sad og drejede Tømmelfingrene i endeløse Kredse om hinanden, men rejste sig derpaa op og gik lidt frem og tilbage, standsede saa foran Gerda og sagde med en egen Fasthed:

»Nu maa du være fornuftig og tage dig sammen, Gerda.«

»Fornuftig«, gentog hun bittert, »har du været fornuftig? Var det fornuftigt, at du fulgte mig tidlig og sildig, at du læste for mig, gjorde mig til din fortrolige og tog mig tilsidst i Favn som din Brud og kyssede mig? Og nu, da du fortryder det, vil du rejse. Var alt det fornuftigt? O, Holm, rejs ikke, hører du!«

»Jeg maa rejse, Gerda, og du maa se at glemme mig og at tilgive mig. Jeg kan ikke være det for dig, som du ønsker; tænk paa mig med Venlighed. Jeg kan ikke blive her længer, og kan det lade sig gøre, har jeg bestemt mig til at tage herfra allerede i Morgen tidlig.«

Men nu sprang ogsaa Gerda op. Hun saa forunderlig ophidset ud med dette forgrædte og forgræmmede lille Ansigt, de røde Øjne og det forpjuskede Haar. Hun løftede begge Armene imod ham, da han begyndte at gaa ned mod Bygden og næsten skreg det ud:

»Aa, tag mig med, tag mig med!«

Erik Holm blev den Nat længe oppe, efter at han havde pakket sine Sager sammen; han kunde dog ikke sove alligevel. Saa gik han hen og aabnede Vinduet i Gavlværelset, hvor han boede. Det var en mild, stjernelys Nat. Enkelte Skymasser drev for en svag Vind hen over den dybblaa Himmel, dannende allehaande sælsomme Skikkelser: store Skibe med høje Master og uhyre Sejl, med støtte Kæmper ved Roret og taagede Kvindeskikkelser i uformelige Dragter paa Dækket. Hist oppe højnede sig Fjældet i storladne Majestæt, der var Stien, ad hvilken han saa mange Gange havde gaaet med Gerda, og der var Græsbænken, hvor de havde siddet sammen og læst

»Kormaks Saga« og »Niels Lyne.« Han kunde skelne enhver Enkelthed i Maanelyset lige til de udgaaede Graner, der hang ud over Kløften og fremviste de flossede, vindtørre Rødder, der var blottede, fordi Underlaget var skredet ned. Hans Blik fæstede sig atter paa de skiftende Skydannelser, og Tanken vandrede med, helt bort til Danmark og til hans stolte, skønne Augusta. Ja, han syntes endogsaa at se hende selv med det rige, gyldenblanke Haar flagrende om det klassisk skønne Hoved og med udbredte Arme. Billedet fik mere og mere Liv. Tilsidst forekom det ham virkelig, som hun sad histoppe paa Græsbænken ved Fjældvejen, lyslevende for hans Øjne. Han stirrede en Stund betagen herpaa, men lukkede saa med sær Hast sit Vindue og rullede Gardinet ned. Han havde nemlig set Gerda paa Fjældstien lige over for. Vilde hun vaage der i Nåt? Stakkels lille Gerda!

Næste Morgen var Erik Holm tidlig paa Færde. Han havde om Aftenen opgjort sit Regnskab med Knud paa Birkegaarden og i Korthed forklaret sin bratte Bortrejse. Heller ikke om Morgen blev der vekslet mange Ord mellem dem; men Gerdas Fader forstod jo nok halvkvædet Vise. Han saa snart barsk og snart bedrøvet ud. Gerda havde ikke talt til Faderen om sin Kærlighed til Digteren, og han havde vel i al sin Travlhed ikke tænkt synderligt over, hvad Forhold der bestod imellem dem; men han forstod dog straks tilfulde Stillingen og indsaa, hvilken Kamp, der nu vilde begynde for hans stakkels

Barn, og den stolte Bonde var ved Afskeden myg og tavs.

Det var Holms Hensigt at tage af Sted ved Dag-gry, og allerhelst vilde han undgaa at sige Farvel til Gerda. Han vidste jo, at det kun vilde forøge hendes Smerte, og han frygtede ligefrem for en lignende Scene, som den, han i Gaar havde oplevet. Men alligevel var han ikke fri for at føle noget af en Skoledrengs Skamfuldhed, da han listede forbi hendes Kammerdør derude i Gangen.

Solen kom alligevel højt paa Himlen, før Holm kom af Gaarde. Han havde skrevet et Par Ord til Gerda og bad ved Afskeden Faderen om at give hende Brevet, naar han var borte. Hun havde imidlertid tilbragt en søvnløs Nat og var oppå, før nogen af de andre. Hun havde fra Kammervinduet set Holms Kofferter og øvrige Rejsegods blive bragt ud paa Vognen, hun saa Hestene blive forspændte, saa ogsaa Digteren stige til Vogns, saa ham hilse af med Faderen og nikke hen til Folkene, der var komne ud i Gaarden. Men ikke en Hilsen eller et Nik blev sendt mod hendes Ruder, bag hvilke hun hulkede fortvivlet.

Saasnart Digteren var rejst, gik Faderen ind paa Gerdas Kammer med Brevet; men saa snart han rørte ved Døren, havde hun gemt sig; hun kunde ingen se i dette Øjeblik. Knud lagde da Brevet paa hendes Bord og gik bort i den Tro, at hun alt var ved sin Gerning i Huset. Saasnart hun blev alene, greb hun den lille sirlige Konvolut, rev

den op med rystende Hænder og læste: »Lev vel, kære Gerda, tilgiv mig, om jeg har syndet imod dig! Jeg kommer maaske engang igen; jeg skriver i alt Fald til dig.« Hun stak Papiret ind paa sit Bryst, smuttede saa ud af Døren, ned over Gaarden og Toften og op paa Fjældet. Solen stod rød i Øst og farvede Himlen med et gyldent Skær, medens alle de smaa Dugdraaber fra Blomster og Straa lyste som lige saa mange glinsende Taarer imod hende.

Heroppe fra kunde hun se ud over hele Dalen og Bygden; hun kunde følge Hovedvejen, der snoede sig forbi den fredelige Kirke, ned mellem Gaarde og Huse, forsvandt mellem Lars Brede's tætløvede Popler og kom atter til Syne hist oppe paa den stejle Bakke i Øst, hvor tilsidst de mørke Ener lukte for Synet.

Hun vilde følge den elskede med et sidste Blik. Ganske rigtig! Derude bag »Furugaardene« vandt Vognen sig langsomt op ad Bakken, og med den drog hendes korte Lykke bort for stedse.

Saa længe hun evnede at se et Glimt af Køretøjet, fulgte hun det med Øjnene, skyggende med Haanden for den blændende Morgensol. Men aldrig saa snart var det ude af Sigte, før hun kastede sig ned paa det haarde Fjæld og græd, som skulde hendes lille Hjerter bryde.

Linda.

Det er kun en simpel lille Historie, vemodig som Vindenes Suk paa en Høstaften. Men jeg skal fortælle den lige saa ukunstlet og virkelighedstro, som den gamle Etatsraad meddelte mig den, den sidste Gang jeg besøgte ham.

»Sæt Dem, sæt Dem«, udbrød han med den ham egne Livlighed, »nej her, saadan, lige over for mig«.

Han skød en Lænestol hen til mig og tog selv Plads i en anden. Jeg ser ham endnu saa levende for mig, med dette intelligente Hoved, de milde, gode Øjne og det hvide Haar om den høje Pande. Han lagde sin Cigar fra sig og lænede sig tilbage i Stolen, sad saa lidt, for ligesom at samle sig, og begyndte:

Naar jeg nu sidder her hjemme i ensomme Timer, dvæler jeg ofte og gerne i Erindringen om den fjerne, forsvundne Barndoms- og Ungdomstid. Jeg er opvokset

i et virkeligt godt og lykkeligt Hjem, et saadant, der har tegnet sine guldrandede Spor i Sjælegrunden med saa klare, stærke Linier, at de siden aldrig har kunnet udviskes. Der er over Minderne fra hin Tid et saadant Væld af Poesi, at Livets triste Prosa aldrig har formaaet at udtørre det. Jeg genkalder mig endnu bestandig med forunderlig Nøjagtighed store og smaa Begivenheder fra hine lykkelige Dage; og hvor meget jeg end siden har oplevet, hvor vidt jeg end har færdedes paa Rejser rundt om i Europas forskellige Lande, saa siger jeg dog med Stolthed, at den skønneste og kæreste Plet paa Jorden er for mig hin venlige, gamle Præstegaard, mit Barndomshjem, derovre i en af Østjyllands skønneste Egne, hvor jeg blev født.

Jeg ser den endnu i denne Stund saa tydelig for mig, tittende frem af Kastaniernes Bladgitter, med den lille, hyggelige Kirke paa den ene Side og Gadekæret paa den anden. Hvert Træ og hver Busk spørger mig, om jeg husker den Gang og den Gang, og jeg husker det alt sammen saa godt og glæder mig derved. Men mellem alle kære Minder, er der særlig et, hvortil jeg atter og atter kommer tilbage, og det er Mindet om den Dag, da jeg, et Aars Tid efter min Faders Død, for sidste Gang skulde sige Farvel til Barndomshjemmet og de kendte Omgivelser, for med min Moder og mine Søskende at rejse til Hovedstaden.

Jeg var dengang ung juridisk Student og var kommen hjem for at hjælpe min Moder i Anledning af Opbruddet fra det kære Hjem. Jeg havde Sjælen

fuld af knoppende Haab og dristige Fremtidsplaner men var tillige opfyldt af uklar Higen og ubestemte Længsler. Den Formiddag, da Afrejsen skulde finde Sted, gik jeg, lidt tung om Hjertet og med den ejendommelige Vemod, som Afskeden fra et kært Sted og fra Venner og Minder altid vækker, ned gennem den gamle, kønne Have med de mange store, skyggefulde Træer. Jeg satte mig omsider paa en Bænk under et Par anselige, ældgamle Lindetræer, der hvælvede deres kuplede Kroner over mig som et prægtigt Telt; af og til spejdede jeg til alle Sider, for jeg ventede. Og straks efter kom en ung, smuk Pige henimod mig fra den modsatte Kant af Haven. Hun tog Plads ved Siden af mig, og vi forsøgte at faa Samtalen i Gang. Jeg husker godt, hvor trykket Stemningen var i Begyndelsen. Ingen af os kunde finde de rette Ord, som passede til Øjeblikkets Stemning, men vi følte begge des mere.

Da jeg endelig maatte rive mig løs, tog jeg hende i mine Arme, og idet jeg længe og ømt saa paa hende, sagde jeg med al den Inderlighed, jeg evnede at lægge i min Røst:

»Linda! Vi vil aldrig svingte hinanden! Vel?«

Hun svarede intet direkte herpaa, men trykkede sig tæt ind til mig og hviskede mig de ømmeste Navne i Øret. Jeg maatte gaa, og hun svømmede naturligvis hen i Taarer.

Ja, det er længe siden nu, og dog, jeg mindes det saa levende, som var det sket i Gaar.

Lige bag Præstegaardens Have, tæt op til Byens store, fælles Grusgrav, laa et gammelt, duknakket Hus med vindskæve Vægge og Stolper med gabende Revner. Mønningen var klædt med Lyngtørv, der ogsaa hist og her var anvendt for at dække Hullerne i Taget. Men uden for Huset fandtes en sjælden velplejet og smuk Have, med en Mængde forskellige Blomster, der her syntes at trives med en egen struttende Frodighed. Mangen en standsede da ogsaa uden for, naar hans Vej faldt forbi, og betragtede det sære, gamle Hus i de saa venlige Omgivelser.

Her havde i Begyndelsen af Fyrrerne et ejendommeligt Ægtepar bosat sig. Manden, som hed Karl Lundkvist, var en Svensker, medens Konen, Anna, var dansk af Fødsel. De havde kun et eneste Barn, en lille Pige, ved Navn Linda. Det var et ualmindeligt smukt og tiltalende Barn, opvakt og meget skælnsk, dertil af en i høj Grad livlig Natur; der stod i en besynderlig Modsætning til Bønderbørnenes støtte Sindighed og brede Jævnhed.

Der gik forøvrigt de sælsomste Rygter om Ægteparrets Fortid, skønt ingen med Bestemthed vidste noget. Det hed sig almindeligt, at Manden havde været Kunstberider, men havde paa Grund af Drik maattet opgive sin Stilling. Andre vilde gøre ham til Spillemand, der med Liren havde trasket Landet rundt, eller til Bjørnetrækker, og man vilde vide, at han var fra Smaaland. Konen derimod hørte fuldstændig hjemme i Ukendthedens Regioner. Men netop derfor dannede der sig efterhaanden om hende en

æventyrlig Saga med sælsomt indviklede Kapitler. Den almindelige Mening var dog den, at hun maatte have kendt bedre Dage og utvivlsomt var kommen af god Familie. Dette mystiske, lidt romantiske Slør, der saaledes hvilede over Familien, gav den en vis Interesse, som den formentlig, under andre Omstændigheder, ikke vilde have vakt. Konen havde utvivlsomt en Gang været meget smuk, hvad vistnok ogsaa havde været Tilfældet med Manden, hvis oprindelige Træk imidlertid var stærkt skæmmede af Drik og andre Udskejelser.

Karl Lundkvist levede af tilfældigt Arbejde, naar han overhovedet gad bestille noget, og naar nogen vilde have »Svenskeren«, som han kaldtes, i Arbejde. Somme Tider gik han ogsaa paa Vandring for ubestemt Tid, og ingen vidste da, hvor han færdedes; men han havde altid paa disse Udflugter en smuk Guitar med sig, hængende i et grønt Baand om Halsen. Naboerne sagde da spottende om ham, at han var ude at synge for »Flæskebrød«, og ikke saa sjældent kunde man, naar han var paa Hjemvandring, finde ham liggende i Grøfterne, hvor han sov Rusen ud.

Ogsaa til daglig drak han, saa det var en be-
drøvelig Tilværelse, Moderen og den lille begavede Linda førte i Hjemmet, hvor der altid herskede Fattigdom og ofte Nød. Moderen var efterhaanden bleven sløvet i den haarde Kamp for Tilværelsen, og ikke altid formaaede hun at holde sig oprejst, men sank ofte helt hen i Selvopgivelsens Haabløshed. Da sad den lille Linda hele Dage uden for Huset og stirrede hen for

sig uden Øjemed og var rigtig et Billede paa et af disse ulykkelige Samfundets Stedbørn, der findes henslængte i saa mangen Afkrog af Landet.

Men da Linda var elleve Aar, døde Faderen, og dermed begyndte en lysere og lykkeligere Tilværelse baade for hende og Moderen. Denne rejste sig mere og mere af Fornedrelsen. Hun plejede nu ikke blot Blomsterne i Haven; men ogsaa Huset blev holdt propert og forholdsvis hyggeligt. Hun fortjente ogsaa en Del ved Syning og især ved finere Haandarbejde, hvortil hun var meget dygtig, hvilket yderligere bidrog til at styrke Folk i den Tro, at hun var udgaaet fra et rigt og fornemt Hjem, da sligt endnu den Gang var sjældent paa Landet, hvor Bønderpigerne ikke nød Undervisning i Haandgerning i Skolerne.

Trods den simple Dragt var der altid noget ejendommeligt nobelt ved Anna Lundkvist, noget umiddelbart tiltalende. Man begyndte at lægge særlig Mærke til hende. Naar man hidtil ikke havde gjort dette, havde det sin Grund i, at hun, saalænge Manden levede, kun sjældent kom ud mellem Folk. Den ejendommelige Skyhed, der hidtil havde været over hende og det trætte, livslede Præg, forsvandt lidt efter lidt. Hun vakte stedse større Deltagelse i Eggen, ligesom hendes økonomiske Stilling ogsaa forbedredes, ikke mindst ved gode Menneskers Hjælpsomhed. Hun tog sig nu grundigt af Linda, der snart i Skolen overgik alle Kammeraterne og i det hele lod til at have udmærkede Anlæg.

Jeg ved ikke, hvad der bevægede min Moder til

engang at bede Anna Lundkvist og hendes Datter ind i Præstegaarden, men jeg ved, at denne Begivenhed blev skæbnesvanger for mit Liv. Muligt har min Moder haft Lyst til at erfare et og andet om hendes Fortidsliv. Nok er det, hun kom en Eftermiddag, samtalede længe med mine Forældre, der fandt meget Behag i hende, og hun blev og drak Te med os om Aftenen. Vi var alle meget forbavsede over hendes noble Optræden og Dannelse, der tydelig nok skinnede igennem trods hendes beskedne Tilbageholdenhed.

Linda havde dengang netop begyndt at gaa til Konfirmationsforberedelse hos min Fader, og han lovede nu denne Aften, at hun tillige maatte gaa ind og blive undervist af vor Lærerinde sammen med hans egne Døtre, thi han interesserede sig virkelig ualmindelig meget for Pigebarnet. Efter Teen spillede Lærerinden lidt, hvilket lod til meget at oplive Anna Lundkvist; og Linda, der aldrig før havde hørt Klavermusik, var aldeles henrykt. Da der blev spillet et større Musikstykke af Beethoven, lagde min Moder Mærke til, at Annas Fod bevægede sig nøjagtig i Takt til Tonerne, og hun spurgte hende derfor, om hun ikke selv spillede. Hun blev øjensynlig forlegen, men Linda udbrød i sin barnlige Glæde:

»Jo, Moder! Du har jo fortalt mig, at du selv engang har spillet saa meget. Spil endelig, hører du!«

Vi trængte nu alle ind paa hende med vore Bønner, og hun svarede da omsider vemodigt:

»Nej, jeg kan ikke; jeg har ikke spillet i tyve

Aar, og mine Fingre er nu for stive. Desuden har jeg naturligvis glemte alt.«

Men det nyttede ikke, hun maatte til Klaveret, vi næsten slæbte hende derhen.

»Spil blot en Sang da«, sagde min Moder, »De husker nok en eller anden.«

»Aa, nej«, svarede hun alvorligt, »syngende gør jeg aldrig nu, dertil har jeg haft for megen Kamp i mit Liv. Sangens Væld er tørret ud.«

Der blev en øjeblikkelig Pavse, fordi ingen vidste noget at sige dertil. Anna Lundkvist sad rank ved Instrumentet og ligesom søgte i Hukommelsen om Melodier, som før havde levet i hendes Indre; saa begyndte hun omsider paa Beethovens »Maaneskins-sonate. »En Tidlang gik det godt, men saa standsede hun brat midt i et Løb og udbrød hovedrystende:

»Nej, jeg kan ikke, jeg sidder bare og ødelægger den herlige Tonedigtning. Jeg mærker nok, at jeg har tabt min Færdighed.«

»Men en Sang, en Sang, Fru. . . .« Min Fader standsede midt i Sætningen, han havde kaldt hende Frue.

Et bittert Smil lagde sig om hendes Mund, og der kom ligesom et Præg af Haardhed i Trækkene; men hun blev siddende, præludekede lidt med baade Smag og Opfindsomhed og sang derpaa med virkelig Inderlighed i Foredraget:

»Trübe wird's, die Wolken jagen,
und der Regen niederbricht,
und die lauten Winde klagen:
Teich, wo ist dein Sternenlicht?

Suchen den erloschnen Schimmer
tief im aufgewühlten See.
Deine Liebe lächelt nimmer,
nieder in mein tiefes Weh!»

Der blev blikstille efter den sidste afsluttende Akkord. Ingen af os gjorde saa meget som en Bevægelse, men vi lagde Mærke til, at Anna Lundkvist langsomt bøjede sig ned over Klaveret og brast i en voldsom Graad.

Ogsaa Linda græd, og jeg, der var helt voksen, gik hen og tog hende i Haanden, medens jeg forsøgte at trøste og opmuntre hende. Skønt hun jo endnu var et Barn, elskede jeg dog Linda fra den Dag af, og da saavel hun som Moderen stedse siden omgikkes mine Forældre, blev Forholdet af sig selv fortroligt og naturligt imellem os.

Lindas Moder var Datter af en lollandsk Præst og var i Midten af Trediverne løben bort med en smuk og dygtig Kunstberider, der havde vundet hendes Hjerte i København, hvor hun den Gang opholdt sig. Hun tog som rimeligt var, særlig i hin Tid, hele sin Slægts Forbandelse med sig, og Faderen, der var en meget streng Mand, forsonede sig aldrig med hende. Siden, da »Kunstneren« sank dybere og dybere, tabte Familien hende ganske af Syne, og hun gjorde heller intet for at henlede dens Opmærksomhed paa sig, men ønskede helst at være glemt i sin Nødkrog.

Jeg havde allerede i flere Aar været juridisk Kandidat og haft Ansættelse i et af Ministerierne. Linda var efter Moderens Død kommen over til Hovedstaden, hvor hun skulde gennemgaa et Kursus i Bogholderi. Hun boede hos min Moder, var flink og lærenem, og fik snart en ret vellønnet Plads. Disse første Aar af hendes Ophold i København betegner for mig det lykkeligste Afsnit af mit Liv. Jeg sværmede omkring som en glad Elsker, og mine bedste Tanker og varmeste Ønsker gjaldt hende. Skønt min Moder fra først af ikke rigtig syntes om Partiet, gav hun dog, allerede før hun forlod Præstegaarden derhjemme, sit Minde til vor Forlovelse.

Linda var paa den Tid kun atten Aar gammel, men en ualmindelig smuk Pige. Under sit Ophold i København udviklede hun sig til en ligefrem Skønhed, der ikke kunde andet en vække Opmærksomhed; hun blev da ogsaa beundret og smigret af en Mængde unge Herrer. Hun var vel ikke egentlig koket; men hun tog dog mod Artighederne og Smigrerierne med et øjensynligt Velbehag, der ikke kunde undgaa nu og da at vække mit Mishag, og som endog til Tider gjorde mig baade ærgerlig og skinsyg.

Et og andet lille Sammenstød imellem os blev af denne Grund uundgaaeligt; men det var og blev dog længe kun som en Regnbyge eller en svag Torden, efter hvilken Solen skinner dobbelt klar og varm. Hver Gang jeg havde ytret Misfornøjelse med hendes Optræden, følte jeg nemlig straks bagefter, at jeg elskede hende tifold højere end før.

Men efterhaanden, som jeg lærte hende nøjere at kende ved den daglige Omgang i mit Hjem, hvor hun vedblev at bo, blev det anderledes. Hendes store Skønhed kunde ikke andet end paany indtage mig hver Dag. Hun havde en Hudfarve af den skæreste Hvidhed, en sjælden skønt formet Pande, dybe, mørke Øjne, der udmærkede sig ved et ligefrem glimrende Lys, og en Næse saa klassisk græsk, som var den formet af en Praxiteles. Munden fremviste en lidt trodsig opadbøjet Overlæbe, men der var i det hele intet at udsætte paa hendes Ydre. Den Aand, som prægede dette skønne Legeme, var imidlertid næppe tilsvarende skøn og ædel. Den Livlighed, der havde særtegnet hende som Barn, var efterhaanden forsvunden og havde givet Plads for en mærkelig Dobbeltthed i hendes Væsen. Ansigtets og især Øjets Udtryk kunde afvekslende være haardt og koldt, varmt og inderligt, tungsindigt og lidt sky, livligt og tillidsindgydende. Og saaledes var selve hendes Natur. Undertiden kunde hun i længere Tid gaa og se sælsom sværmerisk ud, hvad ogsaa stod i Forbindelse med noget tilsvarende i hendes Sjæl. Hun tilegnede sig dernæst lidt efter lidt en hel Del vildtflyvende Ideer, som stundom forbavsede mig. Hun havde Indvendinger at gøre mod alt, udtalte de dristigste Meninger, der endnu paa den Tid, kort efter Krigen 64, hørte til de meget sjældne, særlig da hos unge Damer.

Paa Grund af mange forskellige Forhold var vor Forbindelse vedblivende skudt ud, og min Stilling var

heller ikke saa betryggende, at jeg turde grunde et eget Hjem. Linda var rigtignok bleven 24 Aar, men vi blev jo ogsaa meget tidlig forlovede, og hun kunde da heller ikke endnu henregnes til de »gamle Pigers« Klasse. Men omsider begyndte jeg med Rette at nære Frygt for, at hendes Sværmeri skulde skille os ad en Gang. Hun erklærede sig nemlig snart for en ivrig Tilhænger af Kvinde-Emancipationen, den »frie Tanke«, Socialimen og Republikken!

Hun overværede alle mulige Møder og Foredrag, for omkring i travl Ivrighed og søgte Omgang med højst »tvivlsomme« Veninder. Hun mistede ogsaa singode, vellønnede Plads, men virkede kun des ivrigere for sine Frihedsideer. Hun begyndte endog at skrive i Bladene og at tale mod Kristendommen. Jeg behøver næppe at sige, at alt dette voldte mig uendelig megen Smerte, thi jeg havde elsket Linda af hele mit Hjerte og ikke haft noget højere Ønske end at gøre hende lykkelig. Nu mødte jeg saa at sige daglig Ytringer, der syntes mig at komme fra en Verden i hendes Indre, saa aldeles fremmed for mig selv, at jeg følte, det var umuligt for mig, at mødes med hende i sand Forstaaelse, saalænge hun vedblivende hyldede disse efter min Mening samfundsfarlige Lærdomme. Det var klart nok, at hun gled mere og mere fra mig, og jeg følte det, som sagt, med inderlig Sorg.

Saa var det en Søndag Eftermiddag, at vi spadserede i Søndermarken. Vor Samtale havde, som sædvanlig i lange Tider, været meget alvorlig. Jeg havde sagt hende, at dersom vi giftede os, maatte hun selvfølgelig

trække sig ud fra alt det, hun efterhaanden var kommen ind paa, og at de Omgangsvenner, hun havde kaaret sig, ikke kunde blive mine Venner, men maatte holdes uden for Hjemmet. Vi var i de fleste Henseender grunduenige, og Samtalen havde desaarsag hos os begge fremkaldt en vis Forstemthed. Vi følte det saa tydeligt, at den rette Forstaaelse manglede.

Da vi var paa Tilbagevejen, og gik ned ad Vesterbrogade, standsede hun brat foran en stor, skummel Bygning, i hvis Portrum hun drog mig ind.

»Er du vred paa mig, Harald?« spurgte hun, idet hun saa op paa mig gennem de tætte Vandhinder, der drog sig over hendes smukke Øjne.

Jeg saa paa hende, som hun stod der, kæmpende med Graaden. Det gjorde mig ondt, at alt ikke længer var som i gamle Dage. I Grunden havde jeg i dette Øjeblik den største Lyst til at trykke hende til mit Bryst og forsikre hende om, at trods alle Uoverensstemmelser elskede jeg hende endnu lige højt og tilgav hende gerne alt. Men Stemningen var der ikke, og Stedet, vi stod paa, Omgivelserne, de mange Folk paa Gaden, alt virkede ind paa mig og ligesom bandt Ordene fast til min Tunge. Jeg stod derfor bare og saa ned paa Stenbroen og kradsede lidt med min Skosnude.

»Jo, du er naturligvis vred«, sagde hun tilsidst, »og det er ogsaa Synd af mig, at jeg haardnakket forfægter Ideer og Meninger, som du paa Forhaand anser for at være forrykte. Vi har begge været

ufornuftige nok til at forbitre hinanden mangen Time, i hvilken vi burde have været lykkelige. Husk Timerne er som Stjernesked, de slukkes og dør saa hurtigt.«

Jeg havde imidlertid taget hendes Arm og begyndte at gaa ned ad Gaden med hende.

»Kære Linda«, sagde jeg, »det piner mig mere end du ved, at vi ikke ret kan mødes i sand Forstaaelse, og at vi ikke længer formaar at genkalde hine lykkelige Timers fine og sarte Stemning, som i vor første Kærligheds Tid. Men det er jo nødvendigt, at vi gennem vore Samtaler kommer til Klarhed over vort Standpunkt. Hvad er et dagligt Samliv uden Forstaaelse?«

»Men du vil aldrig komme til at forstaa mig«, udbrød hun bittert.

»Sig ikke det«, svarede jeg varmt, »du ved dog, at det engang har været anderledes. Jeg har haft en lykkelig Følelse af, at du, og kun du alene, hørte hjemme i mit Væsen, var mig nok. Din Skønhed, din Tanke, din Følelse, din rene Kærlighed, Linda, ydede mig Mættelse for den i mit Indre værende dybe Trang til Forstaaelse.«

»Men det bliver ikke saaledes igen«, — og hun rystede tungsindig paa Hovedet.

»Men hvorfor er det anderledes nu da? Er du da ikke længer den samme, kære Linda? Er du da bleven en anden end før?«

»Aa nej«, svarede hun, »og alligevel ser jeg paa meget med andre Øjne end før, og der er vaagnet

en forunderlig Modsigelsens Aand i mig. Jeg har faaet Lyst til at skrige Sandheden ud og til at blotte nogle af de mange Samfundsløgne!»

»Fraser!« undslap det mig. »Men hvorledes er du bleven saa forblindet, Linda?»

»Harald«, begyndte hun med den underlig haarde Stemmeklang, som jeg kendte saa godt, »du ser mig netop nu, saaledes som jeg i Sandhed er, hidtil har jeg ikke vist mig i min rette Skikkelse. Og saa skal du vide, at du har villet omskabe mig, danne mig i dit Billede; men det var galt af dig. Du har villet paatvinge mig din Tankegang, dit Livssyn, dine Anskuelser. Alt, hvad jeg selv sagde og mente, var bestandig fejl, det fandt aldrig Naade for dine Øjne, det stred imod det konventionelle, mod det passende, mod det engang vedtagne. Du har hidtil bestandig ført Ordet, jeg har blot haft det beskedne Hverv at samtykke og at bøje mig. Vovede jeg en enkelt Gang at høre efter, hvad andre Herrer sagde, saa blev du straks skinsyg og vred, og vovede jeg at sige dig imod, saa tyssede du lempelig paa mig. Du var bestandig den ene ufejlbare, jeg blot en stakkels dum lille Gaas, der ikke burde have Mening, »naar fornuftige Folk talte««

»Linda, Linda! kom til dig selv«, hviskede jeg og knugede hendes Arm lidt i min Utaalmodighed.

»Ja, det er sandt, hvad jeg siger, Harald, og nu skal det frem, det bliver maaske sidste Gang, jeg faar Lejlighed til at sige dig min Mening fuldt og ærligt. Jeg ved, at dersom jeg nogen Sinde bliver

din Hustru, saa vil dette kun sige saa meget som din Husholderske, der pudser og støver af, laver Mad og stopper Strømmer, alt efter forudgaaende Ordre fra Husbonden.*

Hun gik rask til, og jeg mærkede, at hendes Arm hvilede saa let i min, at den næppe berørte den. Efter et Øjebliks Tavshed sagde jeg, saa rolig, jeg formaaede:

»Linda! Du ved ikke, hvor inderlig kær, du har været mig, ved ikke, hvor jeg har holdt af dig, naar du kan tale saaledes; og du ved heller ikke, hvor dybt dine Ord saarer mig.«

»Saarer!« udbrød hun næsten lidenskabeligt, »som om du nogen Tid har taget Hensyn til det at saare.«

Skønt det forekom mig, som hun for bestandig var tabt for mig nu, vaagnede dog alle stærke og gode Kræfter i min Sjæl i denne Stund, og al min gamle ærlige og varme Kærlighed til hende brød frem med en Styrke som aldrig før. Næsten ude af mig selv ilede jeg hen imod hende, greb hendes Arm igen og sagde:

»Linda, kæreste Linda! Hvor du miskender mig!«

Folk begyndte at lægge Mærke til os. Hun saa sig lidt omkring og dæmpede Røsten, da hun sagde: »Jeg vidste saa godt, at det vilde komme. Jeg sagde dig jo før, at du var den eneste ufejlbare, der ikke taalte Modsigelse, ikke taalte at høre dine Fejl. Du har naturligvis ingen Følelse af Skyld«

»Jo, jo!« stammede jeg, »jeg ved godt,«
men hun lod mig ikke tale ud.

»Du siger, at jeg miskender dig. Nu vel, saa prøv da selv en Gang, hvad det vil sige at være miskendt. Hvor ofte har du ikke miskendt mig lige indtil dette Øjeblik, mistroet mine Hensigter, mistydet mine Ord og miskendt mine Handlinger.«

»Linda! afbrød jeg hende, »jeg elsker dig endnu lige højt, tilgiv, om jeg har forset mig, hører du, vi kan ikke skilles saaledes.« Jeg forsøgte at se hende i Øjnene, men kunde ikke fange hendes Blik.

»Aa, Harald«, sagde hun smerteligt, »du bedrager dig selv, du elsker mig ikke mere, ikke mere som i den første Tid, thi du elsker en anden.«

»En anden!« buldrede jeg løs. »Gør jeg? Men er du da rent fra Sans og Samling? Jeg skulde elske en anden!«

»Ja,« svarede hun i en fast, aldeles rolig Tone og saa paa mig.

»Hvem da, hvem? Saa sig mig det, om du ved det,« raabte jeg vred, »at jeg kan tilbagevise denne taabelige Løgn, som du har ladet dig binde paa Ærmet.«

»Harald,« svarede hun, »du elsker dig selv.« Vi var naaet til Frihedsstøtten. Hun drog sin Arm til sig og fremskyndede atter sin Gang.

»Jeg er en fri Fugl,« sagde hun, inden jeg fik Tid til at imødegaa hendes Beskyldning for Selvkærlighed, »og jeg vil vedblive at være det. Hos dig er der kun Ufrihed. Forgyld et Bur og sæt mig ind deri, men jeg vil dø som en Fange bag Gitteret. Jeg

elsker Friheden, og vi to maa derfor skilles, jeg føler det kun altfor vel. Jeg hører hjemme derude paa de store aabne Vidder, men ikke i Tyranniets Fængselsceller!»

Med disse Ord gik hun hastig fra mig. »Linda!« raabte jeg efter hende, »vil du gaa saaledes bort?»

Al et saaret Hjertes Skuffelse, Sorg og Smerte laa i mine Ord, i Klang, i Tonefaldet. Jeg er vis paa, at hun kunde ikke undgaa at mærke det. Men stolt som en Dronning skred hun frem med rank Holdning uden en eneste Gang at se tilbage. Og inden jeg kunde blive betænkt paa at ile efter hende, var hun forsvunden i Trængslen.

Da jeg om Aftenen kom hjem, havde Linda allerede for flere Timer siden sagt min Moder Farvel og var fraflyttet det lille hyggelige Værelse, hun hidtil havde beboet; og næste Formiddag, mens jeg — knuget og trykket af Gaarsdagens Begivenhed — arbejdede i mit ministerielle Kontor, blev hendes Ejendele afhentede og flyttede til et Stræde paa Kristianshavn.

Hvorledes jeg kom over den tunge Tid, som nu paafulgte, ved jeg næsten ikke selv. Jeg begravede mig i mit Kontor, og jeg husker godt, med hvilken bidsk Ilterhed jeg tumlede med de lange Talrækker, der stod der i de tykke Bøger og med udfordrende Frækhed ligesom spottede alle varme Følelser,

al Livets Poesi, alle smaa kære Minder, der som Lysblink smuttede ind til mig, men kun bragte Forvirring i mine Tanker og Uorden i Talrækkerne.

I den første Tid sendte jeg Linda flere Breve, men kun paa det første fik jeg Svar tilligemed min Ring, som hun sendte mig tilbage. Hun bad mig tilgive sig, talte om sin ejendommelige Natur og om, at hun vist nok havde taget meget af sine ulykkelige Forældres Særpræg i Arv. Hun paastod, at hun, selv i vor lykkeligste Tid, allerede havde haft sælsomme dunkle Anelser om, at hun aldrig vilde blive lykkelig i Verden, og at hendes Skæbne utvivlsomt vilde blive tung og i mange Maader komme til at ligne hendes Forældres.

Trods alle Efterforskninger var det mig ikke muligt at træffe hende i flere Aar. Hun var som sporløst forsvunden.

I Begyndelsen af Halvfjerdserne vakte en socialistisk Agitator, der hed Gundersen, en vis Opsigt i Hovedstaden ved sine ophidsende Taler. Han var oprindelig Typograf og havde som saadan opholdt sig nogle Aar i Tyskland, Frankrig og England, hvor han var bleven en ivrig Tilhænger af og Talsmand for den mest yderliggaaende revolutionære Socialisme. Han skrev den ene ophidsende Artikel efter den anden og holdt en Mængde Foredrag, der forøvrigt samlede en stor Tilhørerkreds af begge Køn. Gundersen var en af disse ærlige, varmt begejstrede Sværmere med glødende Tro paa sine Ideers Sandhed og Berettigelse, var dertil en køn ung Mand og

i Besiddelse af en egen bestikkende Veltalenhed, der henrev Masserne. Han kunde maaske under andre Omstændigheder blevet til noget, men nu manglede der ham baade Klarhed og Besindighed.

Jeg ved knap længer, hvorledes det gik til, at jeg tilligemed en Ven fik i Sinde at overvære et af disse berygtede eller i visse Kredse berømte Aftenforedrag, som Gundersen holdt. Mødet var i et stort uhyggeligt Forsamlingsrum langt ude paa Kristianshavn. Jeg kan endnu saa tydelig erindre dette Sted: Rester af fordums Forgyltning gjorde svage, men aldeles forgæves Forsøg paa at live op i de mørkerøde, fedtede Vægfelter. Der var ikke mindre end tre store Gaslysekroner under det sodede, røgbrune Loft, men flere af Armene var knækkede og de fleste af Kuplerne knuste; Draperierne over Vinduerne og omkring Talerstolen var falmede og yderst afjaskede, og det hele bar et Præg af utrolig Simpelhed.

Men den Forsamling, der lidt efter lidt fyldte Rummet, saa heller ikke ud til at stille store Fordringer til Livet i Retning af Komfort. Det var mest Folk, der kom fra Dagens haarde Slid, med barkedede Næver, i Arbejdsdragten, med Lapper og Stopninger, som det kunde træffe sig, Folk, der var satte i Knæ under Kampen for Tilværelsen, Mænd, der havde slængt Haab og Tro fra sig som Begreber, der ikke havde hjemme i Livets haarde Virkelighed, Mænd, hvem Skuffelser og fejlslagne Planer havde draget de strenge Linier over Ansigterne. Men der var ogsaa mange, hvis Træk vidnede om, at Lasten tidlig havde

mærket dem; og saa længst nede i Rummet flokkedes en ustyrlig Sværm af unge Læredrenge og Løsgængere, der gjorde Løjer med alt og blot drev med, hvor der var Sjov, og hvor der kunde gøres Grin. Kvinderne var ogsaa stærkt repræsenterede; gennemgaaende saas kun ubehagelige Typer: unge Piger i tynde Kjoler og tynde Sjaler, med Pandehaar og Hatte efter nyeste Mode, ældre Madammer i tarvelige Dragter og sjældent af noget synderligt propert Udseende. Men midt mellem disse Arbejderklassens sammenløbne Repræsentanter saas ogsaa ivrige Bladreferenter, der skubbede og vimsede omkring med en uforklarlig Travlhed, unge Studenter med Næseklemmer, Kontorfolk o. s. v.

Taleren lod vente temmelig længe paa sig; men endelig kom han, modtaget af Forsamlingen med Bifald og Hurraraab, forinden han endnu havde aabnet sin Mund. Det var tydeligt nok, at Hr. Gundersen i denne Kreds havde sine faste Tropper. Ved hans Arm gik en Dame, der ivrig nikkede og hilste til alle Sider, saaledes som man hilser paa gode Bekendte. Oppe ved Talerstolen vendte hun sig om og kastede et mønstrende Blik ud over Forsamlingen.

Men — da gik der i samme Nu et smerteligt Stik igennem mit Hjerte. Det var Linda!

Jeg trak mig hurtig tilbage og skulde mig bag en Pille. Foredraget begyndte; men alt løb rundt for mig; det var mig, som jeg sad i en Gynge. Hen over Tilhørernes Hoveder brusede nu en Flom af bitter Syre; voldsomme Angreb rettedes paa alt det bestaaende, paa Regeringen, Politiet, Militæret, Ægte-

skabet, Præsterne, Skolevæsenet, Kristendommen, — intet gik Ram forbi. Gundersens Øjne lyste med en forunderlig Glans, Aarerne paa hans Pande svulmede, Læberne dirrede, og Ansigtets Muskler fortrak sig paa en besynderlig Maade. Jeg ser ham staa der med den højre Arm udstrakt og med Pegefingeren vendt fremad i en Stilling, som vilde han gennembore den hele Forsamling. Røsten forstærkes og i den heftigste Lidenskab slutter han:

»Ja mine Venner og Meningsfæller, lad os raabe det ud paa Gader og Torve, lad os præke det fra Tagene, ja, lad os tordne det ud over Alverden, saa det gamle Samfund skal ryste i sine raadne Fuger!«

En uhyre Bifaldsstorm brød løs som Løn for dette Kraftforedrag, der unægtelig maatte være født af en indre mægtig Ild. Bruset vilde ikke høre op. Folk var færdig at klappe deres Hænder i Stykker. Vilde det da aldrig faa Ende? Jeg bøjede mig frem foran Pillen og rettede mit Blik op mod Talerstolen for at se med hvilken Mine den ærede Taler vilde modtage en saa højrøstet og vedvarende Bifaldssalve. Men hvo beskriver min Forbavselse? Paa Tribunen stod Linda og ventede blot paa Ørenlyd for at tale. Det var hende, denne Hyldest gjaldt, og det allerede, før hun fik begyndt paa sit Foredrag.

Stakkels Linda! Det var for dette Publikum, hun vilde »skrige Sandheden ud«, som hun hin sidste Dag havde udtrykt sig.

Hun begyndte. Det var en Tale om Kvindernes Underkuelse, om Opdragelsens Mangler og om Kristen-

dommens Uduelighed til at bære Fremtidsslægten over »Afgrunde og truende Vande« til Sejr i en lykkelig Havn.

Jævnlig afbrødes hun af ironiske »Hør!« af brutale Vittigheder som: »Det er hørt Motter!« »Bravo! Madammen er rigtig nok!« »Op igen Jomfru Sørensen!« og lign. Hendes »trofaste« hyssede nok ad slige Udtryk, men det bidrog kun til at forøge Larmen. Jeg holdt ikke ud at høre hende til Ende, jeg havde faaet nok. Med min Ledsager ved Armen ilede jeg ud, saa hurtigt det lod sig gøre, og jeg slap heldigt ud af Trængslen, just som hun var i Færd med at give en gudsbespottelig Udlægning af et kristeligt Dogme. Helt ud paa Gaden kunde man høre Læredrengenes flove, højrrøstede Vittigheder. At jeg virkelig skulde gense Linda under slige Forhold!

Tyve lange Aar gik hen, i hvilke jeg ikke saa Linda. Det syntes, som var ethvert Spor af hende forsvundet. Jeg vidste, at Gundersen flere Gange havde maattet vandre i Fængsel for sine ophidsende Talers og Artiklers Skyld. Men tilsidst forsvandt ogsaa hans Navn ganske af Sagaen. Jeg antog, at han tilligemed flere andre Meningsfæller, der ikke havde kunnet røre sig frit nok herhjemme i vort lille Samfund, var draget bort til det fjerne Vesten, Frihedens forjættede Land hinsides Atlanterhavet. Om

Linda var Gundersens Hustru, eller i hvilket Forhold hun stod til ham, vidste jeg ikke. Men trods alt, hvad der var sket, havde jeg dog intet Øjeblik ophørt at interessere mig for min Ungdoms Brud. Jeg gemte omhyggeligt hendes Billede, hendes Breve og alle Minder, ømme og kære, som jeg havde om hende og fra hende, og jeg drev formelig i flere Aar et Slags Afguderi med disse Erindringstegn, der for mig drog mit Livs lykkeligste Tid ligesom nærmere til mig.

Saa var det en Juleaften. Den var kommen, som altid før, med sin ejendommelige milde Fred og festlige Stemning, trods det grimme, barske Vejr, det var. Taagen hang graa og klam over Byen, Luften var raa og bitterlig kold. Vinden skar om Gadehjørnerne med en egen skarp Piben, for gennem den travle Stad som en oprørske Bandit, ruskede i Damernes Skjorter, saa det næsten var umuligt at trænge sig frem imod den, eller drev saa stærkt paa, at Folk nu og da joges imod hinanden paa en alt andet end behagelig Maade, slængte Herrernes Hatte Pokker i Vold og sved i Drengenes røde Øren. Egentlig var det hverken Frost eller Tø, bare knugende koldt.

Jeg trak Pelskraven op om Ørerne, da jeg i Mørkningen drev hjemad ude fra Nørrebroes kvarteret, hvor jeg havde bragt min Søsters Børn deres aarlige Julegaver. Skønt Lygterne var tændte, formaaede de dog næppe at gennemtrænge den afskyelige Taage, der som en Mare knugede alt.

Uden for Apoteket var der et Slags Folkeopløb,

og da jeg kom nærmere til, kunde jeg se, at en Droskekusks Anholdelse havde givet Anledning dertil. Man bar just en fattig Kone ind paa Apoteket, da jeg naaede dette. Hun var bleven overkørt af Drosken. Der gik Bud efter en Læge, og man anvendte oplivende Midler, indtil denne kom til Stede. Hun kom ogsaa snart til Bevidstheden igen, men kunde ikke gaa. Nysgerrig, som de andre, der trængte paa, kastede ogsaa jeg et Blik ind ad Døren. Jeg saa, at Konen var daarlig klædt, og at det tynde, falmede Sjal, hun havde svøbt omkring sig, kun sparsomt formaaede at beskytte hende mod den barske Kulde.

Lægen kom imidlertid til Stede. Det var netop en god Ven af mig, og jeg gik med ind paa Apoteket, hvor man just var i Færd med at lede den tilskadekomne ind i et Værelse, hvor Doktoren kunde undersøge hende. Da hun blev rejst op, og det stærke Lampelys faldt paa hendes Ansigt, der var graablegt og udtæret af Sult eller Sygdom, maatte jeg bogstavelig holde mig ved Bordet, for ikke at segne om. Der kunde ingen Tvivl være, det var Linda, som jeg gennem de mange Aar forgæves havde søgt.

Nu var hun — som maaske de fleste vilde sige, ved et mærkeligt Tilfælde, ved Skæbnens Spil, eller hvorfor ikke sige det, som jeg mener det, — ved en højere Styrelse, bleven bragt ind paa min Vej igen.

»Jeg kender denne Kone«, sagde jeg til Lægen, »skal hun bringes paa Hospitalet? I modsat Fald skal jeg nok tage mig af hende.«

Han erklærede imidlertid, at hun ingen Overlast

havde lidt, i hvert Fald ikke af alvorligere Betydning. Hun var bleven paakørt og derved reven omkuld paa Gaden. Stødet, eller maaske Faldet, havde i Forbindelse med Skrækken bedøvet hende, syg og svag som hun var. Der blev draget Omsorg for, at hun kunde blive kørt til sit Hjem, som hun opgav. Hun havde ikke lagt Mærke til mig, og jeg var derfor forbleven ukendt af hende; muligt kunde hun heller ikke kende mig mere. De mange Aar havde jo sat deres Mærke ogsaa paa mig, og mit tidligt graanede Haar bidrog meget til at forandre mit oprindelige Udseende.

Kort efter at Linda var kørt til sit Hjem, vandrede jeg igen tilbage, hvorfra jeg var kommen, og efter en halv Times Forløb ravede jeg ind gennem en mørk og skummel Baggaard, op ad en smal, skrøbelige Trappe, der endogsaa manglede et Par Trin, og stod endelig uden for hendes Dør. Der var ganske stille derindenfor. Jeg følte, hvorledes alt Blodet strømmede mig til Hovedet, og hvor voldsomt mit Hjerte slog.

Omsider bekvemmede jeg mig til at banke paa. Men der kom ingen og lukkede mig ind. Jeg var nær ved at beslutte mig til at gaa igen, da jeg ved Hjælp af en Tændstik opdagede en Klokkestreng, der, som alt andet i denne snevre Trappegang, var snavset og grim. Jeg ringede stærkt, og lidt efter blev Døren aabnet af Linda selv. Jeg havde lagt Mærke til, at der ingen Navneplade var paa Døren, og jeg spurgte da for at faa begyndt:

»Bor Hr. Gundersen her?«

»Ja«, svarede hun med en lav, rusten Stemme, »men hvis De vil tale med ham, kan det ikke lade sig gøre, for han er meget syg og ligger for Døden.«

Hun pegede hen mod en aabentstaaende Dør i Baggrunden af den Stue, jeg var traadt ind i.

»Nej! Det var heller ikke ham, jeg ønskede at tale med«, udbrød jeg og søgte at skjule min Bevægelse, »det var med Dem. De blev nok nylig kørt over her nede paa Gaden.«

»Aa, jeg tror dog, jeg slap derfra med Skrækken«, svarede hun, »men havde man ikke kørt mig hjem, var jeg utvivlsomt omkommen paa Gaden, for jeg er kun svag og daarlig, og gaa kan jeg næsten slet ikke.«

Hun gik hen og lukkede Døren ind til den syge, satte saa Lampen, som hun holdt i Haanden, fra sig paa en gammel ramponeret Kommode, til hvilken hun maatte støtte sig. Jeg vaandede mig næsten ved at se hendes elendige Skikkelse, saa ussel og syg. Var det virkelig muligt, at denne ynkværdige Skabning var den fordums saa skønne Linda, som jeg, trods alle hendes Anklager, engang havde elsket højere end alt i Verden?

»Jeg var Vidne til Deres Uheld paa Gaden, og jeg er gaaet herop, for om muligt at yde Dem nogen Hjælp. Har De Børn?« spurgte jeg.

»Ja, jeg har syv«, svarede hun tonløst, »men kun de tre er herhjemme. I Øjeblikket er de gaaet hen paa Apoteket efter Medicin til Gundersen. Jeg

var jo selv gaaet efter den, men i Forvirringen fik jeg den ikke med«.

Der var meget koldt i Stuen, og jeg kunde mærke, at hun frøs.

»Det er Juleaften«, sagde jeg rask og gjorde Mine til at gaa, »tag denne Tegnebog og køb, hvad De og Børnene trænger til, og hvad De behøver til den syge.«

Jeg troede at bemærke en svag Rødme paa hendes blege, magre Kind, og hun vægrede sig i Begyndelsen ved at modtage min Gave; men jeg nødte hende og sagde saa blidt, som jeg evnede:

»Lad dette nu være min Julegave til Børnene, det er ikke en Almisse, det er en frivillig Gave. Brug den paa hvad Maade, De finder tjenligst, og saa give Gud Dem og Deres en glædelig Jul!«

Jeg vilde gaa, men da greb hun min Haand, medens Taarerne strømmede hende ned over Kinderne, hun trykkede den varmt og sagde med en virkelig følt Taknemmelighed:

»Tusind Tak, Herre! Der er ikke mange af Deres Slags i Verden. Min stakkels Mand har i mange Aar kæmpet en haard Kamp med Sygdom og Fattigdom; og nu, da han ligger paa det sidste, vilde jeg jo saa gerne gøre det lidt godt for ham, men naar en ingen Midler har, saa er det svært, kan De tro. Nu kan jeg maaske lindre ham. Hjertelig Tak, Herre!«

Men ved Trykket af denne Haand var det, som en elektrisk Strøm gennemfor mig fra Isse til Fod.

Da kunde jeg ikke længer skjule min Bevægelse; hun saa forbavset paa mig. Jeg greb endnu engang hendes kolde Haand og sagde med saa uforstilt en Sorg, at hun ikke kunde tage fejl deraf:

»Linda, arme Linda! De har det ikke godt.«

»Harald Reimer!« udbrød hun, »er det muligt? Aa, min Gud dog!«

Der paakom hende en stærk nervøs Skælven, og hun skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

»Og saaledes skulde vi mødes!« sagde jeg smertelig. »Havde jeg blot vidst, hvorledes De havde det, da var jeg kommen for længe siden. Jeg har søgt efter Dem i mange og lange Aar, Linda!«

»Og De finder mig nu saa dybt fornedret, ikke sandt, saa ydmyget«, sagde hun med den Bitterhed i Røsten, jeg godt kendte.

»Nej, ikke just fornedret«, svarede jeg, »men syg, lidende, elendig, Linda.«

»Ja, mine Kræfter er kun smaa. Jeg har haft strengt Dagslid og megen Nattevaagen, det tager paa Kræfterne og Sundheden«, ytrede hun.

»Det skal forhaabentlig blive bedre herefter«, fortsatte jeg, »om et Par Dage skal jeg komme igen, vi kan da tale om, hvad jeg kan gøre for Dem og Deres, og nu Godnat og en glædelig Jul!«

Hun vilde lyse mig ned ad Trapperne, men jeg vilde ikke have det, for ikke at anstrenge hende, og saa hurtig, jeg formaaede, var jeg ude paa Gaden, fik fat i en Droske og kørte hjem, medens mange Tanker krydsede hverandre i min Hjerne.

Da jeg atter sad hjemme i min hyggelige Ungkarlejlighed, og Ilden lystig buldrede i Kaminen, følte jeg en høj Grad af Velvære, medens samtidig Billedet af Lindas fattige, kolde Lejlighed stod for mig i hele sin Uhygge. Og medens jeg sad og betragtede de flakkende Lysbilleder, som Ilden dannede hen over Gulvtæppets brogede Blomsterbuketter, afmalede hendes haarde og tunge Livssaga sig for mig i tragisk Tristhed. Jeg kunde ikke lade være med at tænke paa hendes sidste sværmeriske Ord til mig: at hun vilde være en »fri Fugl« derude paa de store, aabne Vidder. Hvor grusomt havde ikke Livet bedraget hende, skuffet hendes mange store Haab, dræbt de tryllende Illusioner og slaaet Idealets funk-lende Glar i Skaar!

Men jeg følte, at mit Hjerte fyldtes af Glæde og Taknemlighed over, at jeg havde fundet hende igen, den stakkels vildfarne Linda, som jeg hverken vilde vredes paa eller dømme. Hun havde jo utvivlsomt handlet, som hun maatte handle. Nu bar hun desværre paa de tunge Følger; men jeg havde ydet hende Hjælp i en kritisk Stund, og jeg fattede den Beslutning, at jeg ogsaa i Fremtiden vilde støtte hende, saa vidt muligt; og maaske kunde jeg da vinde hende tilbage til en bedre og værdigere Tilværelse.

Linda havde elsket denne Gundersen med en ligefrem rørende Kærlighed, hængt ved ham med en urokkelig Hengivenhed og Troskab. Og hun havde

engang næret en ubetinget Tro paa ham, havde i ham set en ægte Frihedshelt, en Samfundsforbedrer, et Sandhedsvidne og en mægtig Følgefører, der efter Eyne skulde være med til at skabe retfærdigere og bedre sociale Tilstande. Da han i sin Velmagts Dage holdt sine af glødende Begejstring baarne Ildtaler, naar han stod paa Talerstolen med denne sværmeriske Glans i Øjet, dette kække, luende Blik, og Ordene som hvasse, vingede Pile fløj ud over Forsamlingen, da hang hun bogstaveligt ved hans Læber, og da var det, hun besluttede at vie ham sit Liv. Hun vilde selv være med til at lede Sandhedens stærke, ætsende Strøm ud over Mængden og til at lindre lidt af al den Kval og Nød, der skriger en i Møde fra Samfundets store Valplads.

Men der kom andre Tider og andre Talsmænd. Gundersen tabte efterhaanden sin Indflydelse, hans Ord fandt ikke længer den rette Genklang hos Tilhørerne. Andre Spørgsmaal trængte sig i Forgrunden, og andre Mænd, mere moderne, Mænd fra Akademikernes Lejr, blev de toneangivende og ordførende. Han trængtes mere og mere i Baggrunden og glemtes snart af de fleste. De lange Ophold i Fængslerne, Processer og Bøder, alt sligt forarmede Gundersen og hans Hustru. Linda sled troligt for at holde dem oven Vande, men ikke des mindre voksede Gælden paa alle Kanter. Forarmet og forladt maatte Gundersen flytte ind paa et fattigt og usselt Tagkammer med sin Familie. Her sad han nu, nedbrudt paa Sjæl og Legeme, elendig og syg, forglemt af den Skare, der

en Gang saa villig lyttede til hans Røst og tiljubede ham stormende Hyldest.

Men for Linda var og blev han en Martyr, selv da han i sin sygelige Tilstand blev vranten og urimelig, pirrelig og opfarende, og sad der opfyldt af Hadskehed og Harme mod hele Verden, forbitrende Livet baade for hende og Børnene. Det overanstrengende Arbejde, som Linda maatte udføre, da Manden ikke længer kunde fortjene noget, de mange Barselsenge og den utilstrækkelige Ernæring knækkede hende før Tiden, og da var det tit, at virkelig Nød hjemsøgte Familien. Naar da Børnene med store bedende Øjne trængte sig om hende og græd højt for Mad, da var det ofte, som skulde hendes Bryst sprænges. Hun knyttede Haanden i magtesløst Raseri mod det uretfærdige Samfund, der lod hendes Børn sulte og fryse, mens saa mange andre havde overflødig Mad, hun forbandede den utaknemlige Verden, der havde vraget en Mand som Gundersen, der nu regnedes for intet, ja, var som et søndret Vrag kastet op paa en øde Kyst. Og hun rasede i vild Trods mod den Gud, der skulde være god, men alligevel lod Smaafolk dø en langsom, men grufuld, Død af Sult og Kulde. Nej, hun vilde ikke tro paa ham, vilde ikke bøje sig for ham. Og alligevel kunde hun ikke faa denne Gud ud af sin Bevidsthed, hvor meget hun end forsøgte derpaa. Hun havde selv været med til at spotte ham og til at kalde den hele Kristendom for Tant og Overtro, hun havde jo ved sine Foredrag selv været med til at rokke og udslette Troen i saa

manges Hjerter. Men ikke des mindre greb hun sig stundom i Tanker om at knæle ned for denne sin Barndoms Gud, skrifte for ham og anraabe ham om Hjælp i Vaanden. Dog hvorledes skulde hun kunne det? Hun havde jo en Gang jaget ham ud af Hjertet, raset imod ham. Hvis han nu var til og havde al denne uhyre Magt, man tillagde ham? Hvem gav hende Svar? Hun øjnede intet Lys i dette Mørke, og en lønlig Gru fyldte hendes Sjæl og jagede Søvn fra hendes Leje om Natten. Egentlig ond var Manden ikke imod hende; men han lod hende slide og trælle, saalænge, til hun selv var næsten lige saa hjælpeløs som han, og han gav kun vrede og klynkende Ord til Tak. Saa bar hun tilsidst sit Kors, som saa mangan anden har gjort det, i stille, haabløs Selvopgivelse.

Kort efter Mandens Død gik jeg til hende for at tilbyde hende min Hjælp, og jeg lovede, at jeg fuldt vilde sørge for de tre ukonfirmerede Børn. Der rejste sig et Øjeblik endnu noget af den gamle Stolt-hed, hun ofte havde vist lige over for mig i gamle Dage. Men tilsidst fik jeg hende dog overbevist om, at det var hendes Pligt lige over for Børnene i Stedet for at overgive dem til Fattigvæsenet.

Jeg sørgede straks for, at hun fik en ny og bedre Lejlighed at bo i, og efterhaanden som vore Samtaler blev hyppigere og længere, og mange af de gamle, slumrende Minder vakte til Live fra den fjerne Ungdomstid, levede hun op og tog altid glad og taknemlig baade imod mig og imod den Hjælp,

jeg lod hende tilflyde. Hun følte det ogsaa godt, at det ikke var en simpel Almisse, men en virkelig Vennehjælp, jeg ydede hende.

Linda var kun midt i de Halvtreds, men hun lignede en gammel, udlevet Kvinde. Kræfterne tog af, og det saa en Tid lang ud, som skulde hun snart gaa bort. Lægen tilraadede Ophold paa Landet og helst tillige Strandbade. Da vakttes hos hende en inderlig Længsel efter at gense hine Egne, hvor hendes Barndom var henrunden, og det lykkedes mig at skaffe hende Ophold tæt op til den gamle Præstegaard, hvor en Bolig blev lejet til hende.

Jeg haabede, at hun her paa disse Steder, hvor hendes første unge Kærlighedsliv var vakt og vokset, skulde styrkes og oplives, og i den første Tid havde Opholdet ogsaa en meget gavnlig Indflydelse paa hendes Helbred; men hun var knækket og kunde ikke rejse sig mere. Kræfterne udeblev, og hun sygnede hurtig hen, seende sin Forløsning i Møde med Glæde, nu, da hun vidste sine Børn i gode Hænder. Fra de vilde Ideer og forræderske Tvivl, der havde sønderrevet hendes Sjæl og gjort hendes Hjerte haardt og trodsigt, var hun omsider atter vendt tilbage til den enfoldige Barnetro, der løftede hendes Sjæl op over Bruddet, fyldte Kløftens Dybder, og bar hende i høje Anelser did, hvor ingen Tvivl har hjemme! Havde hendes Liv været stormfuldt og uroligt, saa blev dets Afslutning stille og fredelig, skøn og mild.

Et Telegram kaldte mig over til hende, og jeg

rejste straks tillige med fire af hendes Børn, af hvilke den ældste Datter alt i nogen Tid havde staaet for Styret af mit Hus. Jeg fandt Linda meget svag, men uendelig rolig og mild. Jeg blev hos hende, til Striden var endt, og meget fik vi endnu talt om. Men højlig maatte jeg undres over alt det bundne, der laa i denne Sjæl, bundne Følelser og bundne Tanker, der aldrig havde fundet deres hørlige Udtryk i Livet, men nu løstes i Døden.

Da hun var gaaet bort, gik jeg ind i den gamle Præstegaardshave for at være alene med mine mange Tanker. Omsuset af Minderne fra mine lykkelige Barneaar sad jeg nu i den lune Sommeraften under de kære, gamle Lindetræer. Det forekom mig, som var der først nu kommen rigtig Fred og Ro til mit eget Hjerte, nu, da hun, for hvem det hele Livet igennem havde banket, var kommen til Rolighed i den sikre Favn.

Medens Solen gik ned bag fjerne, luende Skybjærge i Vest, og Droslen sang sin vemodige Aftenhymne, syntes der mig at hvile en egen stemningsrig Harmoni over den hele Natur omkring mig. Jeg var til Mode, som man kan blive det paa en Valplads, hvorfra Uroen og Krigslarmen, de saaredes og døendes sidste Suk er vegen, mens kun en sagte Vind vemodig gaar over Sletten med en husvalende Køling.

Da jeg atter kom tilbage til Huset, havde man foldet Lindas Hænder til den lange Hvile og glattet hendes Haar. Et sidste Skær af Aftenshimlens gyldne

Lød faldt gennem Ruderne og lagde en svag Glød over hendes blege, indfaldne Kind og ligesom mildnede de alvorlige, næsten strenge Linier om hendes Mund. Faa Dage efter var hun nedsænket i den »moderlig favnende« Jord, der har givet saa mangt et uroesfuldt Hjerte Hvile.

Lige uden for Kirkedøren, tæt op til Gangen, har de lagt hende, og hendes Grav er forvandlet til en Høj af Roser i alle Farver, store og svulmende, strøet mellem hverandre, saaledes, som hun engang i sin Ungdom havde sagt mig, at hun syntes var smukkeste. Der ligger hun nu, nær ved det Sted, hvor Lykkens Fugl engang sang os Haabets forjættende Foraarssang!

Fra Mørkebjærg.

et var i Pastor Truelsens Dagligstue.

Solen faldt skraat ind over Gulvet og lagde en blank, gullig Stribe af Lys hen over Fuldmægtig Hages spættede Benklæder. I Sofaen sad den aldrende Pastor indsvøbt i sin varme, graabrune Slobrok og med den uundværlige Merskummer i Munden. Ved hans Side havde Fruen sin Plads. Hun var en lille, vindtør Kone med en pyntelig Kappe og omhyggelig opsatte Proptrækkerkrøller. I Øjeblikket var hun ivrig sysselsat med at studere Bladenes Anmeldelser af nyudkomne Bøger; thi herfra hentede hun nemlig hele sin Viden paa det litterære Omraade.

»At Frøken Lind dog virkelig ikke har giftet sig for længe siden«, begyndte Fuldmægtigen, strækkende sine lange, skæve Ben fra sig, »det begriber jeg ikke; thi Friere har hun da aabenbart haft nok af.«

»Ja—a! Gud bevar's! Men ingen, som har været gode nok«, svarede Frøken Truelsen og saa op fra sit evindelige Franskbroderi; »Frøken Lind har jo altid haft noget at udsætte paa alle Mennesker — undtagen da paa sig selv, for det har jeg dog aldrig hørt.«

»Se, der var nu for Eksempel Købmand Jelstrup, han gjorde sig da Umage nok, Stakkel«, vedblev Fuldmægtigen.

»Gu—d! Han havde jo Opstoppernæse, »Fuldmaane« og begyndende Mave, ha, ha, ha!« Og Frøken Truelsen lo ad sine egne Vittigheder.

»Men saa Krigsraad Madsen« — Fuldmægtigen sendte en vældig havanesisk Røgsky fra sig — »hvad var der i Vejen med ham?«

»Han var naturligvis for gammel.«

»For gammel! Herre Gud! Men saa Forpagter Gerner da?«

»Ha, ha! Han havde jo, han havde« — Frøken Truelsen blev paa en Gang blodrød i Ansigtet — »han havde jo, skæve Ben! Ha, ha!«

Hun strejfede i det samme Fuldmægtigen med et lille Sideblik. Han var ogsaa bleven rød og sad nu og saa ned paa sine alt andet end velformede Skanker.

Men i Erkendelsen af, at hun egentlig havde sagt en Dumhed, skyndte Frøkenen sig at tilføje: »Men jeg finder nu rigtignok, at det var en grim kritisk Bemærkning af Frøken Lind, og noget, der aldrig var værd at opholde sig over. Man har dog ikke

selv skabt sine Ben, og fordi en er saa uheldig at være lidt skævbenet, derfor kan han da være lige respektabel, og Forpagter Gerner er dertil en smuk Mand! «

»Ja—a! I snakker nu, som I har Forstand til«, faldt Pastoren ind med sin sindige Røst, »maa jeg nu alvorlig spørge, om I finder, at Krigsraad Madsen f. Eks. var et passende Parti for en Dame som Frøken Lind? Han er da mindst 20 Aar ældre end hun«.

»Lad nu ogsaa dette være rigtig«, gensvarede Fuldmægtigen, »men saa har der da været andre unge og virkelig »passende« Herrer, ved jeg.«

»Ja, for Eksempel Fuldmægtig Hage«, drillede Frøken Truelsen.

»Nej, ellers Tak!« henkastede han i en tilsyneladende ligegyldig Tone. »Jeg har dog heldigvis aldrig hørt til Frøken Linds Tilbedere.«

»H—m! Maaske nok ikke til de begunstigede, og nu er det jo desværre for sent«, bemærkede Kandidat Truelsen og rakte Fuldmægtigen en ny Cigar.

»Ja, ja«, vedblev Hage, »hvorom al Ting er, jeg kan nu alligevel ikke med min bedste Vilje forstaa, at en Pige, som Anna Lind, med hendes Opdragelse og Dannelse — og Dannelse har hun dog virkelig — kan gaa hen og forlove sig med en ganske almindelig Bondelømmel! Nej, min Sjæl, om jeg kan begribe det, hun maa jo være bleven gal.«

Fuldmægtigen saa formelig arrig ud.

Der kan man jo se, hvad Smag, hun har«, indskød

Fruen og skævede op over Brillerne, »da maatte hun saamænd hellere have taget den gamle Krigsraad; han er vel ikke naaet det halve Hundrede endnu, og han var dog i hvert Fald en dannet Mand. Men dette Parti! Nej, jeg holder rigtignok med Fuldmægtigen«.

»Aa, hør, ved I hvad«, begyndte Præsten, »det Parti er nu slet ikke saa galt, som I vil gøre det. Svend er en højst agtværdig Bondekarl; han har samlet sig en hel Del Kundskaber omkring paa Højskoler og ved Selvarbejde. Han er udmærket begavet, og, hvad jeg nu anser for det bedste af det hele, Svend er et rigtig godt Menneske«.

»Ja, Fa'r synes nu, at alle Mennesker er saa rare, hvorfor skulde saa Svend ikke være det, det er saa rimeligt«, snerrede Frøkenen.

»I kan nu snakke, som I vil. Jeg har en anden Mening! Det er min Overbevisning, at hvad Frøken Lind nu har gjort, det har hun gjort af virkelig Kærlighed, og jeg er vis paa, hun har vel betænkt dette Skridt. Hun har valgt en Mand, hun baade kan elske og agte, og se derpaa kan der bygges et lykkeligt Ægteskab. Men alle de andre Herrer, som har gjort Haneben til hende, har hun naturligtvis ikke brudt sig en Døjt om, derfor har hun rask væk givet dem en Kurv at rende med.«

Pastor Truelsen havde rejst sig op og gik ivrig frem og tilbage over Gulvet. Han var bleven helt varm af at tale, bakkede forgæves paa Merskummeren, der var gaaet ud, og fjernede sig straks efter ind paa sit Studereværelse. Der blev en kort Pavse, der

ikke var fri for at være lidt trykkende, men saa lagde Fuldmægtigen for igen:

»Der kan jo være noget i, hvad Præsten sagde. Jeg tror saamænd gerne, at Svend er en meget god Type paa en veloplyst Nutidsbonde, skønt jeg ærligt tilstaar, at jeg ikke nærer synderlig Respekt for hans Højskoledannelse og endnu mindre for de Artikler, han skriver i »Amtstidenden«. Men lad ham være nok saa dygtig og begavet, han er og bliver dog kun en Bonde, og Partiet kan kun betragtes som en Mesalliance.«

»Jeg tror nu rigtignok, at Svend indeholder en hel Del mere, end I antager«, sagde Kandidat Truelsen, der lignede sin Fader deri, at han aldrig talte ondt om nogen, »og saa er han jo et ualmindelig kønt Menneske.«

»Køn«, skingrede Frøkenen op, »finder du ham køn? Gud! sikke Begreber, Karl har om Skønhed, Mo'r! Har du hørt Magen! Jeg finder ham da snarere grim. Og saa at tænke sig, at han altid selv gaar i Stalden og fodrer Køer og strigler Heste. Jo, det er saamænd en fin Kavaller!«

»Men maaske Frøken Lind særlig ynder den Parfume, der følger med fra Stalden« sagde Fuldmægtigen.

Frøken Truelsen og hendes Moder skoggerlo.

»Men for nu at tale om noget andet«, afbrød Kandidaten, »er det Meningen, at Frøken Lind skal med til Selskabet paa Søndag? I saa Fald maa hun da absolut indbydes i Dag.«

»Jeg tror, du vil«, svarede Søsteren, »saa var vi

da nødt til at bede ham med ogsaa. Tror du, hun gaar til Ungdomsselskab, uden at han er med?»

»Jeg indser heller ikke, at der var nogen Ulykke i at bede Svend med. Han skal sandelig nok klare for sig, hvor han kommer, og det er da heller ikke første Gang, han aflægger Besøg i Præstegaarden.«

»Det finder jeg nu slet ikke passende, især da Jægermesterens skal med«, afbrød Fruen ham, og hendes Kappebaand sitrede ved Tanken. »Frøken Lind har jo nu en Gang valgt sin Omgangskreds.«

»Men hvad Pokker vilde I da hos hende forleden Dag?» spurgte Kandidaten lidt hæftig.

»Som du tager paa Vej, Karl!« irettesatte Fruen. »Vi var da vel nødt til at gratulere, naar vi havde faaet Kort. Det var da kun simpel Høflighed.«

»Aa—aa! Jeg indser virkelig aldeles ikke Nødvendigheden heraf, naar det alligevel var Mening, at hun herefter skulde forvises fra Præstegaarden.«

«Gud, det maa jeg sige», og Fruens Proptrækkere rystede indigneret, »du optræder jo ganske som Frøken Linds Ridder!«

»Ja, det er der, synes mig, ogsaa Grund til. Er hun da lige med et bleven en anden end før? Er hun da nu et ringere Væsen, mindre dannet, mindre begavet, mindre elskværdig, blot fordi hun har forlovet sig med en Bonde, der ikke finder Naade for jeres Øjne? Skal da endnu fremdeles et Menneskes Værd dømmes efter den Stilling, det udvortes indtager i Samfundet? Jeg kan harmes over en saadan Bornethed.«

»Ja, du er bleven svært demokratisk i den senere Tid«, sukkede Fruen.

»Skal det maaske kaldes demokratisk, at jeg fører Forsvar for en Dame, hvis Ære angribes, saa maa jeg sige, at jeg regner det for en Hæder at være Demokrat. Og jeg maa virkelig tilstaa, at den hele Maade, hvorpaa I i Dag har omtalt Frøken Lind og hendes forlovede, har haade forbavset og forarget mig. I finder, at Forpagter Gerner var en passende Mand for hende. Ja, ham foretrækker I, fordi han regnes til det »fine Selskab«; men Gud og Hvermand ved dog godt, at han i Virkeligheden er en raa, brutal Tølper, der behandler sine Folk som Hunde og lever et løst og usædeligt Liv. Skulde saadan en virkelig have noget forud for Bonden Svend Nielsen! Gerner har hverken Kundskaber eller Dannelse, højst en Smule udvortes Politur. Han er jo selv en Bondesøn lige saa vel som Svend. Som Dreng hed han slet og ret Rasmus Klavsens. Navnet Gerner, der klinger lidt finere, har han optaget efter en gammel rig Tante, han arvede. Sig mig nu ærligt, hvad Fortrin har han for Svend?«

Men Kandidaten fik intet fyldestgørende Svar paa sit Spørgsmaal, thi i samme Øjeblik klaskede Frøken Truelsen Hænderne sammen med paatagen Forbavselse og udbrød:

»Ih, du store Kineser! Naar man taler om Solen, saa skinner den. Der har vi Frøken Lind.«

Man saa lidt forlegne paa hverandre. Fuldmægtigen for til Vinduet:

»Ja, min Sandten!«

Han kastede sig flot og mageligt i en Lænestol og strakte Benene fra sig, som han altid plejede. Man hørte nu, at Pastor Truelsen tog imod Frøkenen ude i Forstuen.

»Hun kommer maaske for at bestille Lysning«, hviskede Fuldmægtigen.

Frøken Truelsen fniste, men hun fik ikke Tid; hun maatte skynde sig at lægge sit Ansigt i andægtige Folder, thi Døren aabnedes, og Pastoren førte Frøken Lind ind i Stuen.

»Ne—j! Goddag, søde Frøken Lind! Det var da yndigt af Dem at se op til os. Velkom men!« sagde Fruen og kyssede hende paa Kinden. »Hvordan har Mo'r det?«

»Jo Tak, rigtig godt!«

»Det maa jeg virkelig kalde en Overraskelse«, sagde Frøken Truelsen og kyssede paa Munden.

»Og hvorledes behager saa Frøkenen at befinde sig?« spurgte Fuldmægtigen og bukkede med ironisk Lapseri.

»Mit Befindende plejer ikke at rette sig efter mit Behag«, svarede hun og gik forbi Fuldmægtigen uden at give ham Haanden, som hun derimod gav til Kandidaten.

Ikke længe efter var hele Selskabet samlet om Kaffebordet. Fuldmægtigen var utrættelig i at rose Frøken Truelsens Smaakager, der en efter en forsvandt under hans Tænder

»Hvor De er kommen til at se godt ud i den

senere Tid, rigtig saa kernesund«, begyndte Fruen. »De har faaet saadan en frisk Rødme i Kinderne.«

»Synes De?»

»Frøkenen har maaske begyndt at lægge sig alvorligt efter »Landmanderiet«, det skal jo give et frisk Udseende«, stiklede Fuldmægtigen og smilte ironisk til Frøken Truelsen.

»Ja, ganske rigtig«, lo Frøken Lind, »jeg slider voldsomt i det, kan De tro; jeg hjælper allerede min Kæreste med at malke, vande Heste og tærse Langhalm!«

Hun saa over paa Fuldmægtigen med et Par Øjne, der fik ham til at slaa sine ned.

»Det er dog ganske naturligt, at Frøkenen lidt efter lidt giver Dem af med landlige Sysler, for hidtil kan jeg dog ikke antage, at De har øvet Dem ret meget i at kærne Smør, lave Ost og brygge Øl«, sagde Fuldmægtigen i en lidt undskyldende Tone.

»Hr. Hage mener formodentlig, at man for at blive Bondekone paa Landet maa forberede sig ligesaa grundigt, som d'Hrr. Jurister for at blive Fuldmægtige. Aa, ja! Jeg udsætter mig ellers for at blive rejiceret af gamle Niels Svendsen, og det vilde unægtelig være meget kedeligt.«

Hun saa atter hen paa Fuldmægtigen, der sad, glorød i Hovedet, og bed sig i Læben af Ærgrelse. Han havde just, som enhver i denne Forsamling vidste, været saa uheldig at gaa rejekt ved sin Eksamen.

Samtalen fortsattes endnu nogen Tid.

Fru Truelsen og hendes Datter var den bare

Velvillighed, Fuldmægtigen var sursød og gav jævnlig Frøken Lind smaa Stikpiller, der hver Gang fremkaldte et hurtigt og skarpt Svar fra hendes Side. Det var klart, at Fuldmægtigen paa ingen Maade kunde hamle op med hende i Slagfærdighed, hvad der gjorde ham flov og arrig.

»Hils Kæresten!« sagde han ved Afskeden.

»Tak, Hr. Hage! Jeg troede ellers ikke, at De kendte ham. Har De virkelig saa folkelige Bekendtskaber?«

»Jo—o! Jeg kender sandelig godt Hr. Nielsen«, sagde han med fremtrædende Eftertryk paa Ordet Hr.

»Aa, hvor elskværdigt, at De kalder min Kæreste for Hr. Nielsen. Det skal jeg dog huske at fortælle ham. De kan nok tænke, at det meget vil smigre ham«— og Anna Lind lo med sin skælmske Latter.

»Farvel«, sagde hun og beholdt Præstens Haand et Øjeblik i sin, »og Tak for i Dag.«

Rank og stadselig gik den smukke treogtyveaarige Frøken Lind ned over Gaarden, rystende den tobakssvangre Stueluft af sig.

Frøken Lind var Datter af afdøde Læge Lind i Mørkebjerg. Hendes Moder, der var meget velhavende, vedblev at bebo den store elegante Villa, som hendes Mand i sin Tid havde bygget sig til Lægebolig. Den laa i Byens Udkant, omgivet af en stor og smuk Have, der paa den ene Side begrænsedes af et Aaløb, som bugtede sig frem mellem frodigt Græs og myldrende

Engurter. Lige over for, paa den anden Side Aaen, laa NielsSvendsens Have paa Bakkeskraaningen og den kønne, nyopførte Gaard, der var helt ombygget. Den tog sig stadselig ud med det ualmindelig kønne og smagfulde Anlæg foran.

I lune Sommeraftener, naar Vinden strøg med sin friske Køling ind under Pilenes silkedunede Bladehang, holdt den unge Svend Nielsen af at sidde derude i Haven. Hver Larm forstummede efterhaanden, kun en enkelt Tone fra en hæs Harmonika eller Ungdommens Latter fra Gaden naaede ned til ham; Vinden gik ogsaa til Ro, Stjernekerterne blussede, og ud over Engen hang Taagen hvid og ren som et ubesmittet Brudeslør. Han kunde da sidde længe og lytte til Frøken Linds aandfulde Klaverspil, eller til Tonerne af hendes friske, klangfulde Røst, naar hun sang af fuldt Bryst, og Lyden bølgede ud gennem de aabne Døre til Verandaen.

Ogsaa Frøken Lind elskede saadanne fredsæle Sommeraftener med den ejendommelige Stemning, der kan hvile over et idyllisk Landskab som det, hvori hun boede. Og især elskede hun de lyse Nætter. Da kunde hun staa længe paa Havetrappen, lytte til Nattergalenes Slag i de tætte Buske om Aaen, deroppe ved Skolens Have, og beundre denne forunderlige, hvide Dæmring oppe over Skovenes mørke Bryn og den fine, grønlig Tone fjernt i Synskredsen.

Det skete jo ogsaa af og til, at hun vekslede nogle Ord med Svend; og altid fandt hun ham meget

interessant og tiltalende. Samtalerne blev efterhaanden længere og fortroligere. Hun forbavsedes over alt det dybe, tænksomme og elskværdige, hun opdagede hos den unge Gaardmandssøn; og lidt efter lidt mærkede de nok begge to, at de længtes efter disse Samtaler. En Vinter gik, i hvilken Svend atter var paa Højskole, og denne Gang paa Askov, hvor han vilde afslutte sine Kursus, for, om muligt, derefter at komme til at virke som Højskolelærer. Men om Sommeren blev han atter hjemme. Saa kom den lyse Sankte Hans og de varme, duftberuste Julinætter med den matte Glans over Eng og Aa og Mjødurtens søde Vellugt.

Da vakttes Kærlighedens Attraa hos de to.

Adskillige var, trods Havernes afsondrede Beliggenhed, blevne opmærksomme paa Svends og Frøken Linds hyppige Samtaler og smaa Stævnemøder, og Sladderer gik. Fuldmægtig Hage, Frøken Truelsen, Købmand Jelstrup og Forpagter Gerner satte Væddemaal med forskellige om, at det hele ingen Ting betød. Man mente, at Frøken Lind var meget for »stolt og fornem« til et eneste Øjeblik at skænke Bondekarlen nogen dybere Tanke eller alvorligere Følelse; og han vilde naturligvis heller aldrig vove at tænke *saa* højt.

Ja, saaledes dømte man.

Det er imidlertid farligt at lege med Ild. Og Svend sprang virkelig en Aften over Aaen, og midt i en Skov af høje Skarntyder, rosenrøde Dueurter og forjættende Brudelys spurgte han Frøken Lind, om

hun vilde være hans Hustru og gøre ham til det lykkeligste Menneske under Solen. Og Frøkenen rendte slet ikke sin Vej, eller fik et Tilfælde af Forbavselse over hans Dristighed. Tvært imod! Hun sagde af ganske Hjerte ja, og hun syntes oven i Købet, at saa godt havde hun aldrig før staaet, som nu, da hun stod med hans kraftige Arm som Støtte.

De trak sig derpaa tilbage til Villaens Have og sad saa den halve Nat og hviskede forelsket Snak under de gamle Elmetræer. De udkastede dristige Planer for Fremtiden og drømte vaagne Drømme, lyse og lykkelige. saaledes som man kun drømmer dem een Gang i sit Liv, i den første unge Kærligheds gryende Morgen! Og de lagde flere og flere Planer i den nærmest følgende Tid, da de Aften efter Aften samledes i Haven ved den klukkende Aa, der var bleven dem saa kær. De udmalede sig deres Livsgjerning, den de vilde optage sammen. De tænkte endog for Alvor paa at fremme reformatoriske Bestræbelser der i Egnen, tænkte paa lidt efter lidt at tænde Lys i Mørkebjerg. Det kunde nemlig med Sandhed siges, at hele Sognet og den store folkerige By, hvori de boede, hørte til de »stille Egne«, eller, for at bruge en folkelig Frase, til de »døde Pletter«. Man levede saa jævnt og støt, som ens Fædre havde gjort, tænkte med en svunden Tids Tanker, traadte sindigt og forsigtigt i banede Spor og agede trægt ad gamle Veje med høje Hegn af fastgroede Meninger, nedarvet Sæd og »god« Skik.

Svend havde længe haft Lyst til at træde op

mod alt dette forældede, stillestaaende Væsen. Paa Højskolerne havde han faaet Synet klarnet og Blikket friere. En Vækkelse var gaaet hen over ham, og da han virkelig var et ualmindeligt evnerigt Menneske med mange Kundskaber, som han stadig søgte at udvide, var det ikke saa underligt, at han følte Lyst til med Ungdommens friske Kræfter at være med blandt Vejbyderne. Han vilde bringe nyt Liv ind i denne hjemlige Kreds, føre et forfriskende Pust ind i de skoddede og tilgitrede Stuer trindt omkring.

Først og fremmest vilde han se at faa de unge i Tale, se at vække deres Sans for en bedre og fyldigere Oplysning, en nyttigere og sundere Anvendelse af Fritiden og se at lære dem at leve et ædelt Menneskeliv, »med Øjet, som det skabtes, himmelvendt, lysvaagent for alt skønt og stort herneden«. Han vilde stille dem de store, ophøjede Forbilleder for Øje og slaa et vældigt Slag mod Raaheden og Snæverhjertetheden.

Hvor laa ikke Livets lange Arbejdsdag vinkende nu, da han havde fæstet sig en Brud, der ikke blot havde lovet ham Kærlighed og Troskab for hele Livet, men som tillige, med alle sine Kræfter, vilde virke med for den Sag, der laa ham saa varmt paa Hjerte. Og han behøvede ved et saadant Arbejde netop en Hustru som Anna Lind: begavet, kundskabsrig, varmhjertet og viljestærk.

Om Efteraaret fik Svend dannet en Foredragsforening, der holdt sine Møder i Doktorfruens store Sal. Svend og Anna hjalp hinanden at oplæse for-

skellige gode Digterværker, og han fik flere af sine gamle Lærere og Venner fra Højskolerne til at holde Foredrag. Folk strømmede sammen. Dette var saa aldeles nyt paa denne Egn, at Salen næppe kunde rumme den tæt sammenstuede Mængde, der naturligvis talte en stor Hob, der nærmest kom af Nysgerrighed. Men det slog godt an dette første Forsøg; det var i en stærkt bevæget Tid, da de politiske Bølger gik højt. Mange brændende Samfundsspørgsmaal blev dragne frem, mange stærke Frihedsytringer faldt og slyngedes som frygtelige Kastevaaben ud over de fredelige Mørkebjærgeres Hoveder. Og i forholdsvis kort Tid deltes denne forhen saa enige Flok i tvende Lejre; man valgte sit Parti: for eller imod alt dette ny.

Svend dannede en Skyttekreds, en Husflidsforening og en Sangforening, der tillige blev en Slags Ungdomsforening, der besluttede at virke ogsaa for Sædelighedssagens Fremme, og i hvert Fald søge at skabe en Stemning imod den stedse tiltagende Usædelighed. Men da saaledes Adgangen til Svends Forening vanskeliggjortes for en og anden, rejste der sig snart en dydig Harme imod baade ham og hans Ungdomsforening, ja, selv nogle af hans bedste Venner skilte sig fra ham og begyndte at modvirke ham. Han følte dette med oprigtig Sorg, men fandt sin Trøst i den Tilslutning, Sagen alligevel efterhaanden fik trods al Modstand.

Denne havde blandt a. sit Arnested i Præstegaardens Dagligstue og paa Birkedommerens Kontor,

hvor der, som Fuldmægtig Hage selv paastod, var »Satans mørkt« om Vinteren. Men endnu værre blev det, da Rygtet næste Foraar fortalte, at Svend nu tænkte paa at oprette en Højskole i Byen. Da baade han og Anna Lind havde Formue, kunde han uden særlige Vanskeligheder gennemføre sin Plan, og det var hans Agt at lede Skolen i Forbindelse med sin Svoger, Kand. teol. Jakob Lind, der havde sluttet sig varmt til den grundtvigske Forkyndelse. Det paatænktes for øvrigt ogsaa at knytte Kandidat Truelsen til Skolen, hvad naturligvis yderligere vakte Forargelse blandt Præstegaardens kvindelige Beboere. Under disse stærkt bevægede Forhold var det, at Frøken Truelsen forlovede sig med sin Aandsfrænde, Fuldmægtig Hage. Han havde en Gang været Frøken Linds ivrigste Tilbøder, og da hun viste sig kold og ugunstig imod ham, blev han forbitret paa hende og stillede sig imod hende. Om det, som nogle mente, var af Ærgrelse, han forlovede sig med Frøken Truelsen, skulle vi ikke kunne afgøre; han lignede just ikke nogen lykkelig Elsker. Men det var en afgjort Sag, at hvorledes end hendes Broder stillede sig lige over for den ny Bevægelse, der paa en Gang truede med at forstyrre Mørkebjærgs fredelige Samfund, Frøken Truelsen vilde aldrig slutte sig til den. Hun og Fuldmægtigen, i Forening med Kammerraaden paa Birkekontoret, lovede hverandre ved et »højtideligt« Glas hos sidstnævnte, »altid at ville hævde Stillingen og værne om Intelligensen, trods al den fremtrængende folkelige Simpelhed!«

Da Foraaret meldte sit Komme med knoppende Skud og duftende Violer, da Fuglene sang Livsforyngelsens Sejrssang ud over det gamle Mørkebjærg, fejrede Svend Nielsen og Anna Lind deres Bryllupsfest. Der var i Kirken en Tilstrømning af nysgerrige som ved en Vielse i Hovedstaden, og den gamle Pastor Truelsen holdt en Brudetale, saa varm og beaandet, at alle var enige i, at de aldrig havde hørt den saa god. Han talte om de friske, gærende Kræfter i Svend, om hans ihærdige Arbejde i Oplysningens Tjeneste, fremhævede, hvor kækt han havde hejset Sædelighedens Fane i denne Egn, talte om alt det ny, som Svend var Talsmand for, og som maaske mange, og han selv med, stod noget fremmede over for, men hvis Alvor og Sandhed, han aldrig havde tvivlet om. Han talte om Kærligheden, den ægte, der her havde vundet en af sine skønne Sejre, om huslig Lykke og Arnefred, om milde Alfer og inderlig Samklang og Forstaaelse, saa Taarer perlede i hans gamle Øjne. Talen undlod ikke at gøre sin Virkning, og det, at den gamle konservative Pastor Truelsen, der igennem en lang Aarrække havde givet Tonen an i Sognet, saa anerkendende havde talt om Svend og hans Virksomhed, forundrede mange, og det var aabenbart, at den unge Mand paa denne Dag voksede ikke lidt i Agtelse og Tillid.

Det blev en stolt og lykkelig Dag for Svend og Anna, og Glæden kastede sit milde Skær ogsaa over de tilstedeværende Gæster, selv til en og anden Skumler, der kun modvillig havde fulgt Indbydelsen

til dette Bryllup. Frøken Truelsen og hendes Moder havde ikke givet Møde, hvorimod Pastoren og hans Søn med straalende Ansigter færdedes omkring mellem alle disse »simple« Mennesker, som Fru Pastorinden havde udtrykt sig. Fuldmægtig Hage havde heller ikke, trods alle Forestillinger fra sin Kærestes Side, kunnet modstaa Indbydelsen. Han gav Møde og lod til at befinde sig saa uhyre vel, at han var blandt de sidste, der forlod den gæstfri Gaard. Bag efter fortalte rigtignok gamle Niels Svendsen, at den ærede Fuldmægtig ved Afskeden havde været »mægtig fuld.«

Hen paa Sommeren knejsede »Mørkebjærg Højskoles« ny Hovedbygning et lille Stykke uden for Byen; og da man om Efteraaret skred til Indvielsen, strømmede Folk skarevis til, og det blev en Højtidsdag, som ikke glemtes der i Egnen. Skolen begyndte med 24 Karle, og flere kom til i Løbet af Vinteren. Omtrent Halvdelen var fra Sognet, og medens Karlene hidtil havde dovnet paa Bænkene, spillet Kort omkring i de kolde, uhyggelige Kamre, eller faret fra Gilde til Gilde i alle Egnens Byer, samledes de nu regelmæssigt paa Skolen, naar denne om Aftenen gæstfrit aabnede sine Døre for hvem, der havde Lyst til at høre Foredragene. Og der var Sang derinde! Ungdommens stærke, begejstrede Røster rungede ud over Egnen. Den Vinter sang man en ny Tid ind derude i det gamle, døde Mørkebjærg.

Anna Lind blev, som man kunde vente, Solen i Svends Hjem, og hun baade lyste og varmede derinde, saa der i Sandhed var godt at være. Han kunde sige med Sangens Ord:

»Naar du kun hos mig sidder
her i mit stille Bo,
da straalers Sol herinde,
vi har det godt vi to!»

Men ogsaa Tjenestefolkene følte, at de havde et Hjem, hvor der blev taget Hensyn til dem og ikke blot stillet Fordringer og krævet Arbejde. Venlig og ligefrem færdedes hun mellem de unge Karle paa Højskolen, samtalede med dem og læste af og til noget for dem. Den første Vinter gik lykkelig og fornøjelig; Sommeren stod for Døren, og den glædede Anna sig meget til, da der var indmeldt saa mange unge Piger, for hvilke hun haabede rigtig at kunne være noget.

Men hist og her saa man fremdeles med det gamle bornerte og miskendende Blik paa Svends og hendes Gerning og hele Væremaaade. Der var en Søndag Eftermiddag hen paa Foraaret nogle af de tidligere omtalte Personer samlede i Præstegaardens Dagligstue, og man drøftede forskellige Nyheder og kom ogsaa ind paa at omtale de unge Ægtefolk paa Højskolen. I Samtalens Løb ytrede Fru Truelsen:

..... »Nej, det er, som jeg altid har sagt, der er i Grunden noget ufint ved Anna Lind; hun har i

hvert Fald altid manglet Takt. Hun har bestandig villet have Privilegium paa at sige med sin Mund, hvad hun fandt for godt, lige saa plat, som det kunde falde, uden Hensyn til, om hun saarede andre dermed.«

»Der er ogsaa noget simpelt i hendes Ansigt,« sagde Frøken Truelsen, »det har jeg da altid fundet.«

»Aa, det vil jeg dog just ikke sige,« bemærkede Fuldmægtigen, og lod sit Blik glide hen over Kæresten, der som sædvanligt sad ved sit Franskbroderi. Han lagde særlig Mærke til den graagule Teint og den stumpede Opstoppørnæse; han maatte stiltiende indrømme, at synderlig bedaarende var hun ikke. »Der kunde under andre Omstændigheder være blevet en stolt og skøn Skikkelse ud af hende, naar hun var bleven sat paa en Plads, hvor hun rigtig kunde tage sige ud til sin Fordel,« fortsatte han.

»Ja, man kan saamænd ikke undre sig over, at hun under sine nuværende Forhold bliver mere og mere ordinær,« sagde Fruen og saa op over Brillerne.

»Vil De tænke Dem,« faldt Forpagter Gerner ind, »hun gaar ganske ugenert omkring mellem alle disse klodsede Bønderkarle og taler med dem som med sine Ligemænd. Ja, hun driver endog sin pæredanske Folkelighed saa vidt, at hun sidder og spiser til Middag sammen med dem og alle Gaardens andre Tjenestefolk. At tænke sig hende sidde der og lange

til Fadet med alle Slags raa Mennesker! Det kunde jeg dog aldrig have tænkt mig.«

Damerne saa meget forargede ud.

»Ja, det kunde endda gaa,« sagde Fuldmægtigen, »men at de allesammen skal kalde hende slet og ret Anna, det finder jeg dog er, mildest talt, et latterligt Skaberi.«

»Aa,« henkastede Fruen, »hvad skal hun i Grunden gøre? Frue kan hun dog ikke godt blive kaldt, da hun er gift med en Gaardmand, en simpel Bonde, lad ham saa ogsaa være Højskoleforstander oven i Købet. Havde han været Kandidat, saa var det en anden Sag. Og »Madamme«, som enhver almindelig Skolekone bliver kaldt, det kan De tro, hun er meget for stolt til at hedde; men Anna, det klinger nu saa folkeligt, og saa er der jo maaske Udsigt til, at det ved Lejlighed kan komme til at hedde Fru Anna, naar først nogen Tid er gaaet. Jo, hun ved nok, hvad hun gør.«

»Mon det er sandt, at Pigerne hele Vinteren har siddet inde i Stuen hos hende om Aftenen? I saa Fald maa jeg sige, at det er en udsøgt Underholdning, hun har haft« — og Fuldmægtigen rystede paa Hovedet.

»Ja, den Slags falder saamænd nok væk,« trøstede Fru Truelsen, »man maa kende Nutidens Tjenestepiger grumme daarligt, hvis man tror, at de taaler sligt, uden at blive næsvis og uforskammede.«

»Det er naturligvis Svend, der sætter alle disse taabelige Bondenykker i hende« — Fuldmægtigen

undertrykte en Gaben — »hun er jo aabenbart, som han vil have hende. Og hun gør formodentlig alt, hvad hun kan, for at føje ham; thi at hun maa have været grundig forgabet i ham, det kan man da forstaa; han har ligesom helt forhekset hende.«

»Ja, Svend tror nu, at han kan omkalfatre den hele Verden, udjævne alle Forskelle, ophæve al Autoritet og køre det hele sammen i en kommunistisk Vælling,« forsikrede Forpagteren. »Og en slig Livsanskuelse er det, at Konen hjælper ham med at gennemføre; men tro De mig, der kommer en anden Tid, naar alt dette frihedsgale Væsen har udraset.«

»Det er at haabe,« sukkede Frøkenen og kløede paa de franske »Tunger« igen. Fuldmægtigen strakte de lange, skæve Ben fra sig, medens han vuggede frem og tilbage i Gyngestolen, og lod Tanken søge hen til den Tid, da han gik paa Frierben til Doktorboligen og tidlig og sildig sværmede for og drømte om den smukke, feterede Frøken Lind. Nu kunde han nøjes med at sige: »Ak, hvor forandret!«

Men Aarene gik deres rolige Gang. Svend og Anna sad i deres hyggelige Hjem paa Højskolen og glædede sig over deres Samliv og Gerning. De havde den Tilfredsstillelse at se den bærende Frugt i en stedse voksende Elevkreds; og trindt om fra alle Egne af Landet indløb der talrige Breve fra gamle Lærlinge, der tolkede deres Tak for Opholdet paa Mørkebjærg Højskole; og atter og atter vendte de tilbage paa Smaabesøg og opfriskede de gode Minder. Alt dette var til megen Styrkelse og Løftelse for baade Svend

og Anna. Hjerterne blev ved at være varme, og den rette Arneild var tændt. Kom der af og til i Tidens Løb endnu nogle af de uforstaaende Dommeres Ord for deres Øren, saa smilte de kun deraf, følte sig stærke i den Kærlighed, der Aar for Aar knyttede dem fastere sammen, og ansporedes des kraftigere til stadigt Virke for Liv og Lys i Hjem og Skole.

Stakkels lille Menine.

Skomager Mortensen holdt ikke af Hunde.

Han dannede i saa Henseende en Mod-sætning til sin bedre Halvdel, der netop havde en afgjort Passion for Hunde. Hun kunde ikke glemme sin landlige Herkomst; deroppe ad Lillerød til holdt alle Mennesker jo Hund, og hendes Ønsker gjaldt især en »lille laadden Tamp«, som hun beskeden plejede at udtrykke sig.

»Men Herre Gud! Hvad skal vi dog med en Hund, Motter?« spurgte Mortensen ærgerlig, »den er jo til ingen Verdens Nytte.«

»Aa, Nytte,« vrissede Madammen, »du vil ogsaa ha', at al Ting skal være til Nytte. Man skal dog ogsaa tænke en Smule paa det fornøjelige. Synes du da ikke, det kunde være yndigt med saadan en lille Stump?«

»Nej, paa ingen Maader, Malle; hvad skal vi med saadan et Bæst paa fjerde Sal?«

»Bæst!« — Madam Mortensen sendte sin Mand et meget sigende Øjekast. »Siger du Bæst? Man skulde virkelig tro, du tænkte dig Hunden af Størrelse som en almindelig Bryggerhest! Bevar's Mortensen, hvad skulde vi med saadan et Skræmsel? Nej, du ved meget godt, at jeg altid kun har ønsket mig en ganske lille bitte en.«

»Det kommer nu omtrent ud paa et, ser du, enten den er stor eller lille. En Hund kan ikke altid sidde og glo paa fjerde Sal, saadan et Dyr skal røres i fri Luft, Motter.«

»Saa kan Drengene jo muntre den engang imellem nede i Baggaarden. Gør nu blot ikke en Myg til en Elefant.«

»Ja, ja Malle! Du bliver nok ked ad den Hundehistorie. En saadan uopdragen Hundehvalp gnaver i alt, river i Stykker og afstedkommer et farligt Svineri, for ikke at tale om, at den fylder os hele Huset med visse smaa sorte, som du ellers ikke plejer at være saa glad ved, Malle.«

»Aa! Saadan en lille, pæn Hund skal kæmmes og renses, det har saamænd ingen Nød; og tænk saa, hvor glad lille Thora vil blive ved den. Hende skal vi dog ogsaa tænke paa at fornøje lidt.«

»Thora! Hm! Stakkel! Men nu har vi jo da ogsaa nylig anskaffet en Papegøje til hende, ser du. Det ender natyrligvis med, at Hunden skræmmer Livet af Fuglen, naar den begynder med sin Bjæffen!«

»Hør nu, lille Mortensen, vær nu rigtig rar, og lad os faa den Hund for lille Thoras Skyld, hun vil blive saa glad ved den, det lille Skind, og hun har jo kun saa faa Fornøjelser«

»Ja, du forstaar godt at snakke, Motter, men ser du«

»Lærer Petersen har lovet Drengene en Hvalp,« afbrød Madammen, »han har en hel Redefuld, som han gerne vil af med, og de er ikke større end som saa« — her viste Madam Mortensen paa sin Haand — »som en lille Rullepølse, Fatter!«

Hvorledes Forhandlingerne videre er bleven ført mellem Ægteparret, derom melder Historien intet, men nok er det, at en skønne Dag holdt den omtalte lille, laadne Tamp alligevel sit Indtog paa fjerde Sal hos Skomagerfamilien.

Det var ganske rigtig bare en bitte, buttet Klump, der præsenterede sig paa fire smaa, skæve Ben; dens sorte, glinsende Pels var fin og fløjelsblød, den havde fremstaaende Øren, gule Pletter over Øjnene og en Smule stumpet Hale, der krøllede sig i Vejret som et betydningsfuldt Spørgsmaalstegn.

Naada! Sikken et Bras, der blev i Skomagerlejligheden! Børnene skreg, og den lille, syge Thora klappede i Hænderne, medens Madammen ganske ude af sig selv raabte: »Nej, hvor er den yndig, hvor er den yndig!« Det hjalp ikke, Mortensen maatte op af Kælderværkstedet og se den. Selv »Poppedrengen« tog Del i den almindelige Lystighed, hoppede op i sin Ring og skreg den ene Gang efter

den anden: »Tak, Tak!« Det var nemlig det eneste Ord, den havde lært at sige. Mester blev næsten ør i Hovedet af al den Summen og Skrigen, der lød omkring ham; men, hvor nødig han vilde, maatte han dog selv smile over det lille Dyrs snurrige Bevægelser.

»Nu har vi jo formelig et helt Menageri, ser du«, sagde han til Mutter, »men pas nu bare paa Hvalpen, Malle, for det er nok, at man skal betale Skat af Utusket, gnaver den Betrækket af Møblerne, eller kradser os Fjerene ud af Sengetøjet, saa er det bag efter at knække Halsen paa den.«

Tiden gik. Hvalpen, der var bleven døbt »Menine«, lod til at befinde sig ypperligt. Den sov i en Kurv med Pude ude i Køkkenet, blev kærtegnet i det uendelige, vasket, kæmmet og pudset, og altid, eller dog til de fleste Tider, opførte den sig saa artig, at i det mindste Mortensen ikke havde Grund til at beklage sig over den. I al Stilhed sørgede Madammen nemlig omhyggelig for at fjerne ethvert Spor af dens Optøjer; og det var i saa Tilfælde heldigt, at Mesters Værksted laa saa afsondret. Nægtes kunde det jo nemlig ikke, at Menine undertiden behandlede Karklude, Gulvmaatter og lign. paa en mindre hensynsfuld Maade, og sligt maatte naturligvis skjules; thi Mester var ikke at spøge med, naar han »fusede op«, og da Skomagerfamilien havde trange Kaar, var der heller intet at lade gaa til Spilde.

Men Krukken gaar saa længe til Vands, til den tilsidst kommer hankeløs hjem.

Det var en usalig Paaskelørdag. Mortensen havde travlt paa Værkstedet, Drengene var tagne i Besøg hos Moster Trine i Farum, og Thora var bedt ned hos en velhavende Familie paa anden Sal. Madammen gik i Byen for at gøre nogle nødvendige Indkøb til den forestaaende Højtidsdag, og Menine og »Poppe-drengen« var ene hjemme. Da Madam Mortensen paa Hjemvejen tilfældigt traf Madam Jensen i Gadedøren, og Kaffen just lige var færdig, saa tøvede hun lovlig længe borte. Ingen tænkte paa Menine, der laa derhjemme i sin Kurv og kedede sig gudsjammerligt, gabede og strakte sig. Det var allerede langt over dens sædvanlige Madtid, og da der ingen var til at underholde den, og dens smaa sorte Plageaander ikke lod den have Ro i Kurven, saa fandt den det hensigtsmæssigst selv at sørge for Underholdningen. Efter allerførst at have foretaget adskillige nødvendige Børstninger, begyndte den at undersøge de nærmeste Sager. Foreløbig besørgede den et Par af Madam Mortensens Karklude i Brændekassen, hvorefter den flængede hendes bløde, grønne Filtsko ud fra Ende til anden, uden i mindste Maade at tage Hensyn til, at det var Mortensens sidste Julegave til hende, fejede saa Køkkenet rundt i vild Fart med hendes røde Uldklokke, som hun uheldigvis havde ladet ligge paa en Stol. Efter at have forsynet nævnte Klædningsstykke med adskillige Lufthuller, søgte den hen til Dagligstuedøren, der stod paa Klem. Den fik med Let-hed kradset den op og gik nu paa Æventyr i den lille pæne Stue, Madam Mortensens berettigede Stolt-

hed. Hun var en proper Kone, det maatte man lade hende, og alt herinde var som »blæst«. Foran Sofaen laa et lille nydeligt Tæppe, som hendes flinke Fingre havde strikket af utallige smaa Klude og Garn af gamle, opløbne Strømper. Men det var smagfuldt ordnet efter Kludenæs Stof og Farve.

Menine fandt det ogsaa allerkæreste og begyndte en lystig Leg med det. Da det imidlertid ikke var beregnet paa Hundetænder, sagde det bare »sprat, sprat« til Legen, og de fine Klude og skøre Uldtraade fløj til alle Sider. Menine syntes, at det var morderligt Sjov, den blev ivrigere og ivrigere, sled i de sørgelige Rester med Tænder og Kløer, medens den gøede af fuld Hals. »Poppedrengen« blev urolig, hoppede op i sin Ring, svingede hurtig frem og tilbage et Øjeblik, men slog saa en Klo over i Staaltraaden og skævede ned efter den støjende Menine, der endnu havde et Par hele Klude tilbage, som den flittig bearbejdede. »Poppedrengen« for forfærdet frem og tilbage i Buret og skreg: »Ta-k, Ta-k!« Da sad just den sidste Klud fast i Menines Tænder.

Men straks efter hørtes der tunge Trin paa Trappen og en ivrig, noget højrøstet, men sørgløs Pladren. Det var Madam Mortensen, der kom hjem, fulgt af Fatter, der var saa elskværdig at bære den tunge Kurv for hende op ad de mange Trapper. Og veltilfreds med sig selv og hele Verden fortalte hun de sidste Nyheder, som Madam Jensen havde proppet hende med. Nøglen sattes i Laasen til den lille Forstue og drejedes om; men da grebes Menine i

samme Nu af en instinktmæssig Anelse, den luskede skyndsomst ud i Køkkenet og videre ind i et lille Hul, som benyttedes til Pulterkammer. Den fandt det raadeligst at forsvinde, til Stormen var drevet over.

Men hvo beskriver det Syn, der mødte det værdige Ægtepar, da det traadte ind i Dagligstuen? Der for Madammen en Skræk i Knæerne. Mortensen sagde ikke et Ord, han bare saa paa Malle, men det Blik glemte hun heller aldrig! Hun slog Hænderne sammen i Forfærdelse og kunde i Begyndelsen intet Ord faa frem, men endelig fik hun Luft:

»Ih, du forbarmende! Menine, Menine! Hvad har du gjort?«

»Ja, hvad har den gjort?« raabte Skomageren og drog i den yderste Forbitrelse ud i Køkkenet, hvorfra han vendte tilbage med den søndrede Uldklokke, Filtskoene og Madammens Køkkenforklæde.

»Se, se«, skreg han, gløred i Ansigtet af Arrigskab, »Karkludene vil jeg nu slet ikke regne, men, men« — og han pegede paa Ødelæggelsens Vederstyggelighed — »jeg skal, saa sandt jeg hedder Ditlev Mortensen, knuse hvert et Ben i dens syndige Krop!«

Han begyndte en ivrig Eftersøgen.

»Nej, hør nu Mortensen«, tog Madammen Ordet, »alting skal jeg finde mig i; skæld mig ud, saa galt du vil, slaa mig, om du vil. Men du prøver ikke paa at røre Hunden, det siger jeg dig, for du forstaar dig ikke paa at straffe saadan et lille Dyr, dertil er du

for haard i Hænderne, Mortensen, og det har dog ikke Menneskeforstand, husk vel paa det.«

Mortensen brummede noget om »Satans Kvindfolk« og »forbandet Hundekram«, men tog saa nogle raske Skridt mod Døren og forsvandt ned i sit »underjordiske Lukaf«, som han plejede at kalde Værkstedet, naar han var i ondt Lune. Men paa Tærskelen vendte han sig om. Saa vred havde Madammen ikke set ham i mange Aar, han formelig stammede:

»Det, det bli—bliver sidste Gang, ser du, forstaar du det Ma—malle!«

Hun ledte den hele Dag forgæves efter den lille firbenede Forbryder. Først om Aftenen fandt hun den i Pulterkammeret, hvor den havde skjult sig i en af Mortensens lange Støvler. Den hylede og peb, da hun trak den frem, som gjaldt det Livet, og det var ynkeligt at se, hvordan den skælvede over alle Lemmer. Hun klappede den og kælede for den, tog den saa hen foran det ødelagte Tæppe, viste den det og sagde meget strengt:

»Fy, fy! Menine maa aldrig gøre saadan noget mere, hører han? Fy, fy!«

Det lille Dyr blinkede med Øjnene og saa ulykkelig ud. Det skulde nok hjælpe, forsikrede Madammen, hun havde før haft med uopdragne Hundehvalpe at bestille.

Skønt det ikke blev den sidste Ærgrelse, Madam Mortensen fik af sin »lille laadne Tamp«, opførte den sig dog aldrig mere saa uartig, og den endte med

at blive alles erklærede Yndling tilsidst. Selv Mester maatte nu og da kæle lidt for den og klappe den, naar den kom springende imod ham, hylende og logrende, og slikkende hans begede Fingerspidser.

Men ingen holdt dog af den som den lille svage Thora, for hvis Skyld den ogsaa nærmest var bleven anskaffet. Hun var et spinkelt og sygeligt Pigebarn paa tolv—tretten Aar. Fra sin spæde Barndom havde hun været svag, led af en Lamhed i Ryggen og kunde hverken vokse eller trives. Kun med stort Besvær kunde hun gaa et lille Stykke Vej og maatte desaaarsag altid sidde indespærret deroppe i den trange Stue paa fjerde Sal. Stundom blev hun baaret ned ad de mange Trapper og lagt paa nogle Puder nede i den snævre Baggaard, naar Solen i de varme Sommerdage kastede sine velgørende og styrkende Straalebundter ind over de høje Huse og den kæmpemæssige Brandmur. Her laa hun saa i den lille stenbelagte, paa alle fire Sider indhegnede, Baggaard, hvor Luften vel var friskere end oppe i de smaa lave Stuer, men dog langt fra god. Her laa hun da og drømte, drømte om den store forunderlige Verden, der larmede og bruste deruden for, om de glade Børn, der kunde tumle sig i muntre Lege. Hun saa de fine smaa Piger med Skærf paa Kjolen, saaledes, som hun mindedes at have set dem ude i Frederiksberg Have, i Søndermarken eller Ørstedsparken, naar hendes Fader en enkelt Gang havde kørt hende derud en Søndag Eftermiddag i hendes lille Trækvogn.

Thora var et klogt Barn. Det var gaaet hende, som det er gaaet saa mange andre svagelige smaa, at Aanden var udviklet paa Legemets Bekostning. Hendes lille magre, altid saa blege Ansigt var ikke uden en vis Skønhed, trods det lidende Præg, der hvilede over det, og som især kom frem i de smertelig nedad vendte Mundvige. Men naar hun saa op paa en med sine store blaa Barneøjje, da fængslede dette sjælfulte, sørgmodige, men dog milde Blik, og naar hun saa smilede, da lagde der sig et eget Skær af Uskyld og Ynde over de fine Træk, der gjorde dette lille svage Væsen i høj Grad indtagende.

Tit og ofte, naar hun laa dernede i Gaarden, kunde hendes Sjæl dog ogsaa fyldes af et usigeligt Vemod. Det forekom hende da i saadanne Øjeblikke, at hun var saa uendelig fattig og ringe i Sammenligning med andre Børn og især med sine Brødre, de tre store kraftige Dreng, der struttede af Livsglæde og Sundhed og havde en Madlyst, der langt overgik Skomagerkonens Spisekammerforraad. Kunde hun dog bare ligesom Brødrene løbe frit omkring! Hun kom saa inderlig til at længes efter Bøgeløv og Fuglesang, efter at plukke sig Favnen fuld af alle disse brogede, sødtduftende Blomster, hun vidste skulde findes der ude i de store fjerne Skove, hun længtes efter engang at kunne boltre sig der ude i den friske, mosbløde Skovbund, stirre efter de drivende Uldskyer ude over Sundet og efter Sejlerne, der duvede derude for udspændte Sejl og gik paa de lange Rejser til fremmede Æventyrlande! Da græd

hun sommetider, naar disse Tanker og Billeder stormede ind paa hende, og da længtes hun, langt, langt bort, ud over den høje, stængende Mur.

Men siden hun havde faaet Menine, var Tiden ikke falden hende slet saa lang. Det lille Dyr havde fra første Færd af sluttet sig til hende med en næsten rørende Ømhed. Naar hun nu laa dernede i Gaarden paa sine Puder og var Vidne til dens utallige Pudsigheder, dens travle Leg og Trippen om, eller naar hun tog den i sine Arme og lagde dens lille Hoved ind mod sit, da følte hun, at hun ejede een Ven mere i Verden, og det en, som virkelig holdt af hende, og som var trofast fra Dag til Dag. Hun sørgede da ogsaa med den største Omhyggelighed for sin Yndling, mistede hellere selv, end at den skulde gøre det og gemte mangan Lækkerbidsken til den. Menine trivedes da ogsaa fortræffeligt og skinnede som en nyblanket Kakkelovn. Men heldigvis voksede den ikke meget. Den vedblev kønt at være, hvad Madam Mortensen altid havde ønsket sig: »en lille laadden Tamp.«

Værten, som ejede det store Hus, hvori, foruden Skomager Mortensen, en Mængde andre Lejere havde større eller mindre Lejligheder, boede selv i Stueetagen. Han var en gammel, gnaven Særling, der bestandig sad indmuret i sin elegante Lejlighed, opfyldt af Bitterhed og Harme mod den hele Verden. Hvem og hvad han var, vidste man ikke meget om. Det hed sig, at han var umaadelig rig; men det var ogsaa omtrent alt, hvad man vidste om ham. Rygtet

havde jo rigtignok fortalt, at han havde været Godejer, at han havde plaget Livet af sin unge, smukke Hustru ved sin Gerrighed og Skinsyge, og det hed sig almindeligt, at hans Egenkærlighed kendte ingen Grænser. Men ingen kendte ham, som sagt, ret, undtagen hans gamle Husholderske, der i over fem og tyve Aar havde staaet for Styret af Huset, men hun var lige saa tavs og utilgængelig som sin Herre. Hun passede sin Dont med den største Flid og Nøjagtighed, men søgte ikke Adspredelse uden for Huset eller Omgang med nogen.

Hr. Ejlersen, som Husejeren blev kaldt af alle, hørte til en Klasse af Mennesker, som egentlig slet ikke er sjældne i Verden. De har fra Ungdommen af kun elsket sig selv og tænkt paa sig selv og er derfor Tid efter anden bleven saaledes indespændt i Egenkærlighedens Ispanser, at de aldrig mere formaar at sprænge det. De har ingen Glæde i sig selv, og de taaler ikke at se andres. Venner er dem en Modbydelighed, Misundelsen noget bestandigt i deres Indre, og Mistænksomheden forgifter dem Livet.

Allerede i lang Tid havde Hr. Ejlersen haft et Horn i Siden paa Menine.

»Hvad Fanden mon Skomagerens vil have den Bjæffehund til?« sagde han til sin Husholderske. »Husk mig paa, at næste Gang, der skal skrives Kontrakt med Mortensen eller hvilke som helst andre Lejere, skal det forbydes dem at holde Hund.«

Han sad ved Vinduet og saa sig gal paa Dyret, naar det foretog sine muntre Spilopper nede i Gaarden,

og han blev nervøs, naar Thora, hendes Brødre eller andre af Gaardens mange Smaabørn jublede og klappede i Hænderne over dens morsomme Krum-spring. Ja, han vendte Øjet bort, naar han saa, hvorledes Thora trykkede det lille Væsen ind til sig og klappede det ømt. Han taalte overhovedet ikke at se nogen Ytring af Kærlighed; det var da for ham, som skulde der sprænges noget i hans Indre, og han kunde fristes til i Fortvivelse at rende Panden mod Muren. Muligt var der ogsaa megen Is derinde, som skulde smeltes, mange Jerikomure, der skulde falde, før Kærligheden fik Vækst i hans gamle, fortørrede og indsnævrede Hjerte!

Han var gigtsvag, og naar Solen skinnede varmt, gjorde han undertiden ligesom den svage, lille Pige, han rykkede ud i Varmen og Lyset, satte sig i sin magelige, polstrede Stol og lod sig af den gamle Huskolderske indsvøbe i tykke, uldne Tæpper.

Saa var det en venlig Dag i September, at han var gaaet ind, men han havde efterladt sine Tæpper i Stolen. Thora var just falden i Søvn paa sine Puder, og ingen lagde Mærke til Menine. Den havde imidlertid set Lejlighed til at faa fat i et af Hr. Ejlersens smukke, bløde Tæpper, som den nu forsøgte, om end med meget Besvær, at trække omkring i Gaarden, der just ikke alle Vegne var proper og ren. Dens smaa skarpe Tænder undlod heller ikke at give det visse uudslettelige Erindringstegn. Da Thora vaagnede, laa Hunden nok saa uskyldig ved hendes Side, og da Moderen i det samme kom for at bære

hende op, lagde ingen Mærke til hvad Skade, der var sket. Men da Husholdersken siden bragte Hr. Ejlersen det slemt medtagne Tæppe, regnede det ned over den nederdrægtige Hund med en Syndflod af Forbandelser; thi at det maatte være den, der havde ødelagt det, nærede han ingen Tvivl om, da der ikke fandtes andre Hunde i Gaarden; men han skulde vide at hævne sig paa Dyret, det var hans faste Beslutning.

Næste Dag blev Thora atter bragt ned i Gaarden; det gjaldt jo om at benytte den korte Eftersommer, forinden Kulden kom. Menine havde hun som sædvanlig med. Kort efter indfandt ogsaa Hr. Ejlersen sig paa sin Plads, hyllet i de kære Tæpper. Hver Gang Menine nærmede sig, brummede den vrede Mand og stirrede paa den med onde Øjne. Den mærkede snart Uraad og gav sig til at gø ad Hr. Ejlersen af fuld Hals. Det nyttede ikke, at Thora kaldte paa den; den blev mere og mere arrig, og da dens Fjende rejste sig fra Stolen og yderligere tirrede den, bed den forbitret i en Flig af Tæppet, som var faldet ned paa Jorden. Men ophidset til det hæftigste Raseri skreg Værten: »Jeg skal lære dig dit ondskabsfulde Kræk!« Og med Anspændelse af alle sine Kræfter svang han sin tykke, sølvbeslagne Stok i Luften og lod den falde sikkert og forfærdeligt mod Menines syndige Krop. To Gange ramte han, tredje Gang forfejlede han Slaget, og Stokken mistede sit sit Hoved. Han mumlede fremdeles noget mellem Tænderne, men hvad det var, kunde ikke høres for

Hundens hjerteskærende Hvinen. Den var trillet langt hen ad Stenbroen, og Thora, der havde været Vidne til denne uhyggelige Scene, skreg med ogklappede i Hænderne af Fortvivlelse. Den lille Hund slæbte sig hen til sin Veninde, pibende og rystende, af og til vridende sig i Krampetrækninger.

Det var rørende at se Pigens Smerte. Hun lod sin Haand kærtegnende glide hen over Menines skælvende Ryg, lagde dens lille Hoved ind mod sit, medens hun kaldte paa den med de ømmeste Navne. Den saa endnu engang kærligt op paa hende med de smaa trofaste Øjne og trykkede sig i Angest tæt ind til hende. Dødskulden gennemsitrede dens spinkle Lemmer, den gjorde nogle faa stive Bevægelser med Ben og Hale, Blodet piblede ud af Næse og Mund, den var død.

Men da brød den lille Pige ud i den smerteligste Klage; hun strakte Armene ud imod Hr. Ejlersen og raabte ude af sig selv:

»Hvor kunde De dog gøre det? Hvor kunde De dog gøre det? Min kære, gode, lille Menine! Aa—aa!«.....

Det var, som hendes sidste svage Kræfter brødes under denne lidenskabelige Graad; hun sank ned paa de haarde Sten, holdt Hænderne for Øjnene og græd,græd, en ustandselig, bitter Graad!.....

Hr. Ejlersen vidste ikke i Øjeblikket selv hvordan; men det var paa en Gang, som en varm, blød Haand tog et Tag i de støvede Strenges derinde paa

Hjertebunden. Han gik langsomt hen til Thora og forsøgte at rejse hende op.

»Lille Barn!« sagde han med en Blidhed i Røsten, man ikke skulde have tiltroet ham, »er du meget vred paa mig?«

Hun svarede ikke, men snoede sig ud af hans Arme og vedblev at græde med uformindsket Styrke. Da lagde han hende til Rette paa Puderne, knælede selv ned ved Siden ad hende og begyndte at tale til hende: bløde, milde, kærlige Ord, som han aldrig før havde udtalt over de strenge Læber. Da tav den lille Pige pludselig og saa op paa den rystende, stærkt bevægede gamle Mand, der laa foran hende som et Vrag. Han sank næsten sammen under det Blik, der mødte ham fra disse dybe, uskyldige Barneøjne. Der var hos denne lille Skabning noget saa rent og uberørt, som han aldrig før havde set, og der laa i Blikket en usigelig Sorg, en stille Bebrejdelse, en tavs Anklage, der skar igennem ham med Ordene: »Hvor kunde De dog gøre det? Hvor kunde De dog gøre det?«

Og alt det haarde, egenkærlige og ligefrem forstenede tøde med et op i det gamle Hjerte, og han kom til at græde som et Barn. Thora formaaede ikke at fremføre et Ord, men hun løftede sin lille magre Haand op og begyndte at stryge Taarerne bort fra den gamle Mands Kinder. Han trykkede hende ind mod sit Bryst, og hun græd stille, medens han anklagede sig selv paa det stærkeste.

Tilsidst bar han hende ind i sin egen Lejlighed. Dette Optrin havde kaldt saa godt som alle Husets forskellige Ansigter til Ruderne; kun Thoras Moder saa det ikke, da hun var gaaet ud, og Mester sad paa Værkstedet, der vendte til Gaden. Da Madam Mortensen om Aftenen ledsaget af Hr. Ejlersens Husholderske kom ind for at hente Thora, var denne og Værten gode Venner.

Dette var kommen uventet over den gamle Mand, kommen som en Himlens Styrelse. Han kunde ingen Hvile finde, da han om Natten laa paa sit Leje; Søvnens flygtede fra ham, men mange anklagende Røster kom i Stedet. Han gennemlevede i Erindringen sit svundne Liv, der havde bragt ham saa lidt af Solskin og Glæde. Han saa sig selv derhjemme som den af Faderen forkuede, af Moderen forkælede, ældste Søn. Han var udset til at overtage det gamle forgældede Gods og udrede sine Søsken. Han gyste tilbage for denne Tanke, men da var det, at han efter Faderens Død giftede sig med den rige Frøken Munck, der var meget forelsket i ham, men som han aldeles ikke brød sig om eller sympatiserede med. Hun var ti Aar ældre end han, og det blev en ulykkelig Forbindelse, uden Berøringspunkter og uden Spor af Forstaaelse. Han saa, hvorledes han mere og mere trak sig tilbage i Egenkærlighedens kolde Panser, hvorledes han tilsidst stødte ikke blot hende, men alle andre fra sig. De havde haft en lille Pige engang, og hende havde han elsket, hun vilde maaske have kunnet redde ham fra et fuldstændigt Livsforlis;

men hun var svag og sygelig. Alt, hvad Lægernes Kunst formaaede at udrette, var omsont. Saa rejste de til Fanø, for at hun kunde bruge Strandbade; men heller ikke disse virkede, og Døden truede for hver Time med at komme nærmere. Da ydmygede den stolte, haardhjertede Mand sig, og han stred, som fordem Jakob, med Herren i Bøn, i lange, søvnløse Nætter; men alt forgæves. Da øgedes Isen om hans Hjerte, og der arbejdede sig frem en vanvittig Trods i ham. Gud havde været haard; han skulde vise, at han kunde være lige saa haard og ubøjelig; aldrig en Bøn vilde han bede mere, aldrig en Tanke vilde han sende denne hjerteløse Gud, men han vilde gøre Oprør imod ham!

Den første Nat efter Barnets Død havde han tilbragt ude i Klitternes vilde Øde. Han havde kastet sig ned paa Sandet og ligget dorsk og sløv i flere Timer, uden anden Oplivelse end Vindens sagte, vemodige Hvislen i Marehalmens stride Straa. En ejendommelig Duft af vild Timian og gul Snerre mærkedes til alle Sider, og ligesom sløvede hans Sanser. Neden for laa Havet, det store endeløse Hav, og rullede sine vældige, bringebrede Bølger ind mod Land. Saaledes var hans eget Liv: en hvileløs, uroesfuld Bølgegang. Men i Dybet lød der »bristende Hulken og kvidefulde Suk.« Hvor var der Fred at finde?

Da de atter sad derhjemme paa den gamle Gaard, vilde det slet ikke gaa mere; tunge Minder rugede i Sjælene, grelle Dissonanser mærkedes daglig, men de

løstes ikke op i nogen forsonende Harmoni, og med Gru saa han Fremtiden i Møde. Forholdet blev mere og mere tilspidset, det var som bare Is. Da var det, at Hustruen begyndte at hoste, og i Løbet af et halvt Aar var hun reven bort. Han solgte Godset, og da Tiderne var gunstige for Salg, og han virkelig havde forbedret det betydeligt, fik han en stor Formue, som han igennem Aarene havde øget betydelig.

Han gennemlevede alt dette hin Nat, og han kom til at se sit eget Liv i al dets Fattigdom og Indholdsløshed. Men det skulde blive bedre, han skulde rejse sig nu; den lille Thora havde frelst ham. Fra den Dag af var Thora hver Dag nede hos Hr. Ejlersen i hans prægtige Lejlighed. Hun fik omhyggeligt Lægetilsyn, kraftig Kost og varme Klæder, og hun levede mere og mere op, kunde begynde at gaa omkring ved Hjælp af en Stok, og Lægen nærrede godt Haab om hendes fuldstændige Helbredelse. Hr. Ejlersen holdt de Løfter, han havde givet hin Nat, da han stod Ansigt til Ansigt med sit tidligere Liv, han blev virkelig efterhaanden en anden, medgørlig, god og mild, menneskevenlig og velgørende mod fattige og nødlidende. Stundom kunde der nok endnu komme Udslag af det gamle, haarde Væsen og af den stygge Mistænksomhedens Aand. Men hver Gang Thora saa paa ham med sit varme, uskyldige Barneblik, virkede det som et Toneløb over de bedste og dybeste Strenge i hans Indre.

Men Begivenheden havde rystet den gamle Mand saaledes, at han ikke ret kunde forvinde det igen;

han skrantede mere end nogen Sinde før og maatte henad Foraaret stadig holde Sengen. Thora plejede og passede ham, for saa vidt hendes Kræfter slog til; men han blev svagere og svagere. Foraaret var kommen, grødetungt og forjættende, ringet ind af tusinde glade Fuglerøster; men Hr. Ejlersen stundede fra den gryende Vaar til den sidste, lange Hvile. Thora maatte læse for ham og af og til synge en Salme. Glemte Ord fra Barneaarene randt ham i Hu, Stumper af Bønner og Evangelier, løsrevne Salmever og Sakrament-Formularer! Men han var glad derved, og naar Thora læste en Bøn for ham, sagde han Ordene efter, ganske som han havde gjort som lille Dreng. Han havde opsat sin sidste Vilje: Halvdelen af sin store Formue skænkede han til velgørende Stiftelser og Halvdelen til Thora Mortensen, der tillige skulde arve hans Ejendom. Den gamle Husholderske blev ogsaa rigelig betænkt, men da hun var gammel og svag, skulde den Del af Kapitalen, hun maatte efterlade sig, ligeledes tilfalde Thora.

Skomager Mortensen og hans Kone kunde ikke komme sig af deres Forbavselse, da de erfarede Indholdet af Hr. Ejlersens Testamente, der saaledes paa een Gang gjorde deres lille svage Thora til en rig og uafhængig Husejerske.

»Det havde jeg ikke troet, Motter,« sagde han, »men ser du, det er Styrelsen, du.«

Men Madammen tog ham med en vis Selvfølelse i Armen og sagde: »Ja, ved du hvad, lille Fatter, den Gang var jeg sandelig den klogeste, da jeg fik

i Sinde at holde Hund; hvem var det vel, der trak paa Næsen ad den?»

»Husker du Tæppet, Motter?»

»Aa—aa!»

»Og Uldklokken og Morgenskoene?»

»Ja, det har jeg saamænd hørt tit nok,« svarede hun. Men den lille Thora stod for sig selv, stille hensunken i sine egne Tanker, saa sagde hun bevæget, idet hun tørrede en Taare bort: »Stakkels lille Menine!»

Høje Tanker.

Det var for at undersøge nogle gamle Sager af historisk Interesse i Godsarkivet og for at gøre Uddrag af et Par sjældne Værker i det righoldige Bibliotek, at jeg var kommen derover. Det var med ejendommelige Følelser, jeg atter gensaa disse Egne, som jeg ikke havde besøgt i otte lange Aar, men hvor min lykkelige Barndom var henderunden. Her havde min Fader været Præst i mere end fem og tyve Aar, og jeg kendte hver en Plet og hvert et Træ til alle Sider. Otte Aar kan i vor rask fremadskridende Tid forandre saa meget, slette det gamle Præg ud og paatrykke alting et andet Stempel. Men her paa disse stille Steder, i en slig Afkrog af Jylland, saa langt borte fra Civilisationens Brændpunkt, var alt endnu ganske saaledes, som da jeg sidst forlod det. Jeg lod mit Øje dvæle i disse Om-

givelser med et eget Velbehag. Her laa de mine mange Barndomsminder, kære og kendte, tittende frem alle Vegne ligesom blinkende Perler mellem frodiggrønt Græs. Jeg nikkede til dem, levede i Tanken det svundne om igen; og forunderlig betagende virkede disse Minder nu, da den mellem-liggende Tid havde omgivet dem med en egen straalende Nimbus.

Paa Lyng Bakke standsede jeg min Kusk og bad ham køre langsomt videre, medens jeg selv steg op paa den højeste Top, hvorfra der frembød sig et storartet Rundskue ud over hele Omegnen. Til den ene Side havde jeg Lyng Kirke, som laa der saa hjemlig og velbekendt, med sit høje, takkede Taarn og sine hvide Mure gnistrende i Lysvældet. Mod Syd saa man ud over uhyre Mosedrag, dybt nede under en. De laa der endnu, som da jeg var Barn, i den samme trøstesløse Ødhed, dannende en vældig sortebrun Flade, spættet med Pletter af hvidgraat, vissent Græs og med Pytter af blæksort Vand. Hist og her fremdukkede en enkelt lille Fattigrønne i en Smule firkantet Have med et Par forpjuskede Popler til Læ og et risflettet Gærde til Grænse. Og der langt ude i Vest øjnedes en mørk Linie i Synskredsen; den antydede, at her ude begyndte Hedens udstrakte melankolske Storvidder! Men lige foran mig i Øst saas gennem en bred Udbugning i Skoven det gamle Herresæde Krognæs, som var Maalet for min Udflugt. Det var et ægte, uforfalsket Stykke Middelalder, denne ærværdige Borg, med sine alvorlige, mørkerøde

Mure, sine talrige, men ulige store Vinduer og sit høje, kobbertækkede, grøntskinnende Taarn, der tegnede sig skarpt mod Horisonten og med sit slanke Spir pegede op mod en dybblaa Sommerhimmel, hvor en enlig hviduldet Sky drev om i forladt Ensomhed. Neden for den Skraaning, hvorpaa Slottet laa, bugtede sig en anselig Indsø, dagblaa blinkende, kranset af store Skove til alle Sider.

Jeg havde altid fundet, at der var en velgørende Fred og Stilhed udbredt over denne romantisk skønne Egn, og heller ikke i Dag manglede den, men paa-virkede som sædvanligt mit modtagelige Sind Men jeg rev mig endelig løs og gav mig til at gaa langsomt efter Vognen nedad mod Krognæs, hvor jeg nu vilde slaa mig ned for længere Tid, men hvor Forandringerne utvivlsomt var kendeligere end i Naturen uden om.

For et Aars Tid siden var den gamle Kammerherre død, og Krognæs var gaaet i Arv til hans eneste Datter, Frøken Friede, en Pige paa nu seks og tyve Aar. Den gamle Godsforvalter, min afdøde Faders mangeaarige Ven, havde nogen Tid efter skrevet et Brev til mig, hvori det bl. a. hed: »Her er bleven sælsomt stille paa Krognæs, siden Kammerherrens Død. Den store Park genlyder ikke mere af glade, ungdommelige Røster og kaad Latter. Kun nu og da ses en enlig sørgeklædt Dame gaa langsomt gennem de gamle Alleer, eller sammen med sin Selskabsdame foretage en længere Udflugt til Skovene.

Det er Kammerherrens eneste Datter, der endnu ikke er forlovet«....

Nu skulde jeg altsaa snart gense hende; men hvorledes vilde hun tage imod mig?

Da jeg for otte Aar siden forlod mit Barndomshjem i Lynge Præstegaard, efter at have begravet min Fader, var hun kun atten Aar gammel, og jeg var tyve. Der havde altid hersket et ligefremt og fortroligt Forhold imellem os. Hun var Veninde af mine Søstre og var kommen saa at sige daglig i mit Hjem, der jo laa ganske tæt ved Herregaarden. Hun havde fulgt mig paa mangfoldige Spadsereture og især deltaget i mine botaniske Ekskursioner gennem de store vidtstrakte Skove, der paa en Strækning af flere Hundrede Tønder Land omgav Krognæs. Vi alene havde vidst, hvor den lille Maanerude og den sirlige Kobjælde voksede; jeg huskede endnu saa tydelig Stedet, hvor jeg havde vist hende den gule Barsvælgs smukke, hvidmarmorerede Blade og Sommerkonvalens rosenrøde Klokker!

Dengang havde jeg kaldt hende slet og ret Friede, eller, naar der var særlig Grund dertil i fremmedes Paahør, Frøken Friede; og hun havde ganske ligefremt kaldt mig for Alfred. Men i den mellem-liggende Tid var jo adskilligt forandret. Hun var nu den rige, uafhængige Besidderinde af Stamhuset Krognæs med tilhørende Godser; og som »overordentlig« Stiftsdame i Vallø tilkom der hende nu Prædikat af »Deres Naade«. Det var jo tvivlsomt, hvorvidt jeg under de nuværende Forhold atter kunde

komme til at føle mig vel tilpas i Frøken Friedes Selskab.

Dette havde dog ogsaa en dybere Grund.

Skønt jeg ikke selv forstod det nu, havde jeg dog engang vovet at sætte hende som Maalet for min Ungdoms Higen og Drøm. Min Fader havde sagt om mig, at jeg havde »høje Tanker«. Muligt var de ogsaa for høje; men jeg havde ikke kunnet lade være med at tænke dem. Frøken Friede var bleven mig kær frem for alle, og jeg elskede hende uegennyttigt, rent, ikke med den saa almindelige letvakte og hurtig henvejrede Ynglingebegejstring og overfladiske Beundring. Tværtimod, jeg elskede hende med en for min Alder ualmindelig Alvor og Inderlighed. Jeg fandt hos hende saa meget af det sande menneskelige, som jeg værdsatte, fordi jeg følte, at dette levede i mig selv. Der var en fælles Væsensoverensstemmelse, paa hvilken jeg turde tro, at der kunde bygges et sandt og sundt menneskeligt Samliv, trods den store Forskellighed, der gjorde sig gældende i vore ydre Livsvilkaar.

Frøken Friede havde tidlig mistet sin Moder, og den gamle Kammerherre havde for en stor Del ladet hende følge sit eget Hoved, og da hun var en fribaaren Natur, der helst undveg Tvang og konventionelle Hensyn, saa lykkedes det aldrig — i hvert Fald ikke under Opvæksten — at faa hende spændt ind i Formernes stramme Snørliv. Hun var naturlig og ligefrem, ærlig og sand helt igennem, men vistnok slet ikke en Dame *comme il faut*! Og just derfor

vovede jeg at nære de »høje Tanker«, saa meget mere, som det forekom mig, at hun altid traadte mig i Møde paa en saadan Maade, at varmere Følelser maatte ligge til Grund derfor.

Alligevel skiltes vi ad, uden at jeg fik sagt hende noget af alt det, som laa mig paa Hjerte. Havde hun, saa ung hun var, nogen Anelse om Styrken af min Kærlighed? Dette Spørgsmaal havde ofte beskæftiget mig i den senere Tid; men nu forekom det mig i Grunden som en aldeles sindssvag Tanke, at jeg virkelig for Alvor havde turdet hæve mine Øjne til den sidste Ætling af den forðum saa ansete og mægtige Slægt Lillienstjerne. Med den gamle Kammerherre, Frøken Friedes Fader, var nemlig den mandlige Linie af Slægten Lillienstjerne uddød i Danmark. Hvad var naturligere, end at der nu søgtes knyttet en ægteskabelig Forbindelse med en Ætling af en fremragende Adelsslægt, og der vilde selvfølgelig fra Slægts og Venners Side blive arbejdet ihærdigt paa at bringe en slig standsmæssig Forbindelse i Orden. Medens den ene Tankerække jagede den anden i mit Hoved, var jeg naaet den store Allé, som førte op til Krognæs, og her ventede Vognen paa mig. Faa Øjeblikke efter holdt jeg for Hoveddøren, hvor en Tjener modtog mig og førte mig ind i Vestibulen.

Det varede ikke længe, før Frøken Lillienstjerne indfandt sig for at hilse paa mig. Hun havde aflagt sin Sørgedragt og var iført et let, lyst Sommertoilette, der klædte hende fortræffeligt og gjorde hende en hel Del yngre, end hun virkelig var. I øvrigt fandt

jeg hende ikke væsentlig forandret i disse otte Aar. Hun havde endnu ganske den samme lyse Lød, det samme fyldige, mørktblonde Haar og de kraftig tegnede Brynbuer. Alle Konturer og Former havde blot faaet mere Fasthed. Den smallæbede Mund havde fremdeles dette uforlignelige Smil, der lysnede saa velgørende over hendes intelligente Ansigt og mildnede dets lidt for skarpt skaarne Linier.

Hun modtog mig yderst venligt, bød mig et oprigtigt Velkommen med Ønsket om, at jeg i et og alt maatte komme til at befinde mig som hjemme.

»Det er rigtignok meget længe siden, De har været her, Alfred,« sagde hun oprømt, »hele otte Aar! Ja, De kan tro, at jeg husker det godt. Men nu skal det ogsaa blive rart at tale sammen engang igen og opfriske de gamle Minder.«

Denne ligefremme Modtagelse kunde ikke andet end glæde mig. Jeg saa, at hun endnu havde det samme hjertelige, fordringsløse Væsen, og jeg slog desaaarsag straks en tyk Streg over den »overordentlige« Stiftsdame, og kaldte hende Friede, saa meget hellere, som det jo dog paa ingen Maader var i »Naadens« Sol, jeg ønskede at bade mig.

Ifølge det omtalte Brev fra Godsforvalteren havde jeg nærmest ventet at finde Frøken Friede alene, eller dog blot omgivet af sin Selskabsdame, den lille kloge og energiske Frøken Blom, der alt i flere Aar havde været om hende. Men tværtimod fandt jeg hende som en anden Penelope omgivet af en hel Skare Bejlere, blandt hvilke i hvert Fald de

to ikke gav de ithakaiske noget efter, hvad Overmodet angik. Det var væsentligst unge Herrer, der havde til Opgave at redde Æren og Eksistensen ved et »godt Parti«. Da jeg en Times Tid efter min Ankomst traadte ind i den store Havesal, hvor Husets Gæster altid plejede at samles om Sommeren, præsenteredes jeg for en hel Række af disse Herrer. Der var en formelig Skala, af for mig mere eller mindre kendte Navne, fra Aristokratiets Kredse: Hofjægermester Løvenkrone, Premierløjtnant v. Heiden, Baronerne v. Barth og Refeldt, Kammerjunker Ehrenfeldt o. fl.

Foruden Selskabsdamen, Frøken Blom, og Frøken Friedes Tante, den gamle Gehejmerraadinde v. Lücken, var der endnu kun een kvindelig Gæst, den svenske Frøken Selma Halling, en intelligent og meget livlig Dame, men temmelig stedmoderlig behandlet i Henseende til Legemsskønhed. Naar jeg endnu nævner Frøken Friedes Værge, Gehejmerraad v. Lücken, har jeg gjort Rede for det Selskab, der denne Sommer havde slaaet sig ned paa Krognæs. Premierløjtnant v. Heiden laa i Garnison en Mils Vej borte og red et Par Gange ugentlig ud til Krognæs; Baron Refeldt ejede en lille Gaard i Nabosognet og kom næsten daglig. Baron v. Barth havde lejet sig ind paa en ledig Proprietærgaard i Sognet, medens Hofjægermesteren og Kammerjunkeren var Stamgæster for Sommeren paa selve Gaarden.

Efterhaanden som jeg fik Lejlighed til at samtale og spadsere med Frøken Friede, vakttes alle varme

Følelser atter for hende med forøget Styrke, og de gamle »høje« Tanker kom igen. Jeg var rigtignok kun en fattig juridisk Kandidat — fra Efteraaret af simpel Assistent i et ministerielt Kontor — men jeg formaaede ikke at dæmme op for denne brusende Elv i mit Indre. Jeg forfulgtes overalt af hendes Billede, det prægede sig fastere og fastere i min Sjæl; jeg evnede ikke at rive det ud og slænge det fra mig. Som en drømmende, tungsindig Elsker sværmede jeg om i de store Skove, og tit og mange Gange nynnede jeg for mig selv den gamle, sørgmodige Folkevisen:

»Jeg gaar i tusind Tanker
og elsker den, jeg ej kan faa!«

Jeg kunde næppe udholde at se alle disse kurgørende Herrer omkring Friede, og jeg følte, for hver Gang hun viste en eller anden en særlig Opmærksomhed, denne nagende, alt fortærende Skinsyges Kvaler, der mærkes som et ligefremt legemligt Ildebefindende, som en usigelig Tynge over ens Bryst. Jeg havde altsaa forøget Friernes i Forvejen alt for talrige Kreds; men jeg kunde ikke nægte, at Sammensætninger som Løvenkrone-Lillienstjerne, eller Refeldt-Lillienstjerne o. lign. unægtelig havde en langt mere tiltalende og ægte Klang, end om man til Frøken Friedes ældgamle Patriciernavn føjede et af saa plebejsk Oprindelse som mit eget Navn Brandt. Ja, at det overhovedet kunde ske, det stred jo absolut imod enhver fornuftig Betragtning. Men naar hun

saa med sit blide, forførende Smil, med dette ejendommelige, lidt tungsindige Blink i Øjet og sine bløde, dæmpede Ord havde ildnet Haabet i mit Indre, og jeg da i stille Aftener dvælede ved Søen eller paa Altanen, alene, kun med den høje Himmel over mig og de sitrende Stjerner flakkende Blaalys til Vidne, da klang i saadanne Stunder Digterens dristig skønne Ord gennem min Sjæl:

»Over Bord med Fornuftens Ballast kun,
kan hænde, jeg sejler min Skude paa Grund,
men saa er det dog dejligt at fare!«

Jeg var — som det »ikke fødte« Medlem i den Kreds, der samlede sig om Frøken Friede — efterhaanden kommen til at indtage en særegen Stilling. Man betragtede mig som det »gode Hoved« og viste mig alt skyldigt Hensyn, ja, gjorde mig endog til sin fortrolige, hvilket for saa vidt var ret naturligt, som det ikke kunde falde nogen af disse Herrer ind, at jeg blot et eneste Øjeblik turde hæve mit Øje saa højt som til den sidste Bærer af Navnet Lillienstjerne. Skønt de alle, hver for sig, forsikrede mig, at de var dødelig forelskede i Frøken Friede, vidste jeg dog meget godt, at de alle stillede deres Garn med den bestemte Hensigt at fange en Guldansk, og det harmede mig at tænke paa, at den Kvinde, jeg agtede og elskede højest af alle, skulde blive et Offer for disse, i det mindste i mine Øjne, uværdige Lykkeriddere, der var lige saa blottede for Aand som for Pengé.

Jeg lærte snart mine Medbejlere at kende. De

var allesammen saa lige ud ad Landevejen. Naar vi var samlede, enten i Havesalen, eller paa Terrassen uden for, og Samtalen kom i Gang, var det Synd at sige, at de lagde nogen stor Intelligens for Dagen. Jeg forsøgte ofte at give Tankeudvekslingen en højere Retning; men man var paa ingen Maade æstetisk i denne Kreds, eller særlig idealt anlagt. Kun Friede, hendes Selskabsdame og Frøken Halling deltog med Interesse i den Art Samtaler og kunde give et virkeligt Bidrag til dem. Gehejmeraadinden havde kun een Passion: den at tale om adelige Slægtsforbindelser, og saa nøjagtig kunde hun oprede gamle Anerækker, at hun bogstavelig var som et levende Adelsleksikon.

Men hvad var iøvrigt Herrernes Konversation? En evindelig Snakken om Heste, Hunde, Væddeløb eller anden Sport, stundom en overfladisk, politisk Diskussion med skarpe Domme over hver en Ytring af Frisind. Hvad var i Grunden deres Historie? En adelig Jægersaga skreven paa Væggene med Hjortegevirer! Men hvor var den levende Deltagelse for Kunst, Litteratur og Videnskabelighed, for Kirke og Skole? Hvor var den varme Interesse for alle de store, brændende Spørgsmaal, som bevægede det urolige Samfundsbryst? Jeg mærkede lidet eller intet dertil. Men derimod var de utrættelige i at gøre Kur, hver paa sin Vis: Baron v. Barth gaaende lige paa, med vamble Artigheder og dumme Smigrerier, ham var der ingen Fare for; Baron Refeldt stille afventende og kløgtig hidsende sine Mejbejlere til

den yderste Grad af Skinsyge, for om muligt at faa dem til at begaa Dumheder; Hofjægermesteren køligt tilbageholdende og dog med et Skær af fin Erotik, Kammerjunkeren, der var den klogeste, beskeden, tilsyneladende ligegyldig og dog altid artig, opofrende! Han var bestemt farligere end alle de andre. Men i øvrigt kunde jeg ikke andet end beundre den fuldendt fine Takt, hvormed Frøken Friede forstod at bevæge sig mellem alle disse kurgørende Kavallerer.

I Sommerens Løb havde jeg ofte Lejlighed til at være alene sammen med hende. Vi havde foretaget baade Ride- og Spadsereture sammen, ja, endog saa smaat begyndt at botanisere som i gamle Dage. Der havde saaledes været Lejlighed nok til fortrolig Tankeudveksling, men alligevel kom jeg hende aldrig nærmere den ene Dag end den anden. Der var noget uklart i vort Forhold. Hun maatte vide, at jeg elskede hende, det kunde ikke slaa fejl; men hver Gang jeg troede mig Maalet nærmest og ligesom et Øjeblik dvælede i rig Forventning, kunde hun i næste Nu være mig saa uendelig fjern, saa jeg aldrig fik samlet mig sammen til ganske at lægge mine Følelser for Dagen, aldrig fik talt fuldt ud. Det blev kun til halve Forklaringer, halve og let tilslørede Erklæringer, der aldrig bragte noget Resultat. Og saa var der ofte over hende en Alvor, en vemodsfuld, tungsindig Stemning, som jeg ikke tidligere havde kendt, og som jeg ikke formaaede at give Forklaring af. Midt i et Smil kunde pludselig en smertelig Trækning bevæge den fine Mund, og der kunde lægge sig som en Skygge

over hendes Aasyn; saa faldt hun i Tanker og kunde sidde lig en Drømmerske, stirrende hen for sig, som drog fjerne, sørgmodige Syner hende forbi. Men jeg kendte de Ord, som kunde gøre hende glad, og efter hendes eget Udsagn kunde jeg tale med hende som ingen anden. Hvorfor da bestandig hige uden at finde Hvile? Hvorfor bestandig svæve mellem Haab og Frygt?

En af de sidste Dage, jeg tilbragte paa Krognæs, var jeg gaaet ind i det gamle Gravkapel paa Slottet. Det var henimod Aften, og den synkende Høstsol kastede sit matgule Skær ind over de gamle Sarkofager, der gemte saa mange ansete Repræsentanter for Familien Lillienstjerne. Her stod de i underlig Blanding: Marmorkister, kolde og stive som de gamle Riddere, der hvilede deres muldne Ben deri, sorte fløjlsbetrukne Kister med Sølvornamenter eller Kobberblik, massive Egetræes Kister med Sølvplader. Med ejendommelig Vemod, som uvilkaarlig melder sig i slige Omgivelser, saa jeg paa alt dette, paa de gamle, falmede Silkefaner, der hang ned fra Loftet, paa de visnede Palmegrene og Kranse ved Foden af Kisterne. Jeg læste en og anden Indskrift: »Her hviler ærlige og velbyrdige Mand, Tage Aksel Lillienstjerne, Herre til Krognæs o. s. v. Paa en med rige Sølvornamenter beslaaet Kiste læstes: »Her nedlagdes Støvet af den højædle og velbyrdige — i Livet saa lykkelige, i Døden saa salige Frue — Fru Friede Sofie Lillienstjerne, født Komtesse Beulwitz, salig Jørgen Lillienstjernes til Krognæs, Skovsbo,

Søholm o. s. v.* Nedenunder stod følgende Lovtale:
»Den kærligste og elskeligste Hustru, den ømmeste, mest opofrende Moder for sine syv Børn, den dydsirede og fromme Matrone, alle gode Dannekvinders Æremønster«.

Det var denne tyske Dame, som Friede var opkaldt efter. Jeg kom derved til at tænke paa hende. Her vilde formodentlig ogsaa hun engang blive lagt til den sidste Hvile og en Indskrift betegne hendes Kiste for Efterverdenen. Men at hun nogen Sinde skulde knytte sit Navn og sin Skæbne til mig, var det dog ikke Vanvid at tænke derpaa? Og skulde jeg selv engang finde en Plads i Krognæs's gamle Slotskapel? Nej, dette var umuligt; og dog faldt jeg atter hen i de samme urimelige Tanker, for jeg elskede Friede, og jeg kunde bringes til Raseri, naar jeg i mine stille Timer tænkte paa Sværmen, der omgav hende og især paa Kammerjunkeren, som i sin hyklede Beskedenhed — saa syntes det — vandt større og større Yndest hos hende. Saa fuldstændig optaget var jeg af mine egne Tanker, at jeg slet ikke lagde Mærke til, at Døren sagte blev aabnet, og at Frøken Lillienstjerne traadte ind med en prægtig Krans af friske Roser til sin Faders Kiste. Jeg havde taget Plads paa en gammel Ligsten, der var lagt frem midt paa Gulvet, oven paa flere andre, og jeg opdagede ikke den indtrædende, før hun stod lige foran mig. Det var ikke langt fra, at hendes uformodede Komme fremkaldte en let Skælven hos mig i Øjeblikket, saa brat var mig dette Møde.

»De dvæler blandt de døde, Alfred«, sagde hun alvorlig, »jeg har savnet Dem i Eftermiddag, og De undveg Middagen. Jeg troede, at De tog Afsked med mine smukke Skove, men mindst af alt ventede jeg at finde Dem blandt Grave.«

»Jeg havde Lyst til engang igen at se dette gamle Gravkapel, som jeg blot dunkelt mindes fra min Barndom«, svarede jeg; »jeg havde Lyst til at sige Farvel til hvert Sted her, hvor jeg har levet mit Livs lykkeligste Timer.«

»Man bliver vemodig mellem Ligstene og Grave«, ytrede hun, »her er for lidt af friske Livspust her.«

»Ganske vist«, svarede jeg, »men jeg tror dog, at det er Afskeden, der gør mig vemodig i dette Øjeblik. Det er utvivlsomt den sidste Gang, jeg gæster Krognæs, og De ved bedst, hvilke dyrebare Minder, der for mig knytter sig til dette skønne Sted.«

»Ja, De er vemodig stemt, Alfred, jeg har mærket det længe«, sagde hun; »De er ikke mere livlig og glad, som da De for tre Maaneder siden kom hertil. Hvad er Skyld deri? Vi er da vel aldrig blevne Uvenner? Jeg giver meget nødig Slip paa gamle Venner, og det bedrøver mig, hvis De ikke har befundet Dem vel herovre.«

»Kære Frøken«, gensvarede jeg, »tro endelig ikke, at jeg kunde vredes paa Dem. Aldrig i Verden! Jeg har befundet mig ualmindelig godt herovre; men jeg maa nu alligevel bort herfra. Den Luft, jeg indaander her, er ikke sund for mig, og det Selskab, der samles her paa Krognæs, er dog i Længden ikke

Selskab for mig, dertil fjerner vore Interesser sig for meget fra hinanden.«

»Men derfor behøver det jo da ikke at blive sidste Gang, De gæster mit Hjem; og Selskabet vil jo ikke for evig være samlet om mig«, bemærkede hun let smilende.

»Aa, nej«, svarede jeg, »men ret nu overtager jeg jo en Gerning, som vil lægge Beslag paa mig andetsteds,..... og De,..... ja, De bliver vel snart gift,..... og saa er det jo ikke saa sikkert, at jeg..... at jeg atter finder Glæde i at komme til Krognæs, hvor mine bedste Minder nærmest knytter sig til Samlivet med Dem, kære Friede».....

Jeg mærkede godt, at jeg talte med en fremmed Stemmeklang; jeg var bleven bevæget, og jeg forstod kun slet at skjule det. Hun mærkede det ogsaa godt..... Jeg stjal mig til at se paa hende, som hun stod der, rank som en Statue, seende ud af de gamle, blyindfattede Vinduer. Gennem de smaa, af Solen forbrændte Ruder, der var grønne som irret Kobber, faldt Aftenskæret ind og lagde en gusten Farve-tone over hendes smukke Ansigt. Trods dette skimtede jeg dog, hvorledes Rødmen steg op i hendes Kinder, medens Øjet let duggedes. Hun kunde ikke faa sagt noget i Øjeblikket; men det varede kun kort, saa var hun atter fuldkommen rolig. Hun ejede denne store Selvbeherskelse, som saa mange fornemme Damer besidder, og som tit forhindrer andre fra at trænge til Bunds i deres Karakter.

»Det er aldrig værd at tage saa sikre Bestemmelser for Fremtiden«, begyndte hun omsider, »De ved nok, »at man aldrig skal sige aldrig.« Lad os heller ikke tale om Forandringer her paa Krognæs for det første..... De vender saamænd nok tilbage igen ad Aare, hvi skulde De ikke gøre det? Vi er jo dog gamle Venner, og jeg giver ikke saadan uden videre Afkald paa Dem«.

Mit Blik hvilede forskende i hendes. Jeg vilde læse deri. Men hun kneb Øjenlaagene sammen imod Vesthimlens stikkende Lys. Der var intet Svar paa mine Spørgsmaal, ingen kvægende Læskedrik fra Kærlighedens friske Kildespring. Bestandig maatte jeg sukke med Digteren:

»Jeg dør af Tørst, skønt jeg er nær ved Kilden.«

En Stund kæmpede jeg med mine Følelser, uden at kunne finde Ord for mine Tanker, men endelig fik jeg sagt:

»De havde fuldkommen Ret før, kære Friede, naar De sagde, at der var noget i Vejen med mig. De ved ikke, hvilken melankolsk Drømmer, jeg er bleven, De ved ikke, hvilken Tomhed, der fylder min Sjæl, hvilken vingetræt Længsel, hvilket solfattigt Haab, jeg huser herinde! Kun een kan føde Lykkens Foraar paany, kun een kan atter ildne det livstrætte Hjerte..... Men De forstaar mig vist ikke mere, Friede, jeg taler som en syg, og jeg keder Dem kun med mine Jeremiader«.....

Hun gjorde virkelig Mine, som vilde hun gaa...

Men da sprang jeg op og greb hendes Haand, ikke egentlig for at byde hende Farvel, men for helt og fuldt engang at aabne min Sjæl for hende, for at sige hende, hvad der nu i mange Aar havde ligget og ulmet derinde uden at kunne finde hørlige Ord: at jeg elskede hende, dybt, rent, inderligt, højere end selve Livet! Men endnu inden jeg havde faaet sagt et Ord af alt, hvad der laa mig paa Hjerte, gjorde hun en lille utaalmodig Bevægelse, hvorved hendes Blik kom til at hvile forskende i mit, og nu stod hun atter der, væbnet med denne for hende saa ejendommelige »Holden paa Afstand«. Jeg forvirredes og fik bare sagt hende en dum, kejtet Tak paa en lige saa klodset som intetsigende Maade. Muligvis fandt hun ogsaa, at et Gravkapel, hvor alt mindede om Død og Forkrænkelse, var et lidet passende Sted til at modtage en Kærlighedserklæring for Livet. Hun gik bort og lod mig alene tilbage mellem de kolde Marmorkister og støvede Epitafier.

Skumringen tiltog, og jeg forlod Kapellet, styrende min Gang langs Søen til de store Skove, hvis Toppe endnu havde et svagt Skær af hin sarte Gyldenlød, som Høsthimlen efter Solnedgang meddeler til alle Genstande. I Lyng Kirke havde man lige ringet til Aftenhvile, og der bølgede endnu som en svag Efterklang af de klare, lydfulde Malmtoner i den stille Luft. Jeg vedblev at gaa langt ind i den store »Dyrehave«, hvor hist og her en skræmmet Hare eller Raa sprang op og ilte med Hast gennem Purlekrat og Underskov, men hvor ellers intet afbrød den store, øde Stilhed,

der herskede til alle Sider i den dvaletrætte Natur Med Tynge over Sindet, mismodssløv og hjertesyg, vandrede jeg fremad uden egentligt Maal. Fløjlsorte Skygger lagde sig tæt om Træer og Buske, slettende alle Konturer ud; og dog saa jeg dem dukke frem, baade her og der, de mange Veje og lønlige Stier, ad hvilke jeg saa mangan Gang havde færdedes med hende. Muligt fandtes der endnu Spor af hendes lette Fod i det bløde Skovmuld! Jeg følte, hvorledes alle mine Tanker havde Rod hos hende, var et eneste stort Digt til hendes Pris. Min Sjæls Streng var stemte med Toner alene til hendes Forherligelse, men i Aften lød de rigtignok kun som en sagte Hulken med Klange af uharmoniske Akkorder.

Jeg tog omsider Plads paa en Bænk under en ældgammel Bøg, hvis lange bølgende Grene næsten naaede Jorden. Her havde vi siddet sammen saa mangan Gang, baade i den første Ungdom og nu i Sommer, og mangt et Ord fra vore Samtaler randt mig i Hu.

Nu havde jeg maaske i Dag forsømt at gribe det belejlige Øjeblik; havde jeg monstro for stedse stødt min Lykke fra mig? Elskede hun mig, eller gjorde hun det ikke? Skulde jeg da aldrig nogen Sinde naa ud i Forstaaelsens klare Dag?

Det var efterhaanden bleven fuldstændig mørkt, og ikke saa meget som et skælvende Stjerneblink var der at se paa dette Sted. Saa begyndte jeg at gaa langsomt tilbage mod Krognæs igen, thi det var allerede sent paa Aftenen. Snart havde jeg Slottet lige for

mig med det høje, slanke Taarn, der nu laa indhyllet i de natlige Skyggers blaalige Dis, medens endnu adskillige Lys skinnede ud fra flere Vinduer. Da jeg kom nærmere, hørte jeg Lyd af mange Stemmer og af Sang. Herrerne var forsamlede paa Altanen, og det var Kammerjunker Ehrenfeldt, der sang. Han havde en høj, lys Sopran, der lød særdeles smukt ud over Park og Sø. Jeg standsede et Øjeblik og lyttede:

»Men om jeg aldrig kan vinde did,
jeg kender dog Lokkesangen,
hvor sødt den kalder ved Sommertid,
naar Kvælden har dugget Vangen.

Tirilil Tove,
langt, langt bort i Skove!«

»Jeg kender dog Lokkesangen«, gentog jeg for mig selv, men vistnok evner jeg næppe at »vinde did«. Endnu en Tid lang drev jeg om nede i Parken. Jeg vilde under ingen Omstændigheder tale med nogen i Aften; min Sindsstemning var ikke dertil. Først da Herrerne for længst var gaaede ind fra Altanen, og Klokken var over elleve, vovede jeg mig tæt op til Slottet og styrede min Gang mod Havedøren, der endnu stod paa Klem og lod en lang, bred Lysstrøm falde ud over Trappen og Terrassen. Jeg vilde se at slippe uset op paa mit Værelse, hvad netop lod sig lettest gøre gennem Havesalen og Vestibulen, i hvilken sidste Trappeopgangen til andet Stokværk fandtes. Jeg stod et Øjeblik stille og lyttede. Oppe fra Frøken Bloms Værelse hørte jeg Tonerne fra et

Flygel. Hun var midt i en Chopinsk Nokturne, og de flittige Fingre frembragte en brusende, æggende Strøm af Tonebølger, som virkede nervehidsende og ligesom fasttryllede mig til Pletten. Som jeg saaledes stod, bøjet let forover, anspændt lyttende til Musiken, hørte jeg en Lyd uden for Døren, som om nogen rejste sig fra en af Bænkene derude, og inden jeg endnu fik Tid at flygte, traadte Frøken Friede ind.

Hun havde kastet et tykt Uldsjal om Skuldrene, men saa alligevel ud, som om hun frøs, og jeg mærkede, at der gik en let Skælven gennem hende, som hun stod der. Jeg var i høj Grad overrasket og forbavset over dette uventede Møde; jeg maatte have gaaet lige tæt forbi hende, uden at ænse hende. Hun var bleg, og der var Smerte i hendes Aasyn. Det var ikke langt fra, at hun saa ligefrem lidende ud.

»Friede«, udbrød jeg, »og De opholder Dem saa sent i Haven, De forkøler Dem.«

«Og De«, sagde hun vemodig, »De vandrer lige saa sent, og det endda omkring i Skov og Krat.«

»Aa, kære Friede«, udbrød jeg og gik lidt hen imod hende, »vær ikke vred paa mig. De saa nok i Eftermiddag, at jeg ikke ret var mig selv mægtig... Ogsaa i dette Øjeblik er det, som skulde Brystet sprænges! Jeg har saa svært ved at skilles fra Dem... Aa, De ved det jo nok, De ved, at jeg elsker Dem, men jeg læser i Deres Blikke, at De ikke besvarer mine Følelser. Nu vel, vi maa da skilles, og jeg rejser herfra uden Nag og uden Bitterhed; jeg vil altid takke og ære Dem for hvert kærligt Ord, hvert lille venligt

Blik, De har skænket mig. Hvad kunde De gøre for, at jeg elskede Dem saa usigelig højt? De var Midtpunktet for mine Tanker, Stjernen i mine Drømme, Maalet for min Stræben! Hvad kunde De for det?»

Jeg rakte hende Haanden til Farvel. Da greb hun begge mine og sagde bevæget:

»Tro mig, kære Alfred, det gør ogsaa mig inderlig ondt, at vi maa skilles saaledes; ogsaa jeg føler, at et Baand nu er skaaret over, der aldrig kan knyttes igen, som det var før, og dog var dette Baand ogsaa for mig dyrebart.«

»Aa, Friede!« fik jeg endelig frem. »Hvor er det da muligt, at vi kan skilles saaledes fra hinanden? Har vi dog ikke elsket alligevel begge to? Er jeg for fattig en Natur? Vilde jeg maaske ikke kunne fylde deres Liv? Eller er det saaledes, at De elsker Kammerjunkereren? Saa gid denne Forbindelse maa blive Dem til Glæde, ja gid De maa blive lykkelig, kære Friede, bedre Ønske har jeg ikke for Dem!«

»Tal ikke om Kammerjunkereren«, sagde hun næsten foragteligt; »lidet maa De kende mig, naar De kan sætte mig i Forbindelse med ham. Men vi to maa alligevel skilles. Dog, som De selv siger, hvad kan jeg derfor? De var for mig den gamle Ven fra Barneaarene og fra den første lykkelige Ungdomstid; som saadan vil jeg altid holde af Dem. Hvorfor kan Kvinden aldrig have en sand Ven? Altid taler Manden om Kærlighed, om Elskov, og uden dette kan Kvinden intet være for ham. Hvorfor er det saaledes? Denne store, stærke og dybe

Kærlighed, Hjertets fulde Hengivelse, uden hvilken intet Ægteskab i Sandhed kan stiftes, selv om Kirken lyser sin Velsignelse derover, den ejer jeg ikke over for Dem. Baade for Deres og min egen Skyld, maa jeg derfor undlade at imødekomme Dem, som De ønsker. Der vilde dog ingen Sandhed være deri; det vilde kun være en Illusion, der en skønne Dag vilde briste for os.«

Jeg stod nogle Øjeblikke tavs uden at kunne faa Ord frem og uden at turde se op paa hendes prægtige Skikkelse; men da udbrød hun med Varme:

»Lad os skilles som Venner, Alfred, og lad os tænke paa hinanden som saadanne, saa vi begge kan dvæle i vore fælles Minder med Glæde.«

Jeg saa endnu engang ind i hendes dybe, dejlige Øjne, blanke og mørke, som rugede i dem en en uløst Gaade. Jeg saa, hvor det bløde Haar let krusede sig om Pandens blaaaarede Runding og faldt ned ad Nakken i smaa aabne Krøller, der hist og her laa ud over den lysegraa Silkekjoles Skuldtersøm. Ind ad Havedøren bølgede den stærke Duft af Heliotrop og Reseda. Jeg følte mig ør og svimmel, og da jeg havde dvælet et Øjeblik, sagde jeg med dæmpet Røst:

»Saa endnu engang Farvel da, kære Friede, ... og bliv lykkelig, rigtig lykkelig med den«

»Sig intet mere«, sagde hun strengt, og en Skælven om Munden viste mig, at hun kæmpede med Graaden, »døm mig ikke uhørt og tro ikke, at jeg er blind for, hvor højt De staar over disse tanketomme Adelskopier, jeg her er omgivet af; ak, det er ikke,

som De maaske tror, at jeg har ladet mig besnære af nogen blandt disse. Nej, nej, kære Alfred! Jeg kender lige saa fuldt som De den dybe, sviende Smerte, der kan gaa gennem Sjælen, naar man har elsket, elsket helt og fuldt, med Hjertets dybe Inderlighed, og saa ser sin Kærlighed forsmaaet, slængt i Støvet som en falmet Klud..... Jeg,..... jeg har prøvet det saa fuldt som nogen!..... Min Kærlighed er lige saa haabløs som Deres!..... Lad os derfor skilles som Venner, vi har begge to Saar at læge, som ikke heles af andre!

Jeg forstod hende. Vi trængte begge til at være alene med vor Smerte og vore stille Kampe. Altsaa hun hørte ogsaa til de skuffede, havde ogsaa haft sin Historie! Jeg havde ikke vidst det før, ikke haft nogen Anelse derom. Nu forstod jeg den store Vemod, der ofte kunde gribe hende, og som tit gik som den egentlige Understrøm gennem vore Samtaler, nu forstod jeg bedre det ved et Kraftsprog beherskede Drag om de fastsluttende Læber, ja, meget andet klaredes for mig.

I det tilstødende Værelse standsede jeg et Øjeblik; jeg hørte, trods de anbragte Løbetæpper, Trin paa Trappen og var bange for at møde nogen. Gennem Aabningen mellem de tykke Fløjlsportierer faldt en mat Lysning ind, ellers laa Rummet i Mørke. Jeg kunde se Friedes Skygge tegne sig paa Væggen lige for mig, og i det store Pillespejl kunde jeg følge enhver af hendes Bevægelser. Jeg tøvede et Øjeblik,

dvælende i Beskuelsen af hendes Billede. Det var uforskammet, jeg ved det nok, men jeg formaaede ikke at løsrive mig fra dette Syn i Øjeblikket. Hun stod midt paa Gulvet. De skønne, nøgne Arme havde hun slynget om Nakken; de brede, sorte Kniplinger om Kjolens smaa Pufærmer hang som et let Draperi ned mod Albuerne. I Brystet paa den nedringede Kjole krusede de sig med bløde Skygger mod hendes sarte Hud. Øjet hvilede med et alvorligt, sørgmodigt Udtryk paa et af Loftsmalerierne. Som hun stod der, med de plastisk skønne Arme hævede, og med Hovedet lidt tilbage, gjorde hun et uimodstaaeligt Indtryk. I denne Stilling ser jeg hende endnu i denne Stund for mig, og dette Billede vil aldrig kunne slettes ud af min Sjæl.

Da jeg kom op paa mit Værelse, var der lummert. Det værkede i mit Hoved, og jeg gik derfor hen og aabnede et Vindue. Længe stod jeg og saa ud i Natten, og op mod den havblaa Himmel, der nu var klar og ren, og hvor Stjernerne lyste som med et Skær af Fornemhed og Kulde. Jeg saa Søen ligge dernede, saa rolig og blank, glimtende og glitrende med smaa flimrende Lyspletter, naar den stille Natvind svagt krusede dens Flade. I mit eget Indre var der ikke saa roligt. Jeg følte, at for mig var en Verden styrtet sammen, en dejlig Drøm hørt op, og mit dristige Haabs højtloftede Banner revet sønder.

Heller ikke da jeg endelig krøb ned under det lette Atlaskes Tæppe i min Seng, kunde jeg finde Ro og Hvile. Den svundne Dags Begivenheder kom som

blodløse Gengangere og jagede Søvn fra mit Leje. Sælsomme Syner dæmrede for min Sans; Billeder vekslede fra svundne solfyldte Dage, og klangskære Melodier lød for mit indre Øre, men kun for i næste Nu at jages af golde, døde Tanker, der svirrede gennem min trætte Hjerne. Jeg ønskede mig langt af Led, til fjerne Steder, hvor Glemselen byggede. og bløde, ømme Hænder lagde Salve over sviefulde Saar. Just da Dagen sendte sine første røde Flakkestrimer ind gennem det høje Buevindue i Øst, faldt jeg i et let Blund.

Næste Eftermiddag kørte jeg ud gennem den lange Allé. Det var bleven graat og sludfuldt Vejr, saa Vinden skar gennem de sitrende Grene og strøede smaa halvraadne Kviste ud til alle Sider. Den sukkede i Poplernes Kroner paa Lynge Bakke, som kærede ogsaa den en stille Klagesang om lønlig Ve og svundne Drømme. Men det passede — syntes mig — allsammen godt til mit eget Mismods sorte Dragt og til den bitre Tynge, der havde lagt sig over min Sjæl.

Siden har jeg aldrig genset Friede. Hun døde tidlig, allerede faa Aar efter, og hun blev ikke gift; men Frøken Blom har betroet mig, at lige til det sidste levede hun med Billedet i sin Sjæl af ham den skønne, men fornemme og kolde Lensgreve, med de stenkulssorte Øjne og de stolte, prægtige Lokker, hendes første og eneste Kærlighed, den Mand, hun havde elsket frem for alle, men som overlegent havde set ned paa hende som en lille ubetydelige Pige, der

ikke havde den ringeste Betydning for ham. »Det er ikke egentlig Brystsyge, der har lagt hende i en tidlig Grav«, skrev Frøken Blom til mig, »det er Sorg, en lønlig, fortærende Sorg og Længsel, som hun stille bar hos sig selv.«

Hvert Aar i Begyndelsen af September rejser jeg over til hine for mig saa betydningsfulde Steder, og da lægger jeg en Krans af Roser og Heliotroper, hendes Yndlingsblomster, paa hendes Kiste i det gamle Kapel paa Krognæs. Der holder jeg saa en lille Stund min Andagt; jeg ihukommer da vort korte Samliv, vore Samtaler og Spadsereture, alle Haab og Drømme, alle gode Tanker og milde Ord, alle Taarer, jeg fældede ved hendes Bortgang, alle Bønner, jeg bad for hende, mindes alt, hvad af ømt og kært, af fagert og dyrebart, der for mig gemmes i denne Kiste.

Else.

Fæt op til Landevejen med sine to Rækker skælvende Popler laa et gammelt graat Hus, tittende frem under nogle ældgamle Lindetræer. Lige for, paa den anden Side Vejen, hævede sig en jævn Bakkeskraaning, fra hvilken den besværlige Ager-sennep smilede i gul Huldsalighed; og neden for strakte sig en stor, aaben Hovmark, bag hvilken det takkede Bryn af en anselig Skov saas som en blaalig Bølgelinie i Luften, medens en trekantet Mosestump bredte sig i Forgrunden til højre med sine blaagraa Startuer og brede, dybe Grave, paa hvis mørke Flade Aakanden vuggede sin hvide, skære Blomst. Det fordringsløse Hus havde et smalt Blomsterbælte foran og en Rigdom af frodige Potteplanter inde bag hvide Gardiner. Det tilhørte Skolelærer Bangs Enke,

en Kone, der i Modsætning til de fleste af sine Standsfæller, sad ret lunt inden Døre. Hun havde om sig sin eneste Datter, Else, som i nogle Aar havde læst til Lærerinde-Eksamen i København, men nu opholdt sig hjemme for at pleje Moderen, medens hun samtidig gav privat Undervisning i Haandarbejde, Sprog og Musik.

Hos den gamle Lærer Bang havde Fantasi og Følelse altid haft Overvægten; han var en ejendommelig mild og blød Natur med et udpræget religiøst Sind. Hos Hustruen derimod var den kolde, klare Fornuft fremherskende. Else havde arvet noget af begges Ejendommeligheder, men var langt rigere anlagt. Ogsaa hun var religiøs, men havde, særlig under sit Studieophold i Hovedstaden, haft stærke Anfægtelser og Kampe at bestaa. Hun havde glimrende Evner, og det var hende derfor let at tilegne sig en solid Kundskabsfylde; men hun var paa ingen Maade opblæst af sin Viden eller pralelysten. Tværtimod var hun beskeden og i Besiddelse af en medfødt fin Takt. Hendes religiøse Liv var endnu ikke rigtig befæstet, da et Menneske paa forunderlig Maade blev kastet ind paa hendes Livsvej.

Et lille Stykke fra hendes Hjem laa en gammel, noget forfalden Gaard, som tilhørte en Mand ved Navn Mikkelt Jørgensen. Der var mange, som mente, at han svarede godt til sit Navn, var lumsk og listig som »Mikkelt« i Skoven; men i »de helliges« Kreds havde han imidlertid et godt Lov paa sig og var der en Mand af Betydning. Hans Kone, Bodil, var sød

og slesk, saa det endog var bleven Ordsprog i Egnen at sige om en falsk Person: »Han er lige saa slesk som Bo'l Mikkels.« Dette Ægtepar havde foruden et Par Døtre, Sønnen Julius, der ligeledes stod højt anskrevet blandt de »hellige«. Han var en middelhøj, slank Yngling, en Smule for rundskuldret, men iøvrigt med et tækkeligt Ansigt, som adskillige kaldte smukt, trods dets stærkt markerede Linier, der gav det smalle, magre Ansigt et haardt, næsten strengt Udtryk. Over den forholdsvis høje, stejle Pande laa et tyndt, blondt Haar i sirlig Runding og langs Kinderne drog sig gerne en mørk, næsten violet Farvetone af smaa korte Skægstubber. De ubestemmelige graa Øjnes hurtig vekslende Blink lod sig ikke let fastholde, men strejfede uafladelig med nervøs Uro til Siderne, naar man saa forskende ind i dem. Men saa ejede han til Gengæld et lykkeligt Smil, der evnede at vinde de fleste. Og alligevel troede man ham ikke i hans egen By. Han var lunefuld og ustadig, skiftede Sind lige saa hastig som Himlen skifter Skyer paa en Aprilsdag og var i ualmindelig Grad selvgod og egenkærlig.

Hvordan Julius havde kunnet vinde Frøken Else Bangs Fortrolighed og Venskab, var der ingen, som formaaede at fatte. At hun med sin Dannelses og sit skarpe Blik ikke lige straks saa til Bunds i ham, er ubegribeligt og faar staa hen blandt adskillige andre uløste Gaader, man stundom bliver stillet over for i Kærlighedsforholdet mellem Kvinde og Mand. Sagens har det været hans Religiøsitet, der fra først af har

vakt hendes Interesse for ham. Hun havde paa Vej og Sti af og til talt med ham, og da de var nærmeste Naboer, gaves der jo jævnlig Lejlighed dertil. Saa var han kommen derhen en Dag, havde strakt Benene fra sig, langt ud ad Gulvet, talt med hende saa forunderlig velbekendt og forstaaende, drejet ind paa det religiøses Omraade, nævnt sine Yndlingsviser og Salmer for hende, og det var endt med, at hun havde spillet Klaver for ham og sunget af Hjertens Lyst. Dette havde gentaget sig, og før nogen anede det, var han bleven Husets Ven, der, naar han kom, bragte med sig et Skær af Sollys og Glæde, og naar han udeblev, vakte Længsel og Savn. Der var noget dristigt i hans Opførsel, men maaske netop derfor fik han lidt efter lidt en stor Magt over Else. Det var ligesom hun paa dæmonisk Vis droges imod ham. Hun blev blind for enhver Lyde hos ham, og hun følte, hvorledes hun for hver Dag skattede ham højere. Deres fleste Samtaler drejede sig imidlertid om religiøse Emner; de læste lange Prædikener og andre gudelige Smaaskrifter for hinanden. Men de bevægede sig mest i overspændte, fantastiske Forestillinger om den hinsidige Verden, og noget virkeligt Udbytte for Kristenlivet hos dem begge, havde disse lange Samtaler ikke. Julius, der, som sagt, regnede sig til de »helliges« Flok, var stærkt paavirket af den i Nabo-sagnet herskende pietistiske Retning, og Else paa-virkedes til en Tid af den samme Aand; men lidt efter lidt tvang hendes Selvstændighedsfølelse hende til at opponere mod Julius, hvis radikale Meninger

hun ikke altid kunde godkende. Der kom da let Misstemning til Stede, og det var ikke fri for, at Ordene nu og da indeholdt en skjult Braad, der kunde være stikkende nok. Else havde jo læst en Mængde Bøger og det baade af den gode, gamle klassiske Bogskat fra vor Dignings Guldalder, da de virkelig store Mestere førte Ordet, og af den ny, moderne, som ude fra har bragt os ikke blot en Susen af Tidsaandens mægtige Vinger ind over vore stille Sletter, en Arm af Kulturstrømmens skyllende Vande, men som ogsaa har skænket os en Flom af usunde litterære Misfostre, fødte af nervesyge. forskruede Hjerner. For den sidste Art havde hun ikke taget Parti; men der havde alligevel en Tid lang været en Halvhedsvaklen hos hende, og hun kunde ikke ret finde Fred og Hvile i sin Tro; kun Bevidstheden om Guds Kærlighed var hendes faste Anker.

Hendes langt videre Synskreds gjorde hende ogsaa mere tolerant, end Julius kunde anse for rigtigt med sit ensidige og temmelig snævre Syn paa Menneskelivet. Han vedblev at trænge ind paa hende med Ønske om, at hun skulde gaa med ham til Voldby Kirke, hvor hans Forældre og Søstre med ham samledes om den berømte Pastor Bondesen. Denne var nærmest Præst for de saakaldte »gammel-dags hellige«, der søgte hid til ham fra de omkringliggende Sogne. De Voldby Bønder derimod satte ikke Pris paa deres Sjælesørger trods hans Nidkærlighed og Begavelse. Naar de en enkelt Gang kom i Kirke —

det var mest paa de tre store Offerdage og til Høstprædikenen — da læste Pastor Bondesen dem Teksten saa eftertrykkeligt, at Ordene skar igennem til Marv og Ben som skarpe Rageknive. Men det forfejlede ganske sin Virkning. De lovede blot, at det skulde vare en rum Tid, før de atter skulde sætte deres Ben i Kirken. Ja, saa vidt gik det, at Flertallet af Beboerne afskaffede alle Ligtaler i Kirken, fordi de ikke vilde have Pastoren til at besørge deres kære afdøde ned i »Helvedes Svovlpøl«, hvorhen han nemlig uden Barmhjertighed henviste de fleste af sine egne Sognebørn. Selv var Pastor Bondesen en oprigtig og alvorlig Kristen; men hans Livssyn var sort, og hans Horisont snæver uden Udsigt til det rent menneskeliges og folkeliges Berettigelse.

Else lovede da tilsidst Julius at gaa med til Voldby, der laa omtrent en Mils Vej fra Herdrup; og da hendes Moder, der egentlig ikke var nogen gammel Kone og kunde glæde sig ved en god Helbred, ligeledes lovede at gaa med, blev det bestemt til den 1ste Juli. Den oprandt med straalende varmt Vejr, og Else og Moderen tog deres bedste Pynt paa til denne lange Kirkefærd. Egentlig holdt Elses Moder slet ikke af denne Tur, men hun syntes heller ikke om, at Datteren gik alene med Julius, da deres Forlovelse endnu ikke var offentliggjort; i det hele havde hun kun ringe Tro til de »hellige.«

Endelig kom Mikkels Familie, og man begyndte at gaa hen gennem Byen. Mikkels Døtre mødte i tarvelige Kjoler, og Konen bar det samme gamle,

almede Sjal, som man i de sidste tyve Aar havde set hende med ved enhver Lejlighed. Else kunde ikke lade være med at betragte det forskrækkelige Stykke Hareuldshat, som prydede Mikkels skaldede Hoved, og Skolelærerenken mønstrede baade Døtrene og det falmede Kasteklæde. Dette undgik ikke Bodil Mikkels Opmærksomhed, og hun udbrød omsider:

»Ja, jeg ser nok, at I har pyntet jer fint, lille Folk; men det har vi nu ikke. Jeg ved nok, at her i Herdrup gaar Folk mest i Kirke for at vise deres Stads frem, men det bruger vi nu ikke i vor Kirke.«

»Da synes mig dog heller ikke, man skal komme i sine daarligste Klæder«, svarede Lærerenken, »jeg mener, vi tager vort gode Tøj paa for at gøre Ære af Vorherre paa en Maade.«

»Ok, min kære Kone«, sukkede Bodil, »ja, kunde vi ære Gud i det udvortes, saa var det ingen Sag at blive salig; men Jesus, han ser ikke paa Klæderne, han fordrer kun et rent Hjerte.«

Der var ved denne Begyndelse skabt en Misstemning, som ikke ret vilde fortage sig igen. Her laa nu Herdrup Kirke, deres gode, gamle Sognekirke, hilsende dem saa bekendt i den klare Morgen. Det forekom Enken saa underligt at gaa forbi og vandre den lange Vej for at høre en Prædiken, som den gamle, ærlige Pastor Jensen utvivlsomt kunde holde lige saa godt.

»Det er kun den første Gang«, forsikrede Mikkels, »næste Gang vil I føle Foden brænde under jer af Utaalmodighed efter at komme af Sted. I Voldby er

der Liv og Lys, men her i Herdrup hersker der kun Død og Mørke.«

Ingen svarede noget til denne patetiske Udtalelse, og Mikkel vedblev:

»Ja, ja, kære Venner! I skal nok blive glade ved at komme til Voldby herefter.«

U-f! Dette »kære Venner« skurrede i Lærerenkens Øren, og hun bluffede derfor ud:

»I maa rigtignok ikke bilde jer ind, at jeg render til Voldby Kirke hver Søndag herefter. Det er for lang en Vej for min Alder. Nu kan jo Else gøre, hvad hun finder for godt.«

«Vi maa nok snakke om at gaa det Stykke Vej«, sagde Bodil i en sørgmodig Tone, »vor kære Frelser gik en tungere Vej for os, men vi skønner kun saa lidt derpaa,«

Hverken Else eller Moderen fandt Anledning til at svare paa denne vamble Mundfuld, og man gik en Tid lang frem ad Vejen i Tavshed. Klokken halv ti naaedes Voldby, og der var saaledes god Tid til at se sig om. Kirken laa højt, og uden om Kirkegaarden var der en smuk Kampestensmur, inden for hvilken en Krans af store, ældgamle Asketræer og Graapopler snoede sig helt rundt om Begravelsespladsen. Inde mellem Kors og Grave færdedes allerede en Mængde Mennesker, og alle Sider fra strømmede Kirkefolk hid til Vogns og til Fods. Et underligt, uharmonisk Brus af mange Røster trængte de kommende i Møde. Enken og hendes Datter spilede forbavsede Øjnene op, da de traadte ind gennem Kirkeporten.

Trindt omkring havde talrige Grupper lejret sig: paa Græsset tæt inden for Muren, under de store skyggefulde Træer, ja selv paa Gravene. Legemlig trætte, efter en ofte anstrengende Morgenvandring, men, som Mikkelt udtrykte sig, »aandelig aarvaagne«, sad de nu der og sang deres Salmer med kraftige, ofte begejstrede Røster. Men idet nogle sang en, andre en anden Melodi, og de enkelte Grupper havde Plads saa nær ved hverandre, fremkom derved en helt besynderlig, men ingenlunde opbyggelig Helhedsvirkning.

Else og Moderen følte sig fremmede i denne store Kreds. De grebes af en forunderlig Undseelse og Skyhed og trak sig tilbage, helt ind i en Krog mellem Kirken og Vaabehuset. Mikkels Familie derimod var gamle Kendinge i denne Forsamling af »hellige«, der Søndag efter Søndag samlede sig om Pastor Bondesens Forkyndelse, og de mødtes overalt af venlige Nik og milde Hilsener. Julius især var Genstand for megen Opmærksomhed alle Vegne; han lo med sit sødeste Smil og gik med en egen selvbevidst Mine omkring og uddelte Haandtryk til de fleste af de tilstedeværende. Af og til sendte han Else og Moderen et Sideblik, der ikke var frit for en vis Overlegenhed, og som paa ingen Maade behagede Else; og af det Kast, han nu og da gjorde med Hovedet hen imod dem, forstod hun, at han gav Forklaring over, hvem de var. En og anden Gruppe rettede da et spørgende, nysgerrigt Blik imod dem. Lidt efter tog Julius dog Plads tilligemed sine Forældre

og Søstre blandt flere andre »hellige« i Elses umiddelbare Nærhed, og straks derpaa istemmede de allesammen med strubestærke Røster en Salme af Brorson.

Else blev helt underlig til Mode ved alt dette. Hun hørte Julius synge med uforholdsmæssig Styrke, og hans Røst lød haard og uharmonisk, Melodien skærende falsk. Hun havde aldrig før hørt ham synge rigtig igennem, og hun blev næsten nervøs derved. Aldrig var det faldet hende ind, at han sang saa stygt. Hun saa nok paa Øjnene, at de vinkede hende til at tage Plads hos ham; men hun kunde ikke gøre det. En gammel, rødøjet Kone sagde med sød, indsmigrende Røst:

»Kom I kun her hen og syng med os, I kære Guds Børn:«

Men det var hende ikke muligt at følge denne Indbydelse, og hun blev staaende ubevægelig, lyttende til den falske Sang fra Julius's haarde Organ. Hun kendte ikke Salmen, men hun kunde tydelig opfatte Ordene:

»Jeg slipper Jesum ej, med Jesus er jeg rede
at dø; er han hos mig, saa vil han ej tilstede,
mig Døden døde skal, nej, den en Himmelvej
da bliver mig, hvorfor jeg slipper Jesum ej!«

I det samme ringedes der sammen. De to Klokker sendte deres malmstærke Toner ud over Forsamlingens Hoveder med rungende Klang. Sangen forstummede i et Nu, og alle rejste sig ærbødigt op. Mændene løftede lidt paa Hattene, nogle af de ældre

Koner slog Kors for sig. Else lagde Mærke til en gammel, rystende Mand, der stod tæt ved hende med Ryggen lænet op mod Kirkens Mur. Han foldede de skælvende Hænder over sin Stok og mumlede som for sig selv, men dog saa højt, at hun kunde høre hvert Ord:

»Ved Klokkens Slag om Dødsens Dag
og Dommen jeg paamindes.
Hjælp Jesu sød, i Liv og Død
min Lampe tændt maa findes! Amen!«

Nu begyndte en almindelig Indstrømmen i Kirken, der snart fyldtes til sidste Plads. Else og hendes Moder, der havde søgt ind i en af de nederste Stole, trængtes helt ind mod Væggen, saa Else bogstaveligt maatte nøjes med at sidde paa Moderens Skød. Bænke sattes frem paa Gulvet og i Koret, der fyldtes i et Øjeblik. Rundt om Alteret sad Folk i tæt Kreds paa »Knæfaldet«; hver Kvadrattomme er optaget, og op ad den smalle Gang staar man stuvet tæt sammen, Hoved ved Hoved.

Endelig kommer Pastor Bondesen. Det er en smuk, yngre Mand, mørk, med Fuldskæg og Briller. Det lange Haar ligger strøget glat tilbage over den høje, svære Pande; der er Alvor over hans Aasyn, og der ligger et strengt Drag om de fastsluttende Læber, der i Forening med den fremtrædende Hage og det sværmeriske Udtryk i de dybe, mørke Øjne, vidner om et kolerisk Temperament. Langsomt og højtideligt, med en egen fornem Værdighed, skrider han op ad Kirkegulvet, medens alle ærbødigt rejser

sig op og hilser ham staaende. Kun med Besværighed formaar han at trænge igennem de tætte Skarer, der optager den smalle Gang, som yderligere indsnævres af de to Rader Bænke. Præsten holder Hovedet bøjet en Smule forover; kun nu og da lader han Blikket hvile paa en og anden. Hænderne famler lidt nervøst om den opløftede Kjole. Bag efter ham følger en lille Dame, bleg og mager, med dybtliggende milde Øjne, men et eget forskræmt og forknyt Udtryk i sit kønne, endnu saa barnlige Ansigt. Det er Præstens Hustru.

Indgangsbønnen er endt. Orgelet falder ind, og snart efter bruser Salmetonerne ud under de gamle Hvælvinger med overvældende Kraft. Det er: »Vor Gud, han er saa fast en Borg!« Hvilken Magt ligger der ikke endnu i denne ypperlige Reformationssalme af vor store Kirkefader! Stærkere og stærkere ruller Sangen, fuldstændig overdøvende det gamle Orgels skrigende Pibetoner. Else føler, hvorledes dette mægtige Tonevæld ligesom gennemrisler og griber hende, saa Taarerne med Magt trænger sig frem. Og siden begynder der en Prædiken, som er baade fængslende og begejstret, interessant og ildnende, knusende og opvækkende. Pastor Bondesen er Opvækkelsesprædikant frem for de fleste; og gennem hele Talen gaar der en Grundklang af Sinais Basuner, som bringer mangan en til at skælve. De stærke Ord om Synden, der er Slægtens Fordærvelse, om Bod og Omvendelse, om evig Død og evigt Mørke, slaar ned i mangan stakkels Synders Hjerte, saa der gaar

en ukendt Angest gennem Sjælen. Else gribes dybt af denne Prædiken, der i al sin truende Haardhed vækker hidtil slumrende Tanker til Live i hendes Indre; men hun føler ingen Kvægelse, hun ligesom sukker om en eneste blød Tone fra Evangeliets liflige Strengelig, en eneste kærlig, kaldende Røst fra den gode Hyrde. Præsten slutter, som han har begyndt, der er ingen Hvile i den sidste Akkord, ingen Hjerteklang! Først Klokken to er Gudstjenesten forbi. Da man atter staar paa Kirkegaarden, trænges Folk om Præsten, for at trykke hans Haand, for at faa et lille Ord med paa Hjemvejen. Det er en smuk Mand, denne mørke Præst med den funklende Ild i Blikket; men Læben har intet Smil, Panden ingen milde Fredslinier. Han ser ud som en, der har gennemgaaet og endnu befinder sig midt i svære, aandelige Kampe. Mændene og de ældre Koner tager han med et kraftigt Tag i Haanden, de unge Piger stryger han om Kinden med sine smaa bløde, buttede Hænder. Julius tager han under Armen og følger ham et Stykke ned ad Gangen mod Kirkeporten. Saa spredes Mængden lidt efter lidt, hver til sin Side.

Et langt Stykke Vej gaar Else i Tavshed, optaget af mange Tanker. Hun kan ikke lade være med at tænke paa denne Præst og paa hans myndige Ord om det absolute Valg, der skal gøres i Kristendommen. Var det monstro saa svært at gøre Skridtet fuldt ud, som han havde fremstillet det? Fordrede da Hjertets ærlige Hengivelse til Gud en fuldstændig Afdøen fra denne Verden, saaledes som han havde

fordret det? Hvi havde da Vorherre sat os her i Verden, midt i Timeligheden, og lagt en Uendelighed af menneskelige Opgaver for vor Fod? Denne Afdøen, som Præsten havde talt saa meget om, var den dog ikke ret forstaaet, en Afdøen fra sit eget syndige Jeg? Hun kunde endnu høre med hvilken Lidenskab, Præsten havde fremhævet Versstroferne:

»Hvo sig Gud ej helt har givet
stille hen i Angest gaar!«

Hvornaar havde vi gjort Skridtet fuldt ud? Aa, hun vidste hverken ud eller ind, eller hvor der var sikker Bund at finde. Hun havde hele sit Liv igennem troet paa, at Gud var Kærlighed, at han havde Kærlighed til Syndere og ikke længer fordømte dem for deres Synders Skyld, naar de i Troen søgte hen til ham, ved hvem han havde forliget Verden med sig selv. Men Pastor Bondesens Gud var den tordnende, retfærdige Jehova, der i sin Harme er en »fortærende Ild«, der knuser Syndere og lader dem synke i evig Rædsels Tilværelse. Else maatte gyse, naar hun rigtig tænkte over, hvad hun havde hørt forkynde den Dag; men for saa vidt havde Prædikenen haft sin Betydning for hende, som hun virkelig var bleven vakt til ny og alvorlig Eftertanke og Selvprøvelse, til ny Søgen om ham, som vil lade sig finde ogsaa af arme Syndere.

Julius kom omsider hen til hende og begyndte en Diskussion om Prædikenen; men hun var slet ikke oplagt til en saadan, dertil var hun alt for overvældet af Indtrykket. Dette maatte have Tid til at

fæstne sig, der maatte større Orden og Klarhed i hendes Tanker, før hun kunde skifte Ord med ham om saa vigtig en Sag.

Den ene Søndag efter den anden var hun nu med Julius i Voldby Kirke; men bestandig lød kun den samme Dommedagsprædiken, som var Guds Kærlighed pludselig bleven skilt fra hans Retfærdighed. Else blev stærkt paavirket af denne Forkyndelse. Sønnen flygtede fra hendes Leje om Natten, thi Tankerne og Overvejelserne lod hende ingen Ro. Hun blev nervøs og pirrelig, saa bleg og lidende ud og følte sig syg baade paa Sjæl og Legeme. Hvor savnede hun dog Kærlighedens kaldende Røst! Naar hun saa denne smukke, kolde Præst, spejdede hun hver Gang efter et Skær af Hjertets og Sjælens Harmóni paa hans Pande; men dennes Furer syntes for hver Gang dybere og smerteligere. Der laa stadig kun en mørk Sky, som aldrig tillod Solen at sprede sit Guld i varmen Stråalebundter, hvorved denne rigtbegavede Mand vilde have tyktes hende i Sandhed stor.

Sommeren og Efteraaret havde iøvrigt bragt Else mange Skuffelser og Sorger, som i Forening med de religiøse Grublerier og stærke aandelige Kampe bidrog til at lægge et Skær af dyb Alvor og Sørgmodighed ogsaa over hendes Aasyn. Julius forformaaede i Længden ikke at herske over sin utaalelige Lunefuldhed, og hans evige Skiften Anskuelser og hele Upaalidelighed forbitrede Else mangan Time. Hun vilde saa gerne tro det bedste om ham, og i

sin store Kærlighed til ham saa gerne tilgive og glemme alt. Hun vilde ogsaa saa gerne tro, at hans Pietisme ikke blot var Fromladenhed, men ægte Guds frygt, selv om hun nu og da alvorligt maatte tvivle derom.

Det var en klam, raakold Novemberdag, da Taagen hang graa og tæt over Eggen, at Julius og Else tilligemed hans Forældre vandrede sammen hen ad Vejen til Voldby. De skulde dog ikke til Kirke, men derimod til en »Forsamling«, som de »hellige« afholdt i Udkanten af Sognet, omtrent en halv Mils Vej fra Herdrup. Det havde holdt haardt for Julius at formaa Else til at gaa med til dette Møde; men hun havde i den senere Tid lidt saa meget under hans Luner og store Selvkærlighed, at hun gav efter i Haab om, at det skulde bidrage til at gøre ham mere mild og god. Desuden befandt hun sig i en saadan Gæringstilstand, var i en saa tung og trykkende Stemning, at hun gjorde sig Haab om, at et Møde, som det forestaaende, og en Tale af en jævn Lægprædikant skulde gøre hende godt og maaske tilføre hendes syge Hjerter om end kun en svag Strømning fra Kærlighedens hellige Vande. Hun havde jo ogsaa hørt saa meget om disse Forsamlinger, at det ikke var fri for, at en Smule Nysgerrighed føjede sig til de øvrige Grunde.

Mødet skulde afholdes hos en vis Lars Pranger paa Bøgebjerg Mark. Da man nærmede sig Maalet,

saas Folk at strømme til fra alle Kanter. Prangerens Sted var ellers kun en tarvelig Barakke at se til. I Udhusene havde flere af Væggene givet efter for Tidens ødende Hærværk og laa nu halvt om halvt i Ruiner, medens de gamle, vindskæve Stolper var fulde af gabende Revner og paa flere Steder nær ved at skilles ad i deres Sammenføjninger. Alting vidnede om en højst mangelfuld Vedligeholdelse, hvor som helst man vendte Blikket hen. Hele Fag af det tynde, skrøbelige Straatag var i Storm og Uvejr halvvejs reven bort og lod nu de gamle, støvede Lægter til Syne. Fra disse saas en Uendelighed aflange, tjavsede Spindelvæve, der som viftende Sørgefaner vajede over Elendigheden. Dette Syn stødte Else meget. Hun, der fra sit Hjem var vant til den yderste Grad af Nøjagtighed og til den strengeste Orden baade ude og inde, blev greben af en forunderlig Uhygge, og det var ikke langt fra, at hun, før hun endnu havde traadt over Dørtærskelen, fortrød, at hun var kommen der.

Inde i Huset var der propfuldt af Mennesker. I den forreste Stue tronedes Lars Pranger selv for Bordenden og pratede livligt om sine Kvæghandeler. Hans store, røde Ansigt blussede af Varme. Der var ogsaa næsten uudholdeligt i det lille, lave Rum, hvor Tobaksrøgen sejlede om i tætte, blaalige Skyer, der tilslørede alle Genstande. Nu og da tørrede han Sveden af sin Pande med Bagen af de grove Hænder, der fremviste nogle gabende Revner i de tykke, haardhudede Fingre. Ude i Køkkenet stod en lille,

køn Kone og lavede Kaffe; hendes sky og forknytte Væsen, hendes næsten ængstelige Øjekast interesserede straks Else. Hun saa, hvorledes Lars Prangers aarvaagne Blikke nøje fulgte enhver af hendes Bevægelser gennem den aabentstaaende Dør. Else havde ondt af denne lille Skikkelse med det forskræmte Væsen, der bar utvetydige Vidnesbyrd om aarelang Ufrihed og ydmyg Underkastelse under en haard Vilje.

Endelig, just som Lysene tændtes, kom Aftenens Prædikant, og der blev stille til alle Sider, medens han udvekslede Hilsener med en stor Del af de ankomne. Det var en i disse Egne velbekendt Lægprædikant, der oprindeligt havde været Snedker, men greben af en stærk Vækkelse havde slaaet sig paa Missionsarbejdet, til hvilket han medbragte adskillige heldige Betingelser. Han var et begavet Menneske, i Besiddelse af en hel usædvanlig Veltalenhed, et klart og kraftigt Organ, dertil opfyldt af en stærk Tro paa sit eget Kald, ligesom der ingen Tvivl var om, at han var et godt Menneske med barnlig Tro og Tillid til den Frelser, han prædikede. Men hans Udvotes var uskønt, og hans Syn paa det menneskelige i ualmindelig Grad trangt. Han var kommen i Følgeskab med hin rødjede Kone, som Else havde set paa Voldby Kirkegaard, den første Gang hun var der, og hvis indsmigrende Opfordring til at synge, hun ikke havde kunnet følge. Den rødjede var en Enke fra Lungholm og i nær Slægt med Lægprædikanten, af hvis Omvendelse hun efter Sigende skulde have store Fortjenester. Hun hed Birthe, og var højt

anskreven i de »helliges« Forsamlinger, i hvilke hun deltog overalt, hvor Møder holdtes. Men, som saa mange andre, havde ogsaa hun faaet sit Øgenavn og blev i sin Hjemegn kaldet for »Rende-Birthe.«

Lægprædikanten var en temmelig høj og før Mand, oppe omkring de halvtreds. Han havde et svært og grovt Ansigt med fede, hængende Kinder, en styg, bred Næse og en usædvanlig lav Pande, der kun dannede en lille, smal Skillelinie mellem Haaret og de tykke, buskede Øjenbryn. Men hvad man huskede længst af dette, saa stedmoderligt behandlede Ansigt, var de svære, kødfulde, næsten dobbelte Læber, der dominerede Underansigtet og gav det hele Fysiognomi sit Særpræg. Men Øjnene var gode og milde, og naar han talte sig varm og Begejstringens Aand kom over ham, kunde der ingen være i Tvivl om at denne stærke, funklende Ild i hans Blik skyldtes en indre Glød og en levende Overbevisning om Sandheden af, hvad han forkyndte.

Endnu forinden han var færdig med de Forfriskninger, der i Form af Smørrebrød og Kaffe var bleven ham budte, begyndte Folk at istemme deres Salmer oppe i Storstuen, hvor man havde stuvet sig tæt sammen, og hvor Siddepladser var tilvejebragte ved Hjælp af uhøvlede Bræder, der blev lagte paa sammentømrede Træbukke eller paa tomme Tønder og Ankere, som det kunde træffe sig.

Da Mødet begyndte, stillede Prædikanten sig ude i Forstuen, hvorfra han kunde høres til begge Sider, og hver Plads i de tilstødende Stuer var da ogsaa

optaget. Efter at have indledet med en af Kerne-salmerne i »Troens rare Klenodie«, begyndte Prædikenen, der ikke gav Pastor Bondesens noget efter i Streng-hed, men tværtimod indeholdt langt haardere Domme. Den var særlig rettet mod Dans, Drik, Kortspil og Søndagsarbejde; men ingen og intet gik iøvrigt Ram forbi, allermindst Præsterne, det vil sige: »de mange vantro Præster, der Søndag efter Søndag prædiker Kirkerne tomme.« Jorden fremstilles som en Jammer-dal, fra hvilken den troende skal hige bort; alle dens Ting skal man efterhaanden se at »foragte«, selv om de stilles os for Øje med »daarende Farver og i Skønhedens Dragt.« Den megen Gransken i verdslige Bøger, Tragten efter Penge, Gods og Ære, er alt-sammen kun »Djævelens Snarer.« Det at leve skal være os et Intet, thi »først ved Døden vi Livet begynder.« Satan spænder sit »Snæregarn« for os alle Vegne, lokker os med Dans og lette Toner fra Violinernes Streng; men det er ham selv, der fører Buen! Han lægger de fristende Kort paa Bordet, han er til Stede, hvor Glassene klirrer, hvor Viser tralles, og Letfærdigheden føder kaade Ord paa kaade Læber. Prædikanten tordner et »Vaagn op«, saa mangt et Hoved retter sig derved, et »Vend om«, der slaar ned som Lyn, saa adskillige, ligesom i stille Angst og Fortvivlelse, rokker frem og tilbage med Hovedet.

Else kunde ikke fatte alt dette, ikke sige et bifaldende Ja dertil. Hun havde vel ikke været særlig glad ved Livet, men hun havde elsket Kunsten, Poesien, Musiken, de jublende Sange, der ligesom rev

hende ud fra Hverdagslivets fade Tomhed og Trælsomhed og løftede hende op i en højere og renere Verden. Hun havde elsket Videnskaben, der spredte sit forklarende Lys over Vankundighedens Mørke. Var da alt dette Synd og Djævelskab? Hun havde ogsaa været nidkær i Livets Arbejde, flittig og sparsom. Var ogsaa dette Synd? Burde hun maaske slet ikke have levet for Livet? Burde hun hellere have sørget, grædt og ønsket sig Døden? Var Døden da bedre end Livet? Hvorfor havde vi da faaet dette Liv, der for saa mangen kun blev en trælsom Gang mod endeløse Maal? Men da vi dog nu engang besad denne Livets Gave, havde den da i Vorherres Øjne saa lidet Værd, at Livet selv i Grunden var at betragte som Død og Døden som Liv? Ja, Else forstod det ikke! Og nu alt det om Dansen og Musiken som Djævelens Opfindelse for at fange Sjælene til sit mørke Rige, mon det dog nu ogsaa havde fuld Gyldighed? Hun havde selv engang elsket at danse, ogsaa hun havde svævet let og gratiøst, vuggende sig til Valsens lokkende Melodier. Men hun mindedes aldrig at have haft nogen uren eller usædelig Tanke under Dansen. Hun følte sig bare saa glad, saa fri og let i saadanne Stunder! Og nu den gamle Pastor Jensenderhjemme, som holdt saa meget af en L'hombre, og hans tre elskværdige Døtre, der dansede med ved Bondebryllupperne, var de ogsaa havnede i Djævelens Væsen? Hun kunde ikke tro derpaa. Der gaves maaske Mennesker, som ikke kunde deltage i Dans, Spil o. s. v., uden at dette blev dem en Snare og

en Anstødssten; nu vel, saa maatte de give Afkald derpaa hellere end at synde. Men saaledes var det ikke med alle.

Den lange Prædiken er til Ende. Taleren ser ud over Forsamlingen med prøvende Blikke, som for at erfare Virkningen af sine Ord. Hos mange er Hjerterne virkelig bleven fyldte med dyb Alvor og med en sviende Fornemmelse af Syndens Ve. En og anden kvindelig Tilhører flæber jævnt, andre sidder ligesom sløvt hen, rugende paa urosfulde Tanker. Da Prædikanten foreslaar Salmen: »Far Verden, far vel!« er der ikke fuldt saa megen Begejstring oppe, som da den første Salme løftede sig fra de lave Stuers tætpakkede Rum.

Else hørte næsten ikke paa Ordene, fulgte ikke ordentlig med i Salmebogen, saa opfyldt var hun af Tanker og Overvejelser. Men Mødet slutter med andægtig Bøn, og først da vaagner hun rigtig op til klar Bevidsthed. Lægprædikanten har just sin Styrke i Bønnen, og her er netop den Inderlighed, Varme og Mildhed, som savnes i hans hvasse Prædikener. Ordene falder snart jævnt enfoldigt, snart mægtigt gribende, stiger som en Rytme strøm af Toner til anede Højder, falder som stille Regn over tørre Agre og sænker sig som Balsam over syge Sind og tunge Tanker. Under Bønnen knæler den hele Forsamling ned paa deres Knæ. Højere og højere stiger Prædikantens Røst derude i den halvmørke Forstue, indtil den kulminerer i et mægtigt: »Herre frels!«

En let Gysen gik gennem Else. Hun kunde ikke knæle; hun følte, at hun ikke kunde gøre det med Ærlighed og Sandhed. Paa Grund af den knappe Plads faldt det ogsaa temmelig vanskeligt at blive lagt ned paa Knæ mellem de vaklende Bænke, der af og til faldt om paa Gulvet med et Bump, der virkede forstyrrende. Else syntes, at Andagten vilde gaa tabt, før man fandt en passende Plads. Hun blev altsaa staaende alene og kunde nu ikke lade være med at betragte denne knælende Skare, der laa her som troende Muselmænd med sænkede Hoveder i det dæmpede Lysskær fra en døsigt Lampe under Loftet og fra nogle hjemmestøbte, flakkende Talglys, anbragte hist og her. Hun tvivlede slet ikke om, at der var oprigtig fromme og virkelig troende Mennesker i denne Kreds. Hun saa dem jo ligge der, med ydmygt bedende Blikke, stammende Læber, og Hænderne knuget sammen i brændende Andagt. Hun saa, hvor Sveddraaberne perlede paa de furede Pander, medens Nidkærlighedens og velogsaa Sværmeriets hellige Ild luede i Øjet paa mangen en! Der laa den gamle Gaardmand, Jørgen Aakær, som hele sit Liv igennem havde været et Mønster for sin Egn; og der var Skovfogdens Datter, Emilie, som hun erkendte for en virkelig from og troende Pige og mange flere, for hvis Gudsfrygt hun nærede den største Agtelse. Men der laa ogsaa Kludekræmmeren, Jeppe »Lomp«*), om hvem man sagde, at han havde stjaalet et Lam, og

*) den halte.

for hvem hendes Moder altid omhyggeligt stængede Døren, naar han kom med sin Pose. Der laa »Rende-Birthe« med de rødkantede Øjne, knælende Side om Side med Mikkell og Julius. At han kunde! Et styggere Ansigt end Birthes havde Else aldrig set. Det graasprængte Haar hang i uordentlige Tjavser ned over den brune, rynkede Pande, hvor aargammelt Snavs saas i Furerne. Hun bevægede uafbrudt Læberne, hvorved Else havde det ubehagelige Syn af et Par langt fremragende, gulgraa Undertænder. Og helt nede i Krogen ved Vinduet fik hun Øje paa Sidsel fra Holme Mose, hende, der havde saa mange uægte Børn paa Sognet. Nej, nej, hun kunde ikke knæle her; og uvilkaarlig paatrængte sig hende det Spørgsmaal: Er dette nu ogsaa virkelig »de helliges Samfund?«

Dog vilde hun heller ikke staa her og holde Dom over de »hellige.« Hun havde jo frivillig taget Plads i deres Midte. Hun forsøgte derfor at eftersige Bønnens Ord i al Oprigtighed, men da mærkede hun pludselig Julius's Fingre famle om sit Haandled. Han vilde lempelig drage hende ned ved sin Side. Hans varme, svedige Haand sluttede om hendes; hans Blik brændte med en forunderlig Ild. Else grebes af en uforklarlig Undseelse. Hun kunde have flygtet langt bort i dette Øjeblik; men alle Udgange var jo spærrede. Nu hørte hun Julius hviske:

»Knæl min kære Søster!«

Han forsøgte endnu engang at gribe hendes Haand, men hun drog den til sig med Hæftighed og lod

som om hun overhørte hans Ord. Flere lagde Mærke til hende, og enkelte gjorde Tegn, at hun skulde følge Eksemplet og knæle ned. Men hun kunde ikke bøje Knæ paa dette Sted, hun kunde ikke lyve for en Skiks Skyld, da vilde hun hellere staa der som den eneste, der trodsede, hellere betragtes som en ugudelig, som et ondt Bulmeurtsfrø, der var dalet ned til de frommes Ager.

Endelig rejser Skaren sig. Salmebøgerne kommer frem paany. Prædikanten blander sig mellem de tilstedeværende, der trænger sig tæt om ham. Else maatte ved at se denne brogede Forsamling uvilkaarlig tænke paa Lignelsens Udtryk: »Krøblinge, blinde og halte«; thi virkelig fandtes der mange »mærkede« i denne Kreds. Hun saa forskende paa disse forskellige Ansigter, hvis ofte stærkt markerede Træk og slappe Furer vidnede om, at de fleste af disse Mennesker havde paa en eller anden Maade lidt Skibbrud i Livet. Adskillige saa unægtelig ud, som havde de stormet frem engang, skummende af Mod og Levelyst, sugende Sødmen af Livets Bæger! Ja, der sad Folk i tætte Rader med furede Pander, i dybe, alvorlige Tanker, Folk, der havde set det jordiske Haab sænke Vingen, medens de selv sænkede Hovedet med salte Graad i Øjet. Men da hver en Vej syntes spærret, og Livet selv, der forud lovede saa rige Frugter, kun gav en ringe Kerne, besk som den vilde Løg ved Alfarvejen, og da intet her gav Svar paa de evige Spørgsmaal, da vendte de sig mod det enfoldige Bibelord, fandt Trøst i Prædikenen, i Sangen og Tonerne,

der aabnede dem et herligt Udsyn til større Vidder, til et evigt Lykkeland, hvor Himlen blaaner altid blank, hvor Freden huser i stille Lunde, og hvor alle Saar og Vunder læges af den store Menneskelæge: Kristus.

Men Else spurgte sig selv: Gøres ikke i denne Lejr Vejen for tung og trang did hen til Forjættelsens evig lyse Egne? Staar Kristus ikke endnu som fordem med Helgenglorien om sin hvide Pande og med den himmelske Kærligheds milde Lys i sit Frelserøje? Skal da et stakkels syndigt Menneske gøre alt selv? Er det dog ikke saaledes, at Kristus har

»vundet det store Slag,
Satan bundet til Dommedag,
aabnet os Himmerigs Port?»

Jo, hun vilde tro, at Gud selv havde banet Vejen og lagt alle Ting til Rette, saa hvis der virkelig var Ærlighed i et Menneskes Søgen, da vilde han ogsaa selv forhjælpe Syndere til Klarhed og til evig Frelse, selv vække Troen i Hjerterne og sænke sin Fred over dem. Ingen Præst, han maatte være nok saa nidkær, evnede jo dog at skabe Troen, det maatte Herren selv gøre ved Helligaandens Hjælp. Men havde et Menneske saa faaet Troens Gave, havde Gudsordet faaet Rum i Hjertet, og Øjet var bleven »himmelvendt«, da vilde Troen ikke skabe sorte Livssyn, der fornægtede al Glæde og Skønhed paa Jorden, og lod haant om alle disse smaa og dejlige Blomster, som kan smykke Livet; ja, næsten stillede den Fordring op, at selv den livskraftige Ungdom ligesom oldingsløv skulde hige

mod Graven! Nej, da vilde netop Øjet oplades for »alt stort og skønt herneden«, da vilde der skabes »Lys i Sjæl og Sind og Sang paa Folketunger«, saa man kunde føle sig som i Sandhed glade og lykkelige Mennesker. Else følte det klart i denne Stund, at i den Lejr, hvori hun stod i Dag, der hørte hun ikke hjemme, og der vilde hendes Trosliv ikke kunne udfolde sit Bløster eller frembære sin Frugt.

Den kommende Vinter blev lang og trist for Else. Frosten kvalte alt deruden for med sin kolde, isnende Aande. Stormen for som en raa Vandal over Land og By, knækkende Grene og Tvismer, ruskende i de gamle, ludende Popler uden for Bakkehuset, og Dag ud og Dag ind skingrende den samme højkrøstede Vise om Vold og Overmagt. Sneen slængte sit hvide, flossede Tæppe ud over Marker og Veje, Tagene gnistrede med Istaptænder, saa det skar i Øjnene, hver Gang Solen sendte et Par karrige, matrøde Straaler til Bys. Vel sad hun lunt og godt i sin hyggelige Stue, hvor Ilden buldrede saa velgørende og jævnligen sendte et klart, flakkende Lysskær hen over de blanke Nøddetræs Møbler og ud over Gulvtæppets brogede Rokokomønster. Men Maaneder igennem holdt Frosten ved, pryden de Ruderne med en sælsom Flora af fine krystalglinsende Rimblomster af eventyrligste Art. Stakkels Else sad ret som en

vingestækket Fugl, fængslet til Stuen, alene med sin Moder. Næppe nok var det gørligt at vinde til Kirken for Snemasserne, der laa optaarnede alle Vegne.

Tit og ofte henfaldt hun da i Tanker, og hendes svundne Liv drog hende i saadanne Timer forbi, malende sig i Erindringen med vekslende Farvespil. Hun saa sig selv i Barndomshjemmet som den alvorlige, kloge, lille Pige, der bestandig var bleven Pligtens strenge Bud indskærpet. Det havde svirret hende om Ørerne med Orden, Renlighed, Dyd, Flid, Nøjagtighed og Lydighed, saa det somme Tider havde forekommet hende, at det var en Umulighed at færdes omkring mellem alle disse snorlige Hegn og dragne Grænser uden at snuble. Siden hen havde Livet ogsaa vinket hende og sunget for hende en Sang om lyse Farver og Duft af prude Blomster; men Arbejdet havde til de fleste Tider lagt Beslag paa hende. Videnskaben havde rakt hende sin ædle Vin i Møde, og hun havde en Tid lang mættet sin Aand i denne; men inderst inde havde der i hendes ensomste Timer, naar hun sad mellem Bøgerne, tonet en lønlig Klage gennem Sjælen, og Hjertet havde sukket efter Kærlighed, hin Livets forsonende Stormagt, som ranker Menneskemodet, hin stille rindende Strøm, hvorefter dog først et fyldigt Drag giver Livsvæksten den rette Frodighed. Julius var den første Mand, som havde rakt hende Drikken, og hun havde ligesom i ustyrlig Jubel tømt den til Bunden. Denne unge, livlige, formuende Bonde, der tilsyneladende var opfyldt af saa skønne, aandelige Interesser, havde

ganske besejret hende. Dette fagre, daarende Smil, der som en forklarende Lysning gik over hans skarpe Træk, indtog hende; og hans religiøse Stemninger samklang med ligeartede i hendes eget Indre. At der paa Bunden af hans Sjæl laa saa meget haardt og koldt, ja næsten trodsigt, var hun i Førstningen blind for, og at hans Ustadighed og Egenkærlighed engang skulde paa ublid Maade øde alle hendes lyse Dagdrømme, det bares hende ikke for, hverken i dæmrende Forudsyn eller i stille Anelser. Hun var tryg.

Men hvor meget var ikke forandret nu! Hvor var alle store og herlige Løfter, han engang havde tilsvoret hende? Hvor var nu det lyse Smil omkring hans Mund? Hvor var det faste Haandtryks Varme og alle høje og ædle Følelser, som fordom udvidede hans Hjerte og duggede hans Øje? Hele den lange, kedsommelige Vinter saa hun ham næsten ikke, og kom han, beredte hans Lunefuldhed hende kun bitre Timer. Med skinsyg Mistænksomhed vaagede han over hvert et Skridt, hun gjorde, og det var hende næsten en Umulighed at tale med nogen Mand, uden at Julius's Sind forbitredes. Hun vilde ikke være en slig ufri Slavinde af en lunefuld, selvisk Herre. Og havde hun en enkelt Gang stødt ham, uden at hun iøvrigt anede det, undlod han i længere Tid at komme der i Huset, spillende den fornærmede, indtil hun i fuldstændig Opgivelse af sig selv, gjorde det godt igen. Saaledes kunde det ikke vedblive at gaa i Længden, det følte hun kun alt for vel. Det

havde længe staaet hende klart, at hun ikke ejede Julius's Kærlighed i samme Grad som tidligere, og hun kunde ikke stadig tage mod Smuler af den Mand, som hun helt og fuldt havde givet sit Hjerte, turde heller ikke knytte sin Fremtid til slig viljeveg Person, der fortæredes af Skinsyge og bitter Mistænksomhed. Den ene Gang efter den anden ydmygede hun sig imidlertid for ham og opbød al sin Evne for at hidkalde de gamle, lykkelige Tilstande paany, men det lykkedes hende ikke. Hun mødte kun større Tilsidesættelse. Da fandt hun omsider, at Maalet var fuldt, og hun hævede sin Trolovelse med ham.

Aa, hvor meget havde hun dog ikke ofret for denne Mand engang! Og saaledes havde han kunnet lønne hende! Men nu var Broen ogsaa fuldstændig afkastet imellem dem; han skulde være glemt nu! Alle Minder, hun havde fra ham, skulde fjernes, hans Billede, hans smaa Foræringer, ja, selv den lille Terosé, han havde givet hende, med de buttede, cremefarvede Hoveder, skulde bort fra hendes Øjne. Nu kunde den gerne faa Lov at visne, der var jo visnet saa meget for hende alligevel! Og dog, det var, som hendes sidste Kraft udtømtes ved dette. Hulkende sank hun omsider ned paa Sofaen med Hænderne knuget sammen over Ansigtet, vild, fortvivlet og grædende, saa krampagtigt, skærende, som skulde Brystet sprænges; og ved Siden sad den gamle Moder og strøg med bløde Hænder sit Barn over Haaret, tvinende i stille, ordløs Sorg.

»Aa, Mor, Mor! Du kære, gamle Mor, hvem jeg i Aar har glemte for ham«, klagede Else og klyngede sig tæt ind til hende. Det kølige Panser, der som oftest væbnede Moderens Hjerte, brast. Hun tog Datteren i Favn, som da hun var lille, og de to fandt hinanden igen i en Forstaaelse, som længe, længe havde manglet imellem dem.

»Mit stakkels Barn, mit stakkels kære Barn«, klagede Moderen, »at denne falske Profet skulde komme og ødelægge dit Liv, du mit eneste, mit gode og elskelige Barn! At du dog kunde lade dig besnære af hans hykkelske Talemaader! Aldrig har jeg yndet ham eller hans skinhellige Slægt.«

»Du ved ikke, hvor jeg har holdt af ham, Mor! Du ved ikke, hvor tillidsfuldt jeg elskede ham engang, hvor mange gode og lykkelige Timer, vi har tilbragt sammen i den første Tid, hvor mange Haab, jeg knyttede til ham i Tro paa hans store Løfter!«

»Pjalt, han er«, knurrede den gamle, »har han nogen Tid holdt sine Løfter?«

Else trykkede sin Kind ind mod Moderens og vedblev at græde med en stille Klagen. Hvert Øjeblik følte hun, hvorledes Struben var nær ved at snøres sammen, og hun maatte gispe efter Vejret. Hun satte sig for, at hun vilde glemme Julius, rive hans Billede ud, aldrig ihukomme ham mere; han skulde være som en død Ting for hende. Men i næste Nu skød sig imidlertid frem det ene Minde efter det andet i Sjælens Dyb, Minder om kære Timer den Gang og den Gang, Minder om ømme Kærtegn og

milde Ord. Dog, hvad var det alt? Kun Skaller uden Kerne! Nu fik hun gemme sig hen med Skuffelsen, alene i de mørke, tyngselsfyldte Dage og de endnu længere, vaagne Nætter. Hun maatte sygne hen som Blomsten, der blegner en sildig Høstdag.

Aaret randt hen i dagsløv Tristhed for hende. Hun sad den meste Tid rugende over den brystne Drøm, eller grublende over religiøse Spørgsmaal og sit eget kristelige Standpunkt. Naar Mismodets Taage laa trøstløs omkring hende, da kunde hun ønske sig hjemmehørende i et Land, hvor stille Klostre laa i Læ af aarhundredgamle Træers Kroner, hvor den højtidsfulde Vigilie tonede i den tavse Nat. Da vilde hun gemme sig bag de lune Mure og som en bodfærdig Nonne søge Fred blandt fromme Søstre, søge evig Glemsel fjernt fra Livets strenge Aasyn. Men saa dukkede brat den Tanke op, at hun vilde ofre sig for Hedningemissionen eller for Diakonissegerningen. Hun følte Trang til at øve Kærlighed, følte sig selv gennemglødet af den Kærlighed, der ikke søger sit eget. Men midt under Begejstringen kom tit Bevidstheden om egen Svaghed og Mangel paa Mod til at træde energisk frem og virkeliggøre sine Idealer. Hun havde i denne Tid sluttet sig nær til Skovfogdens Datter, Emilie, der var hendes Skolekammerat fra Barneaarene. Hun var en lille, bleg og noget svagelig Pige, der tidlig var bleven grebet

af den religiøse, nærmest pietistiske, Bevægelse, som i en længere Aarrække havde sat saa mange Sind ud af Ligevægten der i Egnen. Emilie havde vistnok en dyb religiøs Trang i sin Sjæl, men hun ejede ikke hverken Oplysning eller Tankeklarhed nok til selv at sigte og udvælge sig den sunde Kerne. Meget af hvad hun hørte i Voldby Kirke og ved de idelige Forsamlinger, laa derfor hen i en taaget og temmelig forvirret Blanding. Hun læste, bad og sang, sørgede over sine egne og Verdens Synder, hørte Prædikener og gudelige Samtaler, langt ud over, hvad der var baade aandeligt og legemligt sundt. Men hun var en from og ydmyg lille en, og Else kom til at holde af hende. Emilie fik nu Else overtalt til igen at gaa med til Voldby Kirke, hvor hun ikke havde været i langt over et Aar; men de stærke Ord fængede ikke i hendes Sjæl, hun følte sig blot mere forknytt og forskræmt.

Paa denne Tid døde den gamle Pastor Jensen, og da hans Efterfølger var en yngre, ualmindelig begavet Mand af den grundtvigske Retning, blev det kirkelige Røre der paa Egnen stærkere end nogen Sinde før. En stor Del af de misfornøjede Voldbyere, der i længere Tid havde omgaaedes med Tanken om at oprette en Frimenighed i Forbindelse med de omliggende Nabomenigheder, løste nu Sognebaand til Herdrup, medens de »hellige« her, talrigere og kraftigere end nogen Tid tilforn, samlede sig om Pastor Bondesen, der tilmed i ustandselig Nidkærhed for fra Møde til Møde, snart i Øst og snart i Vest. Men Else savnede

bestandig et Skær af fredtryk Mildhed hos ham. Trækkene om den smallæbede Mund blev tværtimod strengere, Skyen over den høje Pande mørkere, Øjnene fik en stedse stærkere Glans og Kinderne blev hule, medens en hektisk Rødme nu og da malede et Par matte Roser paa dem. Han saa i det hele ud som en, der fortæredes af en indre Ild, medens han sled sig op før Tiden og talte sig træt og tom ved Møde efter Møde, snart i Skovene under Guds fri Himmel, snart i Forsamlings- og Missionshuse, i Lader og Storstuer trindt omkring.

Da Else en Dag sad i Voldby Kirke, blev hun vaer en ung Mand, som stod lænet op til en Pille under Orgelet. Han syntes helt hensunken i stille Betragtninger og havde Øjnene uafbrudt fæstede paa et Punkt i Hvælvingen, hvor de otte smukt dragne Buer samledes. Hun kendte ham godt og havde oftere talt med ham tidligere, medens hun det sidste Aars Tid ikke havde haft Lejlighed dertil, da han havde været fraværende for at aftjene sin Værnepligt. Han hed Dahl og var Huslærer paa Ballegaard, en Fjerding Vej fra Herdrup. Blandt de Herrer, som Julius havde vist sig saa skinsyg lige over for, var ogsaa Dahl, hvem hun vel nu og da havde spadseret med, maaske ogsaa, naar han besøgte hende og Moderen i Hjemmet, havde sunget en Sang sammen med, men ellers ikke i nogen Maade foretrukket. Nu skete det, at deres Øjne mødtes i Kirken, og han løftede ganske lidt paa Øjenbrynene derved, medens en Trækning om Munden viste, at han betvang et

svagt Smil. Det hele var næsten umærkeligt, og dog en stum Hilsen.

Dahl var en smuk ung Mand, høj og tynd, lidt for smal over Akslerne til at kunne kaldes mandig, men med et fint, regelmæssigt Ansigt, hvis bløde Linier var ædle og rene. Den næsten lodrette Profil-linie, svagt bøjede Næse, fremtrædende Hage og de tynde, fastsluttende Læber gav det et Præg af Karakterfasthed og Viljestyrke, ligesom de livfulde, tindrende Øjne og den kraftige, for oven noget udbuede Pande over de horisontale Øjenbryn vidnede om Aandslivlighed og Tænkeevne. Han havde en blød, sonor Røst, der lød smukt baade i Sang og Tale. Og dog var han slet ingen egentlig vindende Personlighed, som i en Hast kunde sætte sig fast i andres Gunst. Han var endog tilsyneladende kold og faamælt, i hvert Fald saa længe han var fremmed for sine Omgivelser; og det var først, naar man lærte ham nøje at kende, at man fik Vished for, at Hjertet var lige saa sandt og ægte som Klangens af hans Røst. Else fik dog ikke den Dag Lejlighed til at hilse paa ham mellem den talrige Menneskemængde.

Det varede imidlertid ikke længe, før han aflagde et Besøg i Huset paa Bakken, hvor han altsaa i saa lang Tid ikke havde været. Han vidste, hvilken Sorg Else havde haft, siden han sidst talte med hende; men med fin Takt forstod han at undgaa alt, hvad der kunde minde herom, medens han samtidig forstod at anslaa netop de Strenges, som stærkest fandt Genlyd i hendes Sjæl. Den ejendommelige Ro og

milde Værdighed, der var udbredt over hans Person, tiltalte Else meget. Hun blev i hans Nærværelse livlig og talende, som hun ikke havde været i lange Tider, og Moderen saa med Glæde atter det lyse Smil om hendes smukke Mund.

Efterhaanden som Dahl oftere kom der i Huset, voksede Elses Mod paany, Haabet vaagnede i Hjertet, og Glæden og Lykken vinkede hende atter engang hist-ud paa Livets dragende Skueplads. Julius skulde trænges i Baggrunden nu, ikke vedblivende staa som en Hindring for hendes Sjælefred, men glemmes helt; hellere det end altid mindes ham med sorgfulde Tanker. Dog just som de første friske Spirer af en vaagnende Kærlighed til den unge Huslærer brød frem i hendes Indre, kom atter stærke Anfald af bitter Sorg, af Tvivl, Mistro og religiøse Grublerier, der i længere Tid lod hende tage Afstand fra Dahl, som saa uformodet var kommen hende i Møde. Tilsidst bukkede hun under for en lang og smertefuld Sygdom, der ret alvorligt truede hendes Liv. Under det triste, lange Sygeleje, da hendes Bevidsthed ofte omtaagedes af Febersyner, svævede næsten uafbrudt for hendes forvildede Blik Billedet af en ung, bleg Mand, der snart syntes hende uendelig langt borte, lænet op mod en uhyre Kirkepille og omskinnet af en prægtig Lysglans, snart ganske nær ved, saa det i enkelte Øjeblikke forekom hende, som stod han bøjet over Lejet, fæstende de smukke Øjne paa hende med et Udtryk af vemodig Ømhed! Først da hun igen var uden for Fare og Tankerne atter var klare, erfarede

hun, at Dahl virkelig mange Gange havde staaet ved hendes Sygeseng for personlig at spørge til hendes Befindende.

Længe vedblev hun dog at være svag efter den hidsige Nervefeber, og Kræfterne vilde ikke ret komme igen. Men i al denne Tid var Dahl hende en sand Ven og Støtte. Han læste for hende, spillede, sang og opmuntrede hende paa en saadan Maade, at der lidt efter lidt kom Fred i hendes Indre, og en frugtbar Udvikling mod et helt nyt Liv begyndte. Hun kunde ikke tage fejl af, at Dahl elskede hende, kunde heller ikke skjule for sig selv, at hun havde faaet ham kær. Han var Julius saa aldeles modsat. Hans store Karakterstyrke og aldrig svigtende Nøjagtighed kunde ikke andet end afvinde hende Agtelse. Men det var alligevel, som havde hendes Tro paa Mennesker lidt et uopretteligt Knæk. Hun maatte ofte spørge sig selv, om hun nu ogsaa virkelig turde tro paa Dahl, om det hele ikke var en ny Komædie, i hvilken der atter tilbødes hende en Rolle? Men naar hun saa paany saa paa ham, der syntes med Kraftanstrengelse at have neddæmpet enhver Lidenskab i sit Indre, naar han talte saa ærligt og tillidsvækkende, forekom det hende som Synd og Uret, at hun et eneste Øjeblik kunde mistro ham, da han dog aldrig havde givet hende noget Bevis paa Upaalidelighed. Og alt som Dagene skred, mærkede hun ogsaa godt, hvorledes Kærligheden tog Vækst med en Styrke og Friskhed, hun aldrig før havde kendt. Hidtil havde hendes Liv savnet virkelig Fylde og Indhold; det havde længe

kun været en Hensygnen uden Daad og nyttigt Virke, thi hun havde savnet den rette løftende Stemning, som ene formaar at gøre det frugtbart. Vel havde hun elsket Julius, inderligt og varmt, hun havde givet sig helt og fuldt hen i denne sin Kærlighed; men den havde kun en kort Tid evnet at fylde Sjælen og hæve hende højt op til den rene Glædes fængslende Egne, thi bestandig var hun bleven hjemsøgt af de forræderske Tvivl. Nu derimod følte hun, hvorledes Kærligheden til Dahl saa aldeles optog hende, at hun først ret egentlig erfor, hvad Livet er og kan være, naar det mægtigt og rigt rører sig i ens Hjerte og ungdomsfriskt strømmer gennem alle Pulse. Som aldrig før følte hun sig knyttet nær til Livet med sit hele Væsen og grebes af Trang til at virke, til at tage fat baade her og der, til helt og fuldt at leve Livet.

Ogsaa Skovfogdens Emilie havde under Elses Sygdom været utrættelig i at bistaa hende paa alle Maader, og intet Øjeblik var hun bleven mindre opofrende. Nat og Dag var hun til Rede, saa Else kunde ikke andet end sande, at hendes Kærlighed havde været i »Gerning og Sandhed«. Nu da hun selv droges saa stærkt mod Livet og var tilbøjelig til at se lyst paa alt og alle, forsøgte hun ofte at mildne det strenge og mørke Syn, Emilie havde paa Tilværelsen og Menneskene, men det var hidtil ikke lykkedes hende. Der var noget overspændt og sygeligt i Emilies Religiositet, og hun havde aabenbart ikke godt af alle de staalhaarde og skarpoddede Bodsprædikener,

hun til Stadighed hørte. Else, der var kommen til at holde oprigtig af hende og følte sig taknemmelig over for hende, vilde gerne, at hun skulde bringes til en dybere Forstaaelse af det sande menneskelige og til med større Klarsyn at se Guds Kærlighed, saa denne maatte frigøre hende.

Ogsaa til Dahl følte Else sig staaende i stor Taknemmelighedsgæld, og hun vilde gerne give sine Følelser et synligt Udtryk. Hun havde Talent for Tegning, og bl. a. ejede hun en Bog, i hvilken hun i sin Tid havde afbildet en hel Del af sine Yndlinge, Blomsterne. Det var en saa smuk Samling, at den godt kunde staa for en Kunstkenders Dom, og da Dahl flere Gange havde udtalt sin uforstilte Glæde over dette Arbejde, sendte Else ham Bogen som Mindegave; men paa Titelbladet skrev hun:

»En Blomst vi plejet har tilsammen,
lad den ej dø for Frost i ublid Vaar;
men lad den staa i Graad og Gammen
med Hjerteblade friske Aar for Aar!»

Dahl blev inderlig glad over disse Linier, og allerede Dagen efter modtog hun følgende Skrivelse fra ham:

»Kære Frøken Bang!

De skal have hjertelig Tak for den nydelige Bog, som i høj Grad har glædet mig. De ved jo, jeg sætter Pris paa den. Men allermest Tak for de faa Linier, som De har skrevet i den. Skønt De vel sagtens ved Blomsten forstaar Venskabet,

som vi har plejet sammen og som jo ogsaa har beredet os mange gode og minderige Timer, saa kan jeg dog slet ikke nøjes med at blive staaende ved dette. Nej, jeg maa sige Dem det rent ud: Blomsten, vi har plejet tilsammen, er Kærligheden. Tør jeg ikke nok tro derpaa? Det kan ikke være andet, end at De maa have mærket det for længe siden. Jeg ved ikke selv, hvorledes det er gaaet til, kan slet ingen Forklaring give deraf; men jeg ved, at det er fuldt og ærligt sandt, at jeg elsker Dem, at De er mig kær som ingen anden. Saa lad da ikke Blomsten dø, men lad den, som De saa kønt skriver, staa med altid friske Hjerteblade! Jeg kommer i Morgen for at høre min Dom. Indtil da en oprigtig Hilsen fra

Deres ærbødigt hengivne
M. Dahl.

Nogen Tid efter gik de nyforlovede hen ad Vejen mellem Herdrup og Voldby. Den forjættende Maj havde nylig holdt sit Indtog; alle Vegne tittede de nyfødte Blade hilsende frem, og hundrede Knoppers bristende Svøb aabnede sig for fint dunede Smaaløv, krusede med røde Kantninger og spættede med gyldne Stænk af Sol. Fra Markerne bølgede en syrlig Duft af »spirende Muld« og grønnende Sæd, og til alle Sider denne friske Vaarlød, saa ren og skær som aldrig siden i Aaret. Det var den første Udflugt, Else gjorde efter sin Sygdom. I flere Maaneder havde hun ikke været ude i Luften. Hvor følte hun

hun sig fri og let, hvor aandede hun ikke i friske Drag denne velgørende Brise, og hvor glædede hun sig ikke ved at gense alt i den hjemlige Egn netop nu i Foryngelsens skinnende Dragt! Ikke blot var det i Naturen, at det vaaredes; ogsaa gennem hendes eget Hjerter bølgede det med livsvarme Strømninger, og det løvedes derinde med kraftige Skud. Støt og tillidsfuldt lænede hun sin Arm mod Dahls og fuld af Jubel og Ømhed saa hun ham ind i Øjet, medens han, livlig, kæk og elskværdig, underholdt hende med aandfuld Samtale. Med et standsede han, pegende ud mod Himmelbrynet.

»Se engang«, sagde han, »hvilke mærkelige Skyer, der driver histnede! Er det ikke, som man saa en Baad, i hvilken to elskende styrede fremad over rindende Bølger?«

»Jo, du har Ret«, svarede hun og saa i den antydede Retning, »han sidder ved Aaren, og hun staar rank i Baaden, medens det lange, vajende Slør bølger hende om Hovedet.«

»Saadan har jeg ofte tænkt mig Livet i Ægtestanden«, vedblev han, »som tvendes Fart hen over Vandspejlet, alene hos hinanden, med Himlens blanke Blaaning foroven og dens klare Genskin i Dybet, altid sammen i Baaden, tæt hos hinanden, ... lige beredt paa Storm og Braadsør som paa Magsvejr! Ja, saadan er Farten, du kære, for to, som elsker hinanden. Da gaar det bestandig fremad mod Maalet i dyb og inderlig Forstaaelse.«

»Ja, naar to elsker hinanden oprigtigt, vil Forstaaelsen heller aldrig mangle, den Forstaaelse, som danner Grundlaget for Samlivet. Husker du ikke, hvad Digteren siger?« Og Else citerede:

»Hvad är älska annat...
än et djupt förstå!«

»Lad dette være os et gunstigt Varsel for vort Fremtidsliv«, sagde han og trykkede hende fastere ind til sig, medens han paany begyndte at gaa fremad, sagte nynnende.

Else maatte højlig undres, naar hun tænkte paa sit tidligere Liv og paa det nutidige. Lykken var ukaldet dalet ned i hendes Fang, sendt hende som en Vidundergave, der rækkes af usynlige, gode Aander. Hun følte, at det var stort og herligt at elske et Menneske saa højt og inderligt, som hun elskede Dahl! Hun var saa let og fri, det forekom hende, som bares hun frem af usynlige Vinger, saa Foden næppe berørte Jorden. Ja, Lykken var saa stor, saa rig, saa ufortjent!.....

Et Øjeblik efter indhentedes de af Emilie, der, som de omtrent kunde gætte, skulde til et af de »helliges« Møder, der i den senere Tid holdtes hyppigere og hyppigere i Herdrupegnen for at danne en Modvægt mod Grundtvigianismen, der siden den ny Præst's Ankomst vandt stærk Fodfæste. Mødet skulde denne Gang afholdes i Egnens ny Forsamlingshus, hvor en meget berømt Lægprædikant fra Jylland skulde tale. Emilie foreslog, at de fulgte med derhen og hørte den fremmede Taler.

I Forsamlingshuset sad og stod Folk allerede pakket tæt sammen. En ulidelig Hede herskede derinde. De mange Hatte og det meget Overtøj, som man havde givet Plads i Vinduerne, bidrog i Forbindelse med den duggende Ange til at blænde Ruderne saaledes, at Lyset kun faldt sparsomt ind, og det store, overfyldte Rum laa derfor i et mat Halvlys. Før Taleren begyndte, fik man dog Dørene og nogle Vinduer op, men Varmen vedblev at være trykkende. Folk pustede og svedte. Da Lægprædikanten begyndte, blev der lydløst i den store Sal; men hans Røst fyldte snart Rummet. Han strømmede over af en ligefrem glimrende Veltalenhed. Kraftigere og kraftigere lød hans Ord; han taledes næsten som i Ekstase og stod tilsidst med Armene løftede højt i Vejret, medens en indre mægtig Ildhu lagde ham Ordene paa Læben. Det var en streng Prædiken om Bod og Omvendelse, om Hellighed og Retfærdighed, Død og Dom. Tilsidst raaber han det ud med rungende Røst, saa det som Lyn slaar ned i Masserne: »Kom med! Kom med os til Himlen! Gaar I ikke med os, da gaar I til Helvede! Hører I det alle I vantro, alle I lunkne, alle I kødelige!«

Prædikanten standser et Øjeblik for at tørre Sveden af sin Pande og drage Vejret. Fra Husets skraa Tagsider drypper Vandet ned med en sagte sivende Lyd, ellers høres kun en stille Hulken hist og her fra grædende Kvinder. Men da afbrydes Stilheden paa brat Maade. Igennem det varme, kvalme Rum skærer et Raab sig op, højt og skærende: »Jesus! Jesus! frels!« Man ser en huløjet, ung

Pige, bleg og lidende, uafbrudt bevæge Læberne, Kinderne er ligblege, Øjnene vedbliver at stirre vildt og stift fremad mod Talerstolen, hvor Prædikanten urolig ser sig om i Forsamlingen. Deter Skovfogdens Emilie, der er bleven greben af pludseligt Vanvid under Indvirkningen af den nerverystende Tale. Hun ledes bort af de nærmest siddende Mandfolk, og der bliver stærk Bevægelse blandt Tilhørerne. Mange græder og klager lydeligt, flere iler mod Udgangene, hvorved Trængslen og Forvirringen øges. Else staar lænet tæt op til sin Ven og holder hans Arm fast. Hun ser det hele som gennem en Taage, lam af Rædsel, og evner næppe at faa Luft. Hun ser en ung Pige segne om og faa ondt. Hun vil ile hende til Hjælp, men kan hverken komme frem eller tilbage. Endelig faar nogle andre den unge Pige hjulpen uden for.

Prædikanten forsøger flere Gange forgæves at komme til Orde. Tilsidst lykkes det ham at faa Ørenlyd. Han foreslaar, at Forsamlingen synger en Salme, for ligesom at ryste det uhyggelige Indtryk af sig, forinden han gaar videre i sin Tekst. Lidt efter lidt kommer der da ogsaa Ro til Stede, og Folk indtager paany deres Pladser. Salmesangen begynder:

»O, Helligaand! mit Hjerte
den Stad saa haardt attraar,
Jerusalem, det søde Hjem,
hvor al min Nød og Smerte
sit Pas og Afskød faar.«

Men Tonen løfter sig ikke liflig, let og fri. Salmen klinger ikke som en Sejrssang. Er det den trange

Luft, eller er det hint bevægede Optrin, som lægger en usynlig Dæmper paa den? Mange græder, andre hvisker sagte eller henfalder i stille, alvorlige Tanker.

Før Prædikanten atter begyndte, hviskede Dahl til Else:

»Skal vi gaa? Du har ikke godt af at blive her længer, det er alt for anstrengende saa kort efter din Sygdom.«

»Ja, lad os endelig se at slippe ud«, svarede hun, »jeg er nærvædet at kvæles i denne klumre Luft.«

De naaede hen til en Sidedør. Lænet op til denne stod Julius. Der laa et Skær af Haardhed og bitter Smerte over hans Ansigt. Han var bleven blegere og meget mager, siden Else saa ham sidst. Han rettede sit Blik paa dem, da de skrød ham forbi. De hilste begge med et svagt Nik; men Else syntes, at der baade i Julius's Blik og i hans Træk var Is, saa hans Aasyn var som stivnet i Kulde. Et Øjeblik blev det bogstaveligt sort for hendes Øjne. Der viftede ligesom et koldt Aandepust om hendes Sjæl; men straks efter følte hun det varme, trofaste Tryk af Dahls Haand. Han drog hende ud med sig i den friske, livssunde Majluft, der bar en krydret, syrlig Duft af Blomster med sig, Solen skinnede, . . . Fuglene sang.

»Kom«, hviskede han, »følg mig ud til Livet, . . . frem mod Lyset!«

Han holdt hende fast omsluttet. Hun saa, at hans Øjne var duggede som af indre, dyb Bevægelse.

»Jorden er ikke forbandet«, sagde han, »Kristus har hævet Forbandelsen. Ikke ved frygtelige Trusler,

som hidser Folk fra Vid og Sans, skal Skarerne fylkes om Korset og dets hellige Stridsmand. Skal de naa hen til ham, da maa hans Kærlighed tvinge dem!«

Han fik atter Else beroliget ved sine Ord. Da hun den Aften sad alene paa sit Værelse, efter at have taget Afsked med sin Ven, gennemgik hun i Tankerne de sidste Aar af sit Liv. Hun følte, at det havde været Kampaar, men nu sænkede Freden sig i hendes Sjæl, og det blev stille som efter en stormfuld Dag. Og just da hun trængte mest dertil, var der bleven sendt hende en Fører til Sejr. Ham vilde hun vie sit Liv, intet i Verden skulde skille hende fra ham. Nu følte hun, at det var Sandhed, hvad en Digter havde sagt, at »Kærlighed er en Vælde, hvorfor al andet maa vige.« Hun tænkte paa sin Vens Ord, da de forlod Mødet; ja fremad og opad vilde hun gaa med ham. Hun havde aldrig før haft noget Valgsprog. Hans Ord skulde være det:

»Ud til Livet, frem mod Lyset!«

Indhold.

	Side.
Svundne Drømme	1
Linda	35
Fra Mørkebjerg	71
Stakkels lille Menine	94
Høje Tanker	115
Else	142

